
3 1761 06633876 5

KONGELIG ELSKOV

— ANNA BOLEYN —

PALLE ROSENKRANTZ

KONGELIG ELSKOV

— ANNA BOLEYN —

HISTORISK ROMAN FRA RENÆSSANCETIDEN

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN 1904 KRISTIANIA

Omslaget tegnet af Arild Rosenkrantz

Trykt hos J. Jørgensen & Co. (M. A. Hannover)

GEORG BRANDES

TILEGNET

INDHOLD

Fjerde Bog: En kongelig Hind

INDLEDNING

I denne Fortælling er Jorden flad, omgærdet med en Ring og overhvælvet med en Halvkugle, hvorpaa Solen lyser ved Dag og Stjerner glimter ved Nat. Paa denne Jord vandrede Mennesker, som de vandrer endnu, og hvad der vides om dem vil blive fortalt, hvad der tros vil blive flettet ind i Viden og saaledes søges de svundne Dage fremstillede paa ny, ikke for at fortælle hverken nyt eller gammelt, men for at give Billedet af Mennesker, som de lever og kæmper den Dag i Dag. Det er en Fortælling om Elskov og Tro, om Menneskers Higen ud over Døden mod Udødeligheden. Dens Tid er Renæssancen, dens Sted er England.

Det er en Fortælling, og derfor kan den ikke som et videnskabeligt Værk altid angive de talrige Kilder, der bærer det, der er af Viden deri; den staar i Gæld til mange. De indflettede Citater før Kapitlerne antyder, hvori denne Gæld bestaar; derfor staar de der.

Vil maaske nogle bebrejde denne Bog, at den har hentet

sit Stof fra England, ikke fra hjemlig Jord, saa svarer dens Forfatter, dette var nødvendigt. Dr. Martin Luther har skænket Danmark store aandelige Værdier, men han har ogsaa voldt, at Renæssancens gyldne Tid blev ukendt for vort Folk. Danmarks eneste Humanist, Poul Helgesen, er skjult i Mørke, Kong Kristiern II, Erasmi Ven, jog man af Landet. For at forstaa den herlige Tid, da Platons klare Visdomskilde sprang i Kirkens Tempelhal, det nye Akademia, da Hellas og Rom atter mødtes til en Fornyelse af Guldalderen for alle, der elskede det skønne, sande og gode, maa danske Mænd og Kvinder se ud over Danmarks Grænser. Lutherdommen rejste Trosbundenheds Mur mellem os og den katolske Renæssances frie Forskning, og vort Lands Digtning bærer Armods Præg derved i hundreder af Aar; ja selv den Dag i Dag kan vi føle det, hvor rig og skøn end Poesien spirede, hvor Gefions Okser drog deres Plovfure og Sagn lød om Valhals Guder og om stolt Mettelil, for at klinge stærkest og skønnest i Prosadigtet om Maria Grubbe.

Derfor maaske har Danmark aldrig kendt den sande Tragediedigter, der, som Sokrates tvang Aristofanes og Agathon ved Symposions Morgengry til at indrømme, tillige maatte være Komediedigter blandt de første — en William Shakespeare.

Hellas Efterklang var altid for svag i Danmark. I England sang den fra gudestemte Lyrer, da Tiden blev ny,

klang til et aandsbeslægtet Folk. Det er noget af denne Klang, denne Bog søger at genkalde.

Det er Fortællingen om den skønne og ulykkelige Anna Boleyn og den engelske Digter Thomas Wyatt og hans Livs Eventyr. Hvorledes han gennem Ungdoms Tvivl naaede Manddoms faste Sikkerhed, og hun gennem Elskovs Strid sin Død for Bødlens Sværd. Ungdommens Kamp gælder dette første Afsnit, der, om Tiden og Skæbnen føjer det saaledes, vil blive fulgt af senere paa samme Tros og Videns Grund og søge at give Billedet af den Tid, paa hvis underlige Hændelser vort Samfund endnu hviler i sin Grundvold. Den Tid kommer, da vi lægger en ny Grundvold, som den Tids Mænd vilde det og delvis naaede, men dertil hører Ærlighed, og denne Fortælling bærer da et Motto taget fra Thomas Wyatts Brev til sin Søn, dette: If you will seem honest then be honest; or else seem as you are.

Forfatteren, der ærer den gode, gamle Skik at »tilegne«, har ment, at ingen kunde denne Bog med større Føje tilegnes end den Mester, der har givet os det bedste Billede af Renæssancen, vor Literatur kender, i sin Bog om den store engelske Dramatiker, og til hvem Forfatteren staar i dyb Gæld som alle, der i vore Dage skriver paa Dansk.

ANN BULLEN QUEEN OF K. HENRY

FØRSTE BOG

SKØN ANNA

FØRSTE KAPITEL

Venus og Kupido

> Oultre ces biens et graces tant exqiuses
> Qu'avoit en France heureusement acquises,
> S'elle estoit belle et de taille élégante
> Estoit des yeulx encor plus attirante.
>
> *(Histoire de Anne Boulandt par un contemporain.)*

KARDINALEN af York, Thomas Wolsey gav i sit Slot Hampton Court en Fest for de franske Ambassadører, der skulde besegle Englands Liga med Kong Frans I. Kardinalens Hof var det andet Hof i England; i Pragt og Rigdom stod det ikke tilbage for Kongens, ja der var Tunger, der sagde, at Kardinalens Hof i Magtglans overtraf Kong Henrik VIII's, men disse Tunger vilde ikke Kardinalen vel.

Thomas Wolsey var da, i det Herrens Aar 1526, næst Kongen, Englands mægtigste Mand, i hans Haand laa samlede alle Regeringens Traade. Som Ærkebiskop af York og tillige Pavens Legat a latere i England var han den engelske Gejstligheds Primas; som Landets Lord-Kansler var han Indehaver af den højeste verdslige Myndighed, og som Kongens eneste virkelige Raadgiver dannede han Mellemleddet mellem det engelske Rige og Europas Stater.

Han var den enevældige Konges eneste Minister.

Af ringe Stand var denne Mand, født i Ipswich og Søn af en fattig, men ærlig Borger — en Slagter sagde hans Fjender, og Wolseys Fjender var mange. Oprindelig Lærer ved Oxford Universitet havde han som Lærer for Markien af Dorsets Børn opnaaet den adelige Protektion, der bar fremad; men det første Stadium, Præsteembedet, blev ham ingen Havn. Han mistede Kjolen for Svirs Skyld og maatte staa i Gabestok paa en Flækkes Torv. Saa blev han Skriver hos en Bisp og senere hos en Adelsmand, der stod Kong Henrik VII nær. Hoffet blev ham endelig en Havn. Langsomt, men sikkert kæmpede han sig frem for Kongens Øjne, og da den gamle Pengepuger døde og jordedes uden Landesorg som Arveladeren, der kun efterlader sine rige Skatte, fordi han ikke kan tage dem med i Graven, stod Thomas Wolsey som Kongens Kapellan ved den unge Henrik VIII's Side.

Som et fejende Vindstød gik en ny Luftning over Riget, straalende Ungdom stod i Herskersædet, og Thomas Wolsey stod hos.

Lidt efter lidt, som den gamle Konges Raadgivere døde eller bøjedes af Alderen, gled deres Gerning over til den ene Mand, Præsten, der sagde sin unge Konge, hvad der lød godt i hans Øren.

Tiden gik. Kapellanen blev Sognepræst til Englands fedeste Sognekald uden Pligt til at røgte Kaldene. Statens Sager lagdes i hans Haand. Et glimrende Ridderspil i Frankrig — og hans Lykke var beseglet. I to Aar steg han fra Præst til Biskop, derfra til Ærkebiskop, blev Kardinal, Kansler og Legat. Regeringen laa alene i hans Haand, saa fuldstændigt, at Kongen ikke tænkte en Tanke i Statens Arbejde, som ikke Kardinalen af York havde tænkt for ham. Kongen jagede, red Dystløb som den bedste Ridder i England, skød den bedste Bue, spillede den bedste Tennis, drak det største Glas Vin, spillede det højeste Tærning- og Kortspil og elskede de skønneste Kvinder og den lifligste Musik. Ingen Mand i England formaaede at nyde Livet og nyde det med kongelig Storhed og Pragt, som Henrik VIII i sin Regerings første 20 Aar. Men Wolsey havde Rigets Tanke i sit Hoved, den ved Henrik VII's Guld at gøre England til den Magt, der bevægede Europas Vægtskaal og holdt den lige mellem Tysklands mægtige Kejser og Frankrigs eventyrlystne Monark. To

var Europas Stormagter, tre skulde de være, den tredje og stærkeste England, forhen Frankrigs Herskerinde. Og Kardinal Wolsey var Englands egentlige Styrer, beseglede Evropas Fyrsters Skæbner og gjaldt mere end syv Paver i Rom, som Kong Frans af Frankrig sagde, der kaldte ham Fader og bøjede sig for ham i Ærefrygt for at svige ham, naar Tid var dertil. Æren var hans og — Hadet. Da alle vidste, at Magten laa i Kardinalens Haand, maatte han tage Hadet, som følger Magten i Hælene som en nidsk Hund ved Nat.

For at dæmpe Hadet og kaste gyldent Skær over Bitterhed og Skulen, gav Wolsey sine store, pragtfulde Fester for Rigets Adel og strøede Guld mellem Folket i Almisser. De fornemme deltog i Festerne, og Folket tog Almisserne, men Hadet lurede bag Smilet og Knurren bag Folkets Hyldestraab.

Og saaledes ogsaa ved denne Fest i Hampton Court, hvor Englands Adel krøb for hans Fod. De stolteste Lorder, Hertugen af Norfolk, Sejrherren i Slaget ved Flodden; Englands første Peer, Hertugen af Suffolk, Charles Brandon, en Eventyrer, der ved sit Dystridt havde vundet Kongens Yndest og ved sin Skønhed og Tapperhed Kongens Søster, Enkedronningen af Frankrig, Mary Tudors Hjerte og Haand; Hertugen af Northumberland af Hedsporen Percys Æt, Englands Grænsevogter mod Nord; Viscounten af Rochford, Sir Thomas Boleyn, Sønnesøn af en Købmand fra London,

men gift med Norfolks Søster; Henry Wyatt, Kongens Raadgiver og Fader til Kongens kæreste Yndling, Digteren Thomas Wyatt, blandt alle unge Hofmænd den smukkeste, mandigste og mest beundrede af Kvinder.

Men ikke nok med denne Kreds af verdslige Stormænd. Om Kardinalen flokkedes Kirkens Ypperste. Ærkebiskoppen af Canterbury, Warham; Biskop Fisher af Rochford og hele Clerus i violette Ornater med Pelskraver og gyldne Ringe; Kunstnere og Lærde, den trinde, trivelige Hofpoet John Skelton, Kardinalens uforsonlige Fjende og Smædeskriver, der bed fra Baghold, men bøjede sig ærbødigt, saa længe Solen skinnede. Og endelig den, hvis Navn straaler klart og rent for stedse, naar hin Tids Navne nævnes, Sir Thomas More, Kongens Raad og Ven, Englands berømteste Skribent, Utopias udødelige Forfatter.

Med disse fornemme Mænd mødte frem alle Landets fornemme og skønne Damer, og da ganske særlig de skønneste, thi Kardinalen elskede Skønhed i Billeder, i Statuer, i Bygninger og Landskaber, men mest af alt det skønneste af alt skønt, skønne Kvinder.

Fra det høje, hvælvede Loft med sine talrige Stræbere og udskaarne Bærehvælvinger straalede Kærter og Lys ned over Mængden, spillede i Herrernes Halskæder og Daggerternes Haandgreb, i Damernes Diademer og Spænder, i gyldne Ringe og Spange, i de straalende Øjne og paa de blændende hvide Halse, me-

dens Duften fra det vellugtende Ved steg i Ringe med Røgen fra Ilden mod Hallens Loft. Kardinalens Gæster sad tilbords ved bugnende Borde med kosteligt Dækketøj og Skaale af Guld.

Et Kor paa 60 Musikanter trakterede Fløjter og Giger, og under Maaltidet sang Kardinalens Kor de sirligste venetianske Korsange, imedens hans 180 Tjenere og Kavallerer, deriblandt unge Sønner af Englands fornemste Peers, i travl Bevægelse sørgede for Gæsternes Opvartning.

Kardinalen selv sad i et Tronsæde for Hallens Endevæg, hvorover hvælvedes en Baldakin af Brokade af Guld med Englands Vaaben og Kardinalens Mærke. Om Tronstolen sad de franske og venetianske Ambassadører, klædte i Hofdragter prydede med gyldne Kæder og juvelbesatte Ringe. Kardinal Wolsey var da henved 60 Aar, høj og svær, med et blodrigt Ansigt og skarpe Herskertræk, med buskede Bryn over store graa Øjne og fyldige Læber og Hage. Øjelaaget paa det højre Øje hængte ned over Øjet, og Kardinalen yndede derfor at vende den venstre Side mod Folket, saa hans Profil cæsarisk, som hugget i Marmor, tegnede sig paa Tronstolens rødgyldne Baggrund.

Han bar en fodsid rød Kardinalklædning med et Bælte og en Krave af kostbare Kniplinger. Omkring Tronstolen stod otte svære, skarlagensklædte Karle, der bar hans tvende sølvforgyldte Dobbeltkors, Ærkebispens

Tegn, to sølverne Søjler, der kendetegnede ham som Statens Støtte, Stave og Morgenstjerner som Tegn paa hans Værdighed som Rigets Kansler og Retfærds højeste Vogter.

Som han sad der, »Slagterhunden i Kirkens Skarlagen«, var han Englands første Mand, den for hvis Vink et helt Folk skælvede.

Da drønede med et Kartover med dumpe Knald. Musikken tav, og alles Ansigter vendtes mod Hallens Dør, fra hvilken en bred Gang førte ned til Themsen. Det var som Tordenen rullede og rystede Hallen. Alle rejste sig fra Bordene, der blev lydløs Tavshed. Kardinalen smilede, han var forberedt paa det, der skulde ske.

Kongens første Kammerherre, Lord Sands, og Kongens Ceremonimester, Sir Henry Guilford, var blandt Kardinalens Gæster, han bød dem se ad, hvem den fremmede monne være, som steg i Land med saa megen Larm. De forlod Hallen og vendte tilbage med det Bud, at det var en Ambassade fra en mægtig fremmed Hersker, der ønskede at gæste Kardinalens Hus.

Saa sagde Kardinalen: »Det er mit Ønske, at I, mine Herrer, som taler det franske Sprog, gaar ud i Forstuen og taler med de fremmede, som det tilkommer deres Stand og fører dem her ind i Hallen, hvor de kan se os, og alle disse ædle Herrer og Damer sidde tilbords i Fryd og Munterhed. Beder dem saa at tage

Del i vort Maaltid og vor Tidsfordriv. De være velkomne!«

Og saaledes skete det. Med 20 Fakler gik Kongens første Embedsmænd paa Kardinalens Bud til Hallens Dør, ledsaget af Mænd med Trommer og Piber. Og de fremmede kom, maskerede og klædte som Hyrder, med Haar af Sølv- og Guldtraade og Skæg af samme glitrende Stof. Deres Klæder var af Guldmor eller forskelligfarvet Fløjl, og de bar Huer, der svarede til Klæderne. Disse Gæster medbragte selv en Trop af 16 Fakkelbærere og Trommeslagere, klædte i brogede Dragter. Skaren nærmede sig Tronstolen, hvor Kardinalen sad, og Lord Kammerherren forkyndte som Gæsternes Agt at slutte sig til det prægtige Selskab, tage Del i dets Spil og Dans og bøje sig for de dejlige Damer, som sad i Hallen. Men først af alt bad de om Tilladelse til at veksle Tærningkast med de skønne.

Kardinalen bøjede sit Hoved, det skulde saa være.

Mændene vendte sig mod alle de skønne Damer og hilste dem med ærbødige Bøjninger. Foran den fornemste standsede de, og fra deres Tjeneres Række blev baaret en gylden Skaal, fyldt med Guldstykker, og en Bakke med Terninger. Og nu rullede Terningerne mellem Maskerne og Damerne. Nogle vandt, andre tabte, men hele Rækken gik de igennem og satte Guld paa hvert Terningkast. Tilsidst standsede de foran Kardinalen, og da var to hundrede gyldne Kroner i Skaalen.

Han satte alt paa et Kort og vandt, som han ofte før havde vundet paa et Kort.

Hallen genlød af Latter og Bifald.

Da rejste Kardinalen sig og talte:

»Det synes mig, som var der én blandt disse Masker mere værdig end jeg til at tage den første Plads i Hallen; ham viger jeg gladelig mit Sæde, om jeg kendte ham, thi dette er min Pligt.«

Lord Kammerherren oversatte dette paa Fransk til Maskerne og gengav deres Svar:

»Herre, de tilstaar, at mellem dem er en saadan Mand, og hvis Eders Naade kan kende ham fra de andre, er han villig til at give sig tilkende og tage Eders Plads med Værdighed.«

Kardinalen saa et Øjeblik paa Maskerne, saa sagde han: »Det tykkes mig, som om denne er ham der med det sorte Skæg«, og han rejste sig fra Tronstolen og bød Masken med det sorte Skæg at tage Plads, idet han aftog sin skarlagens Kalot, som han bar paa Prælaters Vis.

Masken med det sorte Skæg tav og med det samme rev en anden af Hyrderne sin Maske af og med et rask Greb den sortes tillige. Han slog med voldsom Latter ud med Haanden:

»Saare ilde, Kardinal, kender I Eders Konge. Ham, I talte til, er Edvard Neville, en køn Karl at se til, men ikke Kongen.«

Kardinalen smilede klogt og sagde lavmælt: »Tilgiv! Eders Majestæt er en saadan Mester i Forklædningskunst som i alt andet, at I er ikke let at kende fra nogen, naar Eders Majestæt ønsker at være ukendelig.«

Majestæt var en Tiltale, Kejser Karl V havde bragt i Mode, men som faldt uvant for engelske Læber. Wolsey benyttede den altid, og Kongen satte Pris paa den.

Kongen lo: »Eders Ord ved I at belægge, Kardinal, og der er ikke det Fejlgreb, I ikke forstaar at dække over.«

Fra Mængden lød nu Jubel og høje Raab: Hil Kongen! Hil Kongen! og Musiken faldt i med jublende Fanfarer.

Der gik en Brusen gennem Salen, Kardinalen knælede for Kongens Fod. Den mægtige Kirke-Fyrste var ikke længere Hallens Herre, han bøjede ydmyg sit stolte Tænker-Hoved for en sværladen, rødskægget ung Mand, Kongen af Guds Naade, Englands salvede Drot, Troens Forsvarer og Folkets Afgud.

I denne Hal var i dette Sekund alt hans, og alles Hjærter bankede mod ham. Havde Himlen aabnet sig, og var den højeste selv med sine Hærskarer steget ned i denne Hal — kun én vilde dér have været værdig til at sætte sig ved den højestes Side.

Dog Himlen aabnede sig ikke. Himlen hvælver sig høj og fornem over Folkenes Daarskaber, og Stjernerne ler.

Kong Henrik saa ned ad sin Klædning og udtalte Ønsket om at skifte sin Dragt. Kardinalen førte ham til sit eget Kammer, hvor Baal var beredt og Bad med vellugtende Vande, og medens Maaltidet fortsattes, klædte Kongen sig om og traadte atter ind i Hallen, smykket med kongelig Pragt, som det sig hør og bør den, hvis Magt og Værdighed uden indre Rod ligger i alt det ydre, som Verden ser, Guldkalven, hvorom alt Folket vil træde sin meningsløse Dans.

To hundrede Retter satte Kardinalen for Kongen og hans Følge, udtænkte med Snille og Kløgt i sære Former som Huse, Slotte, Uhyrer og Landskaber, og under Maaltidet klang Pauker og Giger, medens Korene sang.

Maaltidet var endt, Kongen rejste sig fra Tronstolen, hvor han havde taget Kardinalens Sæde, blussende af Vin. Bordene fjernedes, for at Dansen kunde trædes.

Som Kong Henrik stod der, var han en statelig Mand at skue, skønt Nydelse havde hærget hans Træk. Men hans Skikkelse var det, man kalder kongelig: 6 Fod høj, bred over Skuldrene og endnu bredere ved den svære hermelinsbræmmede Kappe med vide Ærmer; klædt i en Gyldenstykkes-Kjortel, rigt oversaat med Ædelstene, med stramme Silkehoser, hvor hans Lægge tegnede sig stærke og kødfulde, dem han selv yndede at fremhæve som dobbelt saa kraftige som Kong Frans af Frankrigs. Paa Hovedet bar han en Baret, rigt

smykket med ædle Stene og vajende kostbare Strudsfjer, paa hans Fingre glimtede ædle Stene, og Daggerten i hans Bælte var et Grevskab værd. I de Dage, da alle Europas Konger opbød til Leding og tømte deres Skatkamre, da England alene var i Fred, bragte Konger og Kejsere deres Ædelstene og Smykker som Pant for Guldet, Kong Henrik VII havde suget af sine Undersaatter, og den kongelige Pantelaaner smykkede sig med disse Panter, naar han viste sig for sit elskende Folk.

Kongens Træk var brede og grovt skaarne, men hans Hud var fin, hans Øjne lidt udstaaende og hans Bryn svage. Skægget, som han efter Kong Frans's Mode bar spidst, var gyldent og smukt, Genstand for alle Digteres Pris, men Haaret paa hans Hoved var tyndt i Tindingen og næsten borte paa Issen.

Naar Kongen var glad, laa der et vist godmodigt Træk om hans Læber, han spøgte gerne med sine Hoffolk, og hans Spøg var grovkornet, men ikke ond. Ingen vidste onde Handlinger at berette om ham, han var fjern fra Grusomhed, men aldrig til at lide paa, og forfængelig som kun en Monark kan være det, hvem alle fra Vuggen smigrer og roser, hvem alle de bedste Mænd falder til Fode, og for hvem alle de skønneste Kvinder aabner deres Favn. Kun en eneste Gang havde Kong Henrik vist et Glimt af Grusomhed, det var da Hertugen af Buckinghams Hoved faldt paa Tower Hill.

Men dette var en Statsnødvendighed, sagde man, og Skylden lagde man paa Wolseys Skuldre; han bar den, som han bar alt.

Folket, store og smaa, klyngede sig efter de mange bitre Borgerkampe til Kongen med dyb Kærlighed og rigt Haab. Kongen tog mod Folkets Kærlighed med Glæde og smilede vennesælt i sin kongelige Pragt. Udyret, som findes i hvert Menneske, og som, om det findes i en Konge, truer Folket med Blod og Vold, slumrede endnu dybt inde i Kong Henriks Bryst. Den Kvinde, der skulde vække dette Udyr, saa Kong Henrik den Aften for første Gang og elskede hende ved første Syn.

Der lød en sagte Musik, og dybt i Hallens Inderste droges et Tæppe til Side. Der gik en Mumlen af Beundring gennem Mængden, medens Faklers flakkende Lys faldt over en Forhøjning, dækket med skarlagen Klæde og strøet med et duftende Blomsterflor.

Seks unge dejlige Kvinder, hyllede i gennemsigtigt hvidt Flor med gyldne Ringe om de udslagne Lokker, knælede for en gylden Tronstol, hvori Kærligheds-Gudinden, den skumfødte Venus, sad med Scepter i sin udstrakte Haand og Krone paa sit Hoved.

Dejlige at skue var de seks, og deres spæde, fine Lemmer skimtedes gennem Floret, hvide og bøjelige, som hugget i Alabast. Men Blikket gled over deres

Dejlighed mod den ene »Venus Anadyomene«, dejligere end alle de andre ved den Glans af kvindelig Fuldkommenhed og Skønhed, der som et Bundt af Straaler spillede fra hendes Legeme mod de hundrede Øjne, der vendtes mod hende.

Der steg en Summen af Undren fra hver Mand i Hallen, og Kvinderne fornam tavse den dybe Vælde, der ligger i deres Skønheds Magt, og følte sig sikre i Sejr.

Venus, Kærligheds-Gudinden, der steg af Havet til Menneskers dybeste Glæde, til Menneskers bitreste Sorg, straalede som et lysende Undersyn fra Hallens Dyb over Skarlagen og duftende Blomsterflor, herskermægtig ved sin alt besejrende Skønhed, men dertil gudestærk ved den Kunst, hvormed denne Skønhed beherskede alle Midler.

Enhver dejlig Kvinde, mod hvem alles Blik i Fakkelers Skær efter Vin og Maaltid vendes, under sagte sansebetagende Musik, vil bedaare og tvinge Mænds Villie under sit Herskersepter; men denne Kvinde var dejligere end alle, ikke alene ved sit Legemes Skønhed, men ved den bevidste Kunst, hvormed ethvert Middel var taget i hendes Maals Tjeneste.

Hendes Nymfer var klædte i Flor, hvorigennem deres Legemer skimtedes, deres Lemmers Runding kunde følges; men hun var fuldt paaklædt i kongelig Pragt

og dog nøgen som Zeusdatteren selv, da hun fødtes af Skummet.

Først af alt hendes Haar. Tæt og sort, i lange bløde Lokker laa det over hendes Skuldre, blødt som Silke, mægtigt, utæmmet som kastet med et Ryk af hendes Hoved over Skulder og Nakke. Ikke for at skjule, men for at fremhæve. Thi mod det sorte Haar tegnede hendes Hals sig som drejet i Elfenben, rund og hvid og fyldig ledede den Øjet mod det hvide Bryst, der hævede sig med fine blaa Aarer som i hedt Marmor.

Haaret, Halsen og Barmen var det første, Øjet saa, men uvilkaarlig hævedesBlikket mod hendes Ansigt for at se, hvorledes denKvindesØje monne være, hvis hvide Hals og Barm saa lystent æggende bødes hundrede Mænd til Skue.

Og se. Under store Laag med bløde sorte Vipper lyste et Par dybtblaa, kyskeDueøjne, saa dybe, fromme, rene som den blaa Himmel, et Jomfrublik saa kysk, saa straalende dejligt, som den hellige Cecilie i sin Martyrdom, et Blik, der ikke kendte Synd og dog var uudgrundeligt, med et Glimt af Alvidenhed, der vakte Tvivl for i samme Nu at bringe den til at forstumme i usvigelig Tro. Over den rene hvide Pande var Haaret skilt; den hvælvede sig høj og klar som Tankens Sæde, og naar hun løftede sine Øjenlaag med det straalende Blik i et glimtende Lyn, tændtes en Ildregn som af Tanker, der gnistrede i Faklernes Skær.

Og Beskuerens Blik gled fra hendes Pande til hendes Læber, faste, ikke sanselig svulmende, men fuldendt rundede som Kupidos Bue, aldrig spændt og dog rede til at strammes og slappes i et langt Kys.

Men Mænds Blik gled fra hendes Ansigt over hendes Bryst, fulgte den fyldige, hævede Arms Runding til det fine Haandled, hvor en gylden Slangering lynede med Smaragder, gled langs Armens Runding mod Barmen og over hendes Klædning, der sluttede om hendes Legeme som en Rustning af bitte smaa Sølvskæl, stemt sammen med Barmens Alabast, men rundet over Hoften uden Bælte, saa Legemet aandede svagt levende under Skjolddækket, tøjlet, men ikke tæmmet af Stoffet, saa hver Bevægelse føltes i de blinkende Skæl, og Skælpansret dog for Blikket gled hende til Fode.

Dyb, aandeløs Tavshed som et eneste mægtigt Suk og saa en befriet Mumlen, der steg og steg til et Bifald, der larmede gennem Salen, Menneskers Trang til at kaste sig for Skønheds-Gudindens Vogn og juble mod hende med alle de Røster, der bor i Skjul og finder Vej frem i Glæde!

Et Navn nævnedes da for første Gang, — en Gang nævnt skulde det leve paa alles Læber for aldrig at glemmes.

Kong Henrik stod støttet til Tronstolens Arm, forpustet, sansebetagen, medens hans Øjne stirrede af deres Hulninger mod Kærligheds-Gudinden deroppe. En saadan Juvel i hans Rige, og han kendte den ikke. Han vendte sig mod Kardinalen og lagde sin Haand paa hans Arm. »Er I i Pagt med Olympen selv, Kardinal! Hvem er denne Kvinde?«

»Viscounten af Rochfords Datter, Anna Boleyn, Eders Naade, opdraget ved Kong Frans's Hof og i Aften for første Gang for Eders Naades Øjne.«

Kongen hviskede: »Mary Carews Søster.«

Kardinalen nikkede.

Kongen vendte sig til sin Svoger, Hertugen af Suffolk: »Charles,« sagde han, »kender Du denneKvinde?«

»Meget lidt,« sagde Suffolk, »men det lader til, at Thomas Boleyn har Chancer for et nyt og straalende Avancement. Du ved jo bedst, hvorledes Verdens Mægtige hjemsøger Døtrenes Dyd paa Fædrene. Synd er det, men denne Kvinde er en Synd værd. En Kardinalsynd eller hvorfor ikke en kongelig Synd.«

Kongen bed sig i Læben og tav.

Et Rygte mellem hans allernærmeste vilde vide, at Viscounten af Rochford skyldte sin Datter MaryCarews dybt hemmelige Forhold til Kongen sin Peers-Værdighed. Men om dette hviskede man kun og Mary Carew var forlængst forvist fra Hoffet.

Trompeterne klang, og paa en Vogn trukken af tre

smaa nøgne Drenge førtes en Vingegud frem for Gudindens Fod. En Dreng paa en halv Snes Aar med kække brune Øjne og krøllet Haar, harmonisk bygget, spænstig og væver, nøgen, kun med et Bælte om Livet og en Bue i Haand. Bag ham førtes seks Mænd i Hyrdedragt med Sølverhaar og Skæg. Drengen sprang ned af Vognen, bøjede sig for Venus og holdt en pragtfuld Tale paa Latin. Han fortalte, hvorledes disse gamle Mænd var grusomt saarede af hans Pile, og Gudinden bød sine Nymfer at trøste og husvale dem, hvorefter Kupido holdt en Tale til dem og lagde dem Kærligheds Lykke og Fryd paa Sinde.

Saa faldt Trompeterne ind med deres Klang, Hyrderne dansede og kastede deres Sølverhaar, idet de svang Nymferne, og Kupido trykkede sit nøgne Drengelegeme mod sin høje Moders Skælpanser, idet hun bøjede sig over ham og hendes Haar skjulte hans Hoved.

Drengens Hoved kom tilsyne i det tætte Brus af hendes udslagne Haar; den lille Henrik Howard, Jarl af Surrey, faa Aar senere Englands berømteste Sonnet-Digter, var i disse Sekunder Genstand for alle Mænds Misundelse, og da Tæppet gled for Scenen, var der ét Navn paa alles Læber:

Anna Boleyns.

Nu faldt Orkestret ind, og Dansen begyndte. Kongen stod i Tronstolen tavs og tankefuld, han ventede

hende, der var al hans Tanke. En Mand foruden Kongen stod tavs og tankefuld som han, det var Digteren Thomas Wyatt. Han alene af alle disse Mænd kendte den dejlige Kvinde, thi han havde leget sine Barndomslege med hende i Parken ved hendes Faders Slot, Hever i Kent, der var Nabogaarden til hans Fædrenehjem Allington. Hun havde været hans Barndoms Brud, hans Leges Dronning, og de havde svoret hinanden evig Troskab. Saa havde de sendt hende til Frankrig, da Kongens Søster Mary ægtede den gamle Kong Ludvig XII, og da den sygelige Olding døde, og Mary Tudor blev Charles Brandons Hustru, forblev Anna Boleyn ved Kong Frans I's Hof og blev opdragen af den fromme Dronning Claude. En Gang siden havde Thomas Wyatt set hende som spæd Jomfru i »Lejren klædt i Gyldenstyk«, da Kong Henrik og Kong Frans mødtes ved Guisnes. Det var nu otte Aar siden, og i den Tid var Thomas Wyatt af sin Fader som en 17 Aars Knøs givet i Ægteskab med Lord Cobhams Datter Elizabeth, som han ikke elskede og aldrig vilde komme til at elske, fordi han bar Annas Billede i sit Hjerte. Anna havde gæstet England en Gang senere, men Wyatt havde ikke set hende da. Hun var vendt tilbage til Frankrig. Men efter Slaget ved Pavia, hvor Kong Frans blev Kejser Karls Fange, da det franske Hof nedsænkedes i Sorg, havde han, som hendes Frænde, efter hendes Faders Ønske ledsaget hende

tilbage til England, og nu — straalende dejlig lagde hun hele Hoffet for sin Fod.

Thomas Wyatt gøs, og det tog et isnende Tag om hans Hjerte. Den Kvinde, han elskede, var for skøn til at være én Mands Elskerinde, *hans* Viv kunde hun ikke blive.

Gigerne klang, og de fornemme Fruer og skønne Frøkner traadte Dansen i Hallen. Med ét følte Wyatt en Haand paa sin Skulder, han vendte sig, og foran stod Anna klædt i en jævn, glat Dragt uden andre Smykker end et Perlebaand i sit udslagne Haar.

»Thomas,« hviskede hun med et straalende Smil — »Var jeg dejlig?«

Han svarede ikke, men hans Blik talte mere end Ord.

»Kongen er her,« hviskede hun, og Wyatts Blik blev mørkt. Han løftede Hovedet, og foran ham stod Kong Henrik i sit kongelige Skrud. Wyatt saa, hvorledes han bøjede sig mod Anna og tog hendes Haand, som han førte til sine Læber.

»Madame,« sagde han, »belle reine de tous coeurs, voici vostre loyall serviteur et amy royall.«

Anna smilede og gjorde Haanden fri. Hun knælede smidig som en ung Tiger for Kongens Fod og greb hans Haand.

»Sire voici la plus heureuse de tous vos subjects, la plus heureuse femme de vostre pays par un seul mot de vostre bouche royall.«

Saa sprang hun op og forsvandt i Mængden.

Kongen lod spørge og lede, men fandt hende ikke og tog misfornøjet hjem. Men Kardinal Wolsey havde en lang Samtale med Thomas Boleyn, og denne Adelsmand, hvis Rolle efter den skønne Mary Carews Forvisning havde været ret beskeden, stod atter omgivet af en tæt Skare af Mænd og Kvinder, der søgte hans Gunst.

Henrik Howard, den lærde Dreng, der i Kupidos Skikkelse havde talt saa skønt paa Latin, søgte sin Ven og Læremester Thomas Wyatt:

»Thomas,« sagde han, »hvordan klarede jeg mig?«

»Godt,« sagde Wyatt med et Smil, »der ler en Kupido i hvert af dine Øjne.«

»Var Anna ikke dejlig,« sagde Drengen og saa lo han. »Hun havde næsten ikke mere paa end jeg, og tænk hun skammede sig slet ikke, jeg synes, det var gyselig flovt at staa der nøgen, men jeg talte jo Latin, saa det hjalp. Anna kunde man slet ikke høre, vel?«

»Nej,« sagde Wyatt med et bittert Smil, »men man kunde se hende, og det er nok.«

Saa sukkede han og tænkte paa hendes Udtryk, da hun sagde »Kongen er her«.

Det blev langt over Midnat, før Kardinalens Gæster forlod Hampton Court.

ANDET KAPITEL

Ved Hoffet

Laughest thou at me? why? do I speak in vain?
No — not at thee, but at thy thrifty jest:
Wouldst thou, I should, for any loss or gain
Change that for gold that I have ta'en for best
Next godly things, to have an honnest name?
(Th. Wyatt: How to use the court & himself.)

Katharina af Aragonien, Kong Henriks Dronning, var en Datter af Kong Ferdinand og Isabella den katholske; hun var otte Aar ældre end sin Husbond, og kom til England som et Barn, trolovet med Prins Arthur, Kongens ældste Broder. Faa Maaneder efter hendes Bryllup døde Prins Arthur, og for at redde den rige Medgift sørgede den gerrige Kong Henrik VII for, at Prinsens Brud gik i Arv til den yngre Broder. Det voldte nogen Vanskelighed, men da Hoffet bedyrede, at Ægteskabet mellem den 15aarige Dreng og den 16aarige Prinsesse aldrig havde været ret Ægte-

skab, lykkedes det at erhverve Pave Julius' Dispensation. Pave Julius II var mere Kriger end Præst, og han trængte til Englands Venskab og Penge i Kampene med de italienske Smaastater.

Da Prinsen blev 14 Aar, protesterede han mod Trolovelsen, men det var kun et Fif, som hans snedige Fader benyttede for at faa Kong Ferdinand til at rykke ud med flere Penge, og kort efter Kong Henrik VII's Død ægtede Henrik sin Brud og levede 4 Aar i ægteskabelig Lykke.

Katharina var ikke smuk, men retsindig, varmblodig af Temperament og klog. Støttet til sin Fader styrede hun Staten, mens Kongen morede sig med Dystridt og Kortenspil, og da han for at friste Krigslykken drog over til Frankrig med en stor Hær, i hvilken blandt andre selve Kejser Maximilian for gyldne Dukater tjente som Lejesvend, og i det berømmelige »Slag med de gyldne Sporer« vandt Hæder, men ikke en Tomme Land, værgede Katharina England mod Skotterne i det minderige Slag ved Flodden, hvor Kong James IV og Størstedelen af Skotlands Adel faldt.

Saa blev Kong Henrik misundelig, det var hans Karakters Hovedejendommelighed; han knyttede sin Kapellan Wolsey fast til sig og tog Styret helt ud af Dronningens Haand.

Dette skete 4 Aar efter deres Bryllup, og fra den Dag gled Dronning Katharina over i Skyggen. Hun levede et fromt, stilfærdigt Liv med sine Damer, samlede Majdug efter gammel Skik den første Maj, bad sine Bønner og fastede fromt og rettroende. Hendes Fader døde, hendes Nevø arvede Spaniens Kongekrone, senere Kejserkrone, som den navnkundige Kejser Karl V. Ved det engelske Hof ledede hun, omgærdet af Spioner, det kejserligsindede Parti, og alt som Vægtskaalen vippede mellem Frankrig og Kejseren, steg eller faldt hendes Indflydelse.

Hun var en god Hustru, der holdt sin kongelige Gemals Garderobe smukt i Orden, og den var stor, for Kong Henrik fik en ny Klædning hver ottende Dag. Hun bødede hans Hoser og sømmede hans Lagner, kredensede hans Vin og saa efter, at hans Steg blev ordentlig stegt, og Haven var forsynet med Køkkenurter. Hun var en ferm Kone, der passede sit og var venlig mod hans talrig skiftende Elskerinder. Selv delte hun hans Leje paa Borgermandsvis, fødte ham en Datter, der levede, og flere Sønner, der døde, hvori hun saa Himlens Straf over hans manglende Fromhed, han lidt efter lidt sammes Straf over det forbudne Ægteskab med Broderens Enke, men derom talte han ikke.

Dronningen var elsket af Folket for sin Dyd og

Fromhed, selv hadede hun kun én Mand, ham, der havde taget hendes Plads i Kongens Raad — Wolsey.

Dronningens Damer var i Reglen ældre og stygge. Tidligere havde hun holdt af unge, smukke Damer for Kongens Skyld, men det frembød den Ulempe, at de blev hans Elskerinder, og at han, der i Elskov var meget ustadig, naar Rusen var ovre ønskede dem fjernede fra Hoffet. Denne idelige Skiften passede ikke Katharinas konservative Natur, og hun valgte kun at have dydige Damer om sig; men for at opnaa dette maatte hun vælge ældre og helst hæslige Damer, for i de Dage gik sandt at sige Ungdom, Skønhed og Dyd kun slet i Spand. Dog hendes Hof var ikke det eneste Fruerhof i Landet; hendes Svigerinde var Mary, en Gang Dronning af Frankrig, Kongens Yndlingssøster, gift med Hertugen af Suffolk, Charles Brandon, Englands hyppigst skilte Ægtemand, hvem et Par uheldige Bigamisager havde bragt paa Kant med Gejstligheden, og som for at vinde Fred havde paataget sig at sørge for Kardinalens Muldyr. Mary holdt en Art Hof, og ved dette samledes de skønne Damer, af hvilke der, om Digterne staar til Troende, var flere i England i hin Tid end nogensinde senere.

Den »franske« Dronnings Elskovshof var berømt, og blandt dets lysende Stjerner nævntes nu Anna, Thomas Boleyns Datter, hvis Læremester i Elskov

var ingen ringere end Hertuginden af Alençon, Margrete af Valois, de berømte Novellers Forfatterinde og Kong Frans I's elskede Søster.

Siden den Aften, da Anna havde henrykt Kardinalens Gæster ved sin Dejlighed, var hun Hoffets Stjerne af første Orden. Dronning Mary var ikke helt ung, højt oppe i de 20, og Anna var lige fyldt 20 Aar. Landet var i Fred, og der var intet andet at tage Vare end digte, elske og slaa Tiden ihjel. Det gjorde man.

Kong Henrik havde om sig en Kreds af unge Mænd, hvis Færdighed bestod i at ride, skyde med Bue og — lyve.

Uvidende, næppe i Stand til at læse og skrive, men hærdede i alskens Legemsøvelser, vante til Strabadser in Baccho og in Venere. Hertugen af Suffolk var deres Fører, næst i Rækken kom Sir William Compton, der, skønt gift og hjemfaren, levede i et aabent dobbelt Ægteskab med Anna Boleyns Tante, Lady Anna Hastings, og som, skønt til Aars, tog Del i alle Ynglingenes gale Streger og med sin umaadelige Rigdom betalte deres Gilder. De unge var Henry Norris, Francis Bryan, Englands første Modeherre og mest omtalte Forfører, Teksten for alle Datidens Moralprædikanters Opbyggelsesprædikener, Annas Broder, den unge George Boleyn, John Poins og Digteren Thomas Wyatt.

Med denne Garde drog Henrik i Felten for Muser og Gratier. Han elskede Musik og komponerede Elskovssange, som han kvad for sine talrige Elskerinder. Han og hans Yndlinge drog maskerede fra Fest til Fest, snart gjaldt det Adelsmandens Hustru, snart Borgerens Viv, ja selv ikke de lette Søstre af Londons Bank-Side var sikre for kongeligt Besøg.

Wyatt var den i Kredsen, som Kongen holdt mest af. Han var Søn af en alvorlig, retsindig Fader, der med sit Blod havde tjent Tudorernes Sag og af Richardt III var fængslet og spændt paa Pinebænken, henslængt til Sultedøden i Tower og efter Sagnet kun holdt i Live ved, at en Kat bragte ham Føde. Ved sin Faders Skæbne stod den unge Thomas fra Fødslen Tudorhoffet nær. 14 Aar gammel skrev han sine første Digte og kastede sig med Iver over Studiet af Græsk og Latin ved Cambridge Universitet. 15 Aar gammel var han Bachelor, 18 Aar gammel Master of Arts, samtidig blev han gift, som berettet mod sin Vilje, og Hofmand, oprindelig ogsaa mod sin Vilje, men senere af et ærligt Hjerte.

Thomas Wyatt tog sit Parti. Medens de andre løj, talte han Sandhed og talte Sandhed til alle, hvorved han hurtig kom i Ry. Det hed om ham, at der var tre Aarsager, for hvilke man spiste hos ham: for det første fordi han var gæstfri som ingen, for det

andet fordi han var klogere og vittigere end unge Englændere i Tiden, og for det tredie, fordi Kongen elskede ham højere end nogen anden. Selv saa han til. Den gamle græske Filosofi havde forlenet ham med megen Ro og Overlegenhed, han elskede sin Kunst og digtede til Luthen de skønneste Kjærlighedsdigte, som han ikke levede, fordi han af Naturen var sky for Kvinder, men Kvinderne elskede ham for hans Skønhed. Han ejede den Evne at leve i Last uden selv at blive lastefuld; naar de andre med hed Lidenskab begravede deres Hænder i Guldet og doblede til Solen steg af Hav, sad Wyatt kold og rolig, tabte og vandt uden at ændse Tab og Gevinst. Han foragtede egentlig sine Fæller, men var en trofast Kammerat. Hans Pung var aaben, hans Sværd rede til at flyve af Balgen for en Ven, hans Ord var Guld, og han tog intet, som ikke frivilligt blev ham givet.

Man brugte hans Tjenester i Staten, fordi han var til at lide paa, men hans ærlige, klare Blik skar Kardinalen i Øjet, og han led ham ikke; han følte, at hvis Wyatts Ærgerrighed vaagnede, vilde han blive ham, den almægtige Wolsey, en farlig Medbejler.

Men Wyatts Ærgerrighed vaagnede ikke — han ejede ingen.

En eneste dyb, mægtig Følelse, stærkere end alt det gode i ham og alt det onde, ejede han, og det var hans Kærlighed til Anna Boleyn.

Han dulgte den for alle, kun ikke for hende. Men Anna stod ham imod. I sine Sange førte han Kampen mod hendes Kulde. Snart bævede Strengene paa hans Luth i hed Elskov, snart søndredes de i Smerte, snart klang de vemodsfulde, snart skurrede de i Disharmoni. Hoffets Damer sang Wyatts Sange, der ejede Udtryk for al Elskovs Lykke og al Elskovs Kval. Men at de gjaldt Anna, vidste ingen.

For herom tav Wyatt, og Anna talte ikke heller derom.

Hoffet var i Greenwich, syd for Themsen, nogle Mil fra London, i et Slot, som Henrik VII havde indrettet for sit Hof. Annas Fader var avanceret til Kongens Kammerherre, og Anna var ved Hove. Der var gaaet nogle Maaneder siden Festen i Hampton Court. Kongen havde straks nærmet sig Anna, men hun havde sænket Hovedet som en bly Viol.

Kong Henriks Elskerinder nød kun en kort Lykke. Elizabeth Talbot, som havde født Kongen en Søn, hans Kæledægge, Hertugen af Richmond, var forvist fra Hoffet, og Kongens hedeste Attraa holdt knap et Maaneskifte ud. Den ridderlige Kong Frans lagde sit Rige for den Kvindes Fod, han elskede. Kong

Henrik spiste sine Veninder af med en Klædning i Nytaarsgave.

»Forsigtighed, mit Barn — med Lempe lister man Æg i en Humlesæk« — sagde Thomas Boleyn, som var af den herligste Pandartype, Chaucers Digtning har skabt. »Jomfru-Dyd er en skør Vare, men derfor kostbar og rar.«

Thomas Boleyns kloge, faderlige Ord var overflødige, Anna kendte sit Værd.

Hun sad paa Terrassen mod Themsen og saa over den grønne Plads, hvor Kong Henrik spillede Tennis med sine Yndlinge. De spillede højt, og Kongen vandt, men han vandt sine egne Penge, fordi hans Skatmester ynkedes over Adelsmændenes Tab og holdt dem med Spillepenge.

Kongen spillede fortræffeligt, han førte sit store, svære Legeme med fuldstændig Herredømme; hans fine lyse Hud skinnede gennem den lette Skjortes Silkemasker, hans Kinder glødede, og Solen spillede i det gyldne Skæg. — Men han var fed og skaldet.

Anna elskede lokket, kruset, tæt Haar, helst brunt. Hun kunde lade sine Fingre glide igennem dette Haar, gemme de hvide Fingre i det krusede Pur og se ind i store brune Øjne — som Wyatts. Kongens Øjne var vandblaa og ikke lidt udstaaende.

Og hvor han talte slet fransk!

Anna talte dejlig fransk, hun skrev det rædselsfuldt,

men det var altid bedre end Suffolks engelsk, og hvorfor skulde hun skrive? Elskovsord skal tales, ikke skrives, og hvad skulde en tyveaarig skøn Kvinde kunne skrive andet end Elskovsord.

Wyatt stod lænet til Ballustren ved hendes Side.

»Du digter, Thomas, ikke sandt — et nyt Vers om det gamle Tema. Om Knuden, der binder dig, som du ikke mægter at løse.« Anna lo.

»Anna,« sagde Wyatt, »hvis Kongen bad dig elske ham, hvad vilde du saa sige?«

»Hvad har jeg sagt, naar Thomas Wyatt bad mig om det samme?«

»Aldrig Ja.«

»Nej, men heller aldrig Nej. Om Kongen bad mig, vilde jeg bestemt ikke sige Ja og lige saa bestemt ikke heller sige Nej. Men han beder mig ikke. Den Kunst forstaar jeg, du. Se ham, naar han nærmer sig mig, han rødmer, slaar Øjnene ned og taler rædselsfuldt fransk. Han kan vist ikke bede om en Kvindes Kærlighed paa fransk, og han faar aldrig Lov til at tale engelsk til mig.«

»Hvorledes hindrer du det?« spurgte han.

»Det er min Hemmelighed,« smilede Anna. »Den lærer jeg ikke fra mig. Der gives en særlig Kunst, Elskovskunst, som bestaar deri, at en ung Kvinde stedse vækker Elskov og holder den i Live ved at vige.«

»Kan det Spil fortsættes længe« —

»En Tid, saa maa hun give sig, men saa begynder en Leg med skarpere Vaaben. Og Hemmeligheden er min, Thomas.«

»Og du øver den Kunst paa alle.«

»Nej, ikke paa dig, du er min Ven, mere end det, min Broder, mere end det ogsaa, dig holder jeg af, og var det ikke, fordi Kyskhed er en Kvindes første Dyd, var jeg din trods alt.

Men Kyskhed er en Kvindes første Dyd — en Tid. Senere gives andre Dyder. Du skal blot bie, Thomas, til Tiden er. Du maa ikke se saaledes paa mig. Ond er jeg ikke, jeg er en svag Kvinde, hvis Hjerte taler lidt højt imellem, som nu for Eksempel. Jeg tysser paa det, som en Moder tysser paa et uregerligt Barn. Naar mit Hjerte bliver ældre, Thomas, saa vokser det fra sin Moders Tugt, saa kan du tage.«

Hun sænkede Øjnene. — »Som om du ikke havde taget det forlængst.«

Wyatt greb hendes Haand, hun drog den fra ham. »Tys, Kongen ser os. Det er min Hemmelighed, at jeg ikke kan elske, véd du; aner han, hvor svagt mit stakkels Hjerte er, saa misbruger han det. Kongen er mægtig, og en Undersaat skal lyde Kongen — eller beherske ham. Jeg prøver det sidste, saa du maa ikke forstyrre det for mig.«

»Hvad vil du da?« spurgte han.

»Du kender Henrik Percy, Northumberlands Søn, en

dum, letsindig og ødsel Dreng. Han elsker mig, og du vil indrømme mig, at han er en Mand for mig. Ham vil jeg maaske under visse Betingelser ikke være utilbøjelig til at være en lille Smule utro, det vil da sige, hvis den rette Mand kommer paa rette Sted, til rette Tid. Du maa ikke være dum, Thomas, for det er du ikke af Naturen.«

»Hvad vil du med Percy?« spurgte Wyatt med et vredt Glimt i Øjet. — »Ægte ham?«

Anna lo:

»Kære Thomas, du synger om Piger og kender ikke Pigesind. En Mand vil jeg have, en Kongesøn, om det var muligt; men da det ikke er muligt, vil jeg nøjes med en Jarlesøn. Vor Familie er ærgerrig, Thomas. Min Oldefader, Geoffrey Bullen, handlede med Kram i London, han blev Ridder og Lord-Mayor i Staden. Hans Søn, min Bedstefader, købte store Godser og ægtede en Jarledatter. Irsk ganske vist, men Datter af Jarlen af Ormond. Fader var saa heldig at faa en engelsk Hertugs Datter til Viv. Smuk var min gode Moder aldrig og fattige var Norfolkerne, fordi de holdt til med Tyrannen Richard, men min kære Onkel Norfolk er klogere, og nu gaar det fremad. Hidtil har Boleynernes Mænd hjulpet sig med Ægteskaber paa Spindesiden, nu vil jeg føre vore Kvinders Sag og ægte en Jarl. Stakkels Mary nøjedes med en fattig Adelsmand.«

Wyatt afbrød: »Véd du, hvad man siger om Mary, din Søster —«

Anna blussede: »Ti, om du vil bevare mit Venskab, det er Løgn, siger jeg, Løgn. Mary har aldrig været Kongens Elskerinde.«

Wyatt blev ved: »Du tror altsaa, det var din Faders Dygtighed og Dyder, der skaffede ham Skatmester-Hvervet, Befalingen over Tunbridge, Brandsted og Penshurst, over Thunderby, Westwood og Scaffham og endelig Titlen Lord Rochford?«

»Véd du andet?« sagde Anna skarpt, idet hun rejste sig med blussende Kinder.

»Véd?« sagde Wyatt — —

»Godt,« afbrød hun. — »Ti saa og gaa! — Ser du ikke Kongen vinker.«

Wyatt løftede Hovedet, Kongen kaldte.

»Thomas, jeg er træt, tag min Plads, den Klodrian Poins taber hele Tiden, og Norris er bovlam som en Trompeters Hest. Du og Bryan vil kunne tampe dem for et lille Grevskab, om I hænger i. Skynd dig, ræk mig min Vams og tag min Plads.«

Wyatt nærmede sig Kongen, Anna saa efter ham. Vreden var i hendes Ord, ikke i hendes Blik.

Kongen traadte hen til Balustren, hvor Anna sad.

»Skønne Dame,« sagde han, »spiller jeg ikke som en Fyrste?«

Han lod sine Armmuskler spille gennem den tynde Skjorte og stod med Vamsen i venstre Haand.

»Sire, vostre majesté prendra froid,« sagde Anna, »et je ne croy guère qu'il soyt dans les mœurs de cavalier de se montrer ainsi en la présence d'une dame, le croyez vous?«

Kongen rødmede som en Skoledreng og trak hastig i Vamsen.

»Vraiment,« sagde han. »J'ai tort — bien tort.«

Hun rejste sig.

»Restez, restez, ma belle maîtresse.«

Anna knejsede med Hovedet. »Si je suis belle, je ne le sais, mais ça je sais, je ne serai du roy jamais maîtresse!«

Det var et Citat, men det passede til Lejligheden.

Kongen ledte efter et Svar, men fandt det ikke. I det samme kom Dronningen med sine Damer ned over Terrassen, og Anna nejede dybt.

Kongen bed sig i Læben, men Vejen var spærret, og Anna undslap.

Han svarede adspredt paa Katharinas Spørgsmaal, hans Blik fulgte Anna. Dronningen saa paa ham og spurgte spydig: »Er denne unge Dame skønnere end Mrs. Cary, eller er hun maaske blot dydigere?«

Kongen bed sin Vrede i sig og fulgte tavs med Damerne over Terrassen. Kardinalens høje Skikkelse viste

sig ved Broen over Slotsgraven. Kongen ilede mod ham.

De talte længe og fortroligt, idet de fulgtes op og ned ad Gangen, og Kongens Arm hvilede om Kardinalens Hals, som det var hans Skik, naar han talte med den, han holdt af, eller den, han vilde besnære.

Pludselig standsede han ved Lyden af Stemmer.

Kongen saa op.

I et Lysthus sad Anna, medens den unge Henry Percy hvilede for hendes Fødder med Hovedet i hendes Skød.

Kongen tog et fast Tag i Wolseys Arm, og Kardinalen bed Tænderne sammen i øjeblikkelig Smerte.

Han var midt i en lang Beretning om Konnetablen af Bourbon og Vicekongen af Neapels Færd i Milano.

Kongen afbrød ham:

»Bejler denne Dreng til Anna Boleyn?«

»Ja,« sagde Kardinalen, »han har bedt mig søge hans Trolovelse med Magaret Talbot hævet. Han elsker denne ubetydelige unge Pige. Jeg mente . . .«

»I mener intet. Hvem er Konge i dette Land, I eller jeg? — Min gode Kardinal, I glemmer, hvem I er, og hvem jeg er. I mente — I mener intet. Hvorfor skjuler I de vigtigste Sager for mig og handler egenraadigt, mens I fylder mig med Snak om Bourbon og Lannoy, som er mig ligegyldigere end Fiskene i Themsen. Svar Mand, hvorfor Djævlen skjuler I Rigets vigtigste Anlig-

gender for Eders Konge og bedrager ham. Betaler Northumberland maaske bedre end jeg. Ved Jupiter, jeg skal vide at skælne tro Tjenere fra Skalke.«

Kardinalen knælede for Kongens Fod. »Eders Majestæt,« sagde han, »jeg stod just i Færd med at berette dette, men det forekom mig af Hensyn til den venetianske Gesandt, der rejser i Mor . . .«

»Vis vas,« afbrød Kongen, »rejs Jer, Mand. Jeg ønsker ikke, nogen skal høre os. — Kom, følg mig til mit Lønkammer, og jeg skal lære den dumme Dreng, at ingen Peer af England bryder givet Løfte eller fæster Brud uden at spørge sin Konge.«

Kongen ilede foran, Kardinalen fulgte. Han smilede. Et nyt Stykke Legetøj.

Saa fik man Lejlighed til at lade de italienske Sager passere Underskrift uden Kommentar, og det var heldigt, det sparede Tid og Omsvøb.

Kardinalen gik lidt pustende, det var svært at følge Kongen for en gammel Mand. Men Kongen kunde storme fremad, han lystrede nok Tøjlen, saa længe han ikke følte Biddet.

Og det var netop derom, det gjaldt. — Biddet maatte han for ingen Pris føle.

Thomas Boleyn havde talt sin Datters Sag hos Kardinalen. Men Kongen havde aabenbart sine Hensigter. Norfolk og Suffolk skumlede i Krogene og prøvede paa at danne et Parti. Skulde nu Northumberland knyttes

til dette — eller skulde Kongen have en Adspredelse og den Nar Boleyn en ny Titel.

De indre Anliggender maatte ikke forsømmes, det vilde være klogt at føje Kongen lindt og stille og tage et Tag i Tøjlerne, naar Tid var.

Selvfølgelig uden at han følte Biddet.

TREDJE KAPITEL

Cardinalis Eboracensis

They dare not look out at doors
For dread of the mastiff cur;
For dread the butcher's dog
Would worry them like a hog.
(John Skelton: Why come ye not to Court. v. 293.)

George Cavendish hed Kardinalens første Modtagelses-Kavaller, en from, trofast Sjæl, en fattig Gentleman fra det nordlige, hvem Uheld havde ramt, saa han maatte forlade Hustru og Børn og give sig i Tjeneste hos Kardinalen. I Lykkens Dage agtede Wolsey ham ringe og talte kun til ham for at give Ordre. I de onde Dage, der kom, blev Cavendish Kardinalens eneste trofaste Ven, og det blev ham, der skænkede Eftertiden Kardinalens Minde, rent og sandt, hævdet mod Had og misundelig Løgn.

Han var da en Mand paa nogle og fyrre, stilfærdig og beskeden, den, hvem det Hverv paahvilede at modtage de talløse Ansøgere, der daglig omsværmede Kardinalen og kastede sig for hans Fødder med Bønner.

Det var et vanskeligt Hverv; thi de mægtige blev vrede, naar de afvistes, og gav onde Ord, de svage følte sig uretfærdigt behandlede og hadede derfor. Det var faa gode Ord, Cavendish hørte, men han var som skabt dertil, thi Vredens Skaaler flød om ham uden Virkning, og onde Øjekast prellede af paa hans godlidende Ansigt, der udtrykte idel Medfølelse og Sorg, men stump Hengiven i Skæbnen tillige. En Majordomus paa et Sygehus eller i et mægtigt Fængsel, en godlidende graa Huskrage, saaledes saa Cavendish ud. Han var en from, renlivet Katolik, med et blidt Sind og et inderlig godt Hjerte. Og saa var han Digter i Smug. Hans Digte var ikke rigtig gode.

Kardinalen skrantede, hans Helbred var ikke stærkt, Arbejdet sled ham op. Han gik nervøs op og ned i sit Modtagelsesværelse med sin Lugtedaase for Næsen. Der lugtede ilde af mange Menneskers Sved. Aldrig lod de ham i Fred. Nu vilde han lade Salen tømme.

Han kaldte Cavendish. — »Jag alle disse Mennesker bort derude.«

Cavendish nølede.

»Don Inigo Mendoza, hans katolske Majestæts Ambassadør, har bedt om Foretræde,« sagde Cavendish.

»Lad ham vide, jeg er optaget,« sagde Kardinalen kort.

»Han maatte gaa med uforrettet Sag i Gaar.«

»Saa er han vant til det. Lad den spanske Ræv

søge Dronningen og hendes trofaste. Jeg har intet at sige ham, og hvad han har at sige mig er ligegyldigt — thi han lyver.«

Cavendish gik mod Døren. — »Den venetianske Sekretær Spinelli venter paa fjerde Time.«

»Lad ham gøre Mendoza Følgeskab. Jeg ønsker ikke at se ham.«

»Jean Joachim de Vaux har ladet spørge.«

Kardinalens Ansigt blev venligere. »Lad hans allerkristeligste Majestæts Sendebud bede om at spise hos mig i Aften, vi taler der mere uforstyrret. Og sig saa tillige Hovmesteren, at han intet sparer. Jeg ønsker at se nogle Herrer her i Aften, der ikke er kedelige. Hvilke Damer, der skal indbydes, maa Hovmesteren selv bestemme efter Herrerne, men vælg dem saaledes, at Jean Joachim og jeg kan være uforstyrrede en Stund og husk, at den gode Genueser er en Kender saavel af Vin som af Kvinder.«

»Gaa saa — jag dem alle ud og hent mig Lord Percy herind. — Har Skelton indfundet sig?«

»Han venter derude,« sagde Cavendish.

»Godt, lad ham blive, men sørg for at faa de andre paa Porten. Det er sandt, lad der gaa Bud efter Lord Rochford og Mistress Anna Boleyn. Jeg ønsker at tale med dem begge siden.«

Cavendish gik — gennem Fløjdøren hørtes Mumlen

af talrige Stemmer. Kardinalen holdt Lugteflasken tæt til Næsen og nøs af og til.

Poeta laureatus John Skelton Sognepræst af Diss, traadte ind, han var lille, trind og skaldet, højt til Aars, blisset af megen Drik, men Digter var Karlen hver Tomme. Han knælede for Kardinalen, der lod som han ikke saa ham.

Efter en Pavse gik Wolsey lige løs paa ham og sagde med Tordenstemme: »Nu kan det være nok, Smædeskriver. Jeg har før ikke agtet paa hans jammerlige Skriblerier, men nu driver han det for vidt. Hører han, Pappegøjedigter? At han forfølger mig med sit rimede Vaas er mig ligegyldigt, det bliver værst for ham. Holder han ikke inde, bliver han hængt, hører han, i sin Kutte paa Thyburn, ganske simpelt hængt ved sin Hals, til han er død!

Hvad vedkommer mit Liv og min Virken ham, Fyldedunk, der intet fatter eller forstaar, og som skylder mig alt, hvad han har. Opblæste Nar, som tror, at to Rim betyder noget og giver Ret til at sidde til Doms over de store i Staten. Det er sidste Gang jeg advarer ham, hører han, Hund. Næste Gang bliver han hængt.«

John Skelton, Englands »udødelige« poeta laureatus, han, der forherligede sig selv til Eftertidens Glæde i 1600 Verslinier, knælede paa Gulvet for Kardinalen. Han var vant til Torden, og Lynet var endnu aldrig slaaet ned.

Men det var svare Synder, han var sig bevidst mod Kardinalens Rygte.

»Naade,« bad han — »Naade! jeg har kun en eneste Bøn til Eders Eminence, en fattig Bøn.«

Kardinalen formildedes ved den tykke Gamlings ynkelige Ansigt.

»Du fortjener ingen Naade,« Kardinalen vinkede ad sine Folk, og de nærmede sig ham. »Tal saa, Øltønde,« sagde han, »og lad mig høre, hvad Englands største Digter har at bede mig om.«

»Kun om et,« læspede Skelton: »Jeg er saa træt af at knæle paa dette fordømte haarde Stengulv. Mine Knæ værker, Eders Eminence maa tilstaa mig en eneste Bøn. Giv mig Lov til at lægge mig ned paa Ryggen.«

Kardinalens Tjenere skoggerlo. Wolsey vendte sig og bed et Smil over, idet han gjorde en Bevægelse:

»Bevært den Karl og lad ham løbe,« sagde han og gik uden at se paa Digteren. Skelton hoppede op som en Gummiboldt og gned sine Knæ med et Grin. Saa fik han Fisk og Øl, hvorefter han gik hjem og gjorde 80 skeltoniske Vers om Slagterens Køter fra Ipswich, med fire Skældsord i hver Linie og en Løgn i hveranden, men fire i hver sjette for at bøde derpaa, hver Løgn en hvas Pileod mod hans Velgører og Dødsfjende Cardinalis Eboracensis, Kardinalen af York.

Kardinalen lod unge Percy kalde og holdt en Tale til

ham, medens alle hans Tjenere og Myndlinge stod i Kreds om ham:

»Det undrer mig ikke lidt, at du i din Blindhed har indladt dig med en taabelig Pige ved Hoffet, jeg mener Anna Boleyn. Har du glemt, hvilken Stilling Gud har givet dig i denne Verden? Du skal arve et af Rigets største Jarledømmer efter din Faders Død. Det vilde have passet sig bedre for dig ydmygt at søge din Faders Samtykke, talt til din Konge om dine Hensigter og stillet alt i Kongens Haand. Han vilde sørget bedre for alt, end du i din taabelige Dumhed, og du vilde have vundet din Konges Agtelse. Hvad har du nu gjort? Ikke alene fortørnet din egen Fader, men ogsaa din Herre og Konge og knyttet dig til en, som hverken din Konge eller din Fader vil tillade dig at ægte. Du har trolovet dig med hende, men din Fader skal jeg stævne hid, for at han kan bryde det Baand, du har bundet.

For hende har Kongen bestemt en anden, som vil være hende til Behag. Forstaar du mig?«

Lord Percy græd. Han undskyldte sig med, at han ikke kendte Kongens Ønsker, at han troede, han var gammel nok til selv at vælge sin Brud, at hans Fader vilde give ham Tilladelse, at hans Brud var af fornem Slægt, Søsterdatter af Hertugen af Norfolk, nedstammende fra Jarlen af Ormond, i alle Maader lige saa fornem som han selv. Han bad bønligt, at Kardinalen vilde lægge et godt Ord ind for ham.

Men Kardinalen vendte sig til sine Folk:

»Hører mig, Herrer, og se hvor megen Klogskab der er i den egenraadige Drengs Hoved. Jeg troede, at naar du hørte mig udtale Kongens Ønske og Bestræbelser i dette, vilde du have givet Køb og føjet dig efter hans Villie, kun følge hans kongelige Ønsker og Bud.«

»Det vilde jeg, Herre,« svarede Percy, »men i denne Sag er jeg allerede gaaet for vidt. Jeg er trolovet med Anna for Vidner, og jeg kan ikke for min Samvittighed bryde disse Baand.«

Kardinalen for op: »Tror du ikke, Kongen og jeg véd, hvad vi her har at gøre. Jeg kan forsikre dig derom, hvis du tvivler, skønt jeg ser ganske vel, at du ikke har tænkt paa at underkaste dig.«

»Hvis mit Løfte kan gives mig tilbage,« sagde Percy lavmælt, »saa vil jeg bøje mig for Kongen og for Eder, men kun med god Samvittighed.«

Kardinalen traadte hen til den unge Jarl og sagde skarpt: »Jeg lader gaa Bud til din Fader, Jarlen af Northumberland. Har jeg pisket dig med Svøber, vil han piske dig med Skorpioner: Du er Fange, til din Fader har talt.«

Han vendte sig til Høvedsmanden for Husfolkene. »Jarl Percy er Fange,« sagde han, »før ham til Temple Fængslet og afvent mine Ordrer.

Gaa saa alle!« —

Thomas Boleyn, Lord af Rochford, var en forstandig

Mand. Hans Bedstefader havde været Klædekræmmer i London, og Slægtens Tradition var at holde sig til den sikre Side. Der var irsk Blod i hans Aarer, hans Moder var Datter af Jarlen af Ormond, den oprørske Butler, men det irske Blod var løbet sammen i Thomas Boleyns Aarer, han var Kræmmer og handlede med Jord og Mennesker.

Den sikre Side var Kardinal Wolsey, og naar Kardinalen i Raadet slog sin guldknappede Stok mod Bordet, saa for Thomas Boleyn til Vejrs og bøjede sig for Slagterhunden, som han hadede.

Kardinalen stod alene i sit Modtagelsesværelse, da Boleyn og Anna førtes ind af den tavse Cavendish. Kardinalen vinkede, og Cavendish gik.

Fader og Datter knælede ved Kardinalens Fødder og kyssede efter hinanden den funklende Ring paa hans Finger. Wolseys Bryst bevægede sig endnu hæftigt efter Optrinet med den unge Percy. Han var en hidsig Mand, og i sin Bevægelse glemte han endog at mumle den sædvanlige Velsignelsesklausul. Sin Haand drog han tilbage med et Ryk.

Lord Rochford knælede endnu.

»Mylord,« sagde Kardinalen, »I og Eders Svoger Norfolk har vist glemt, hvad der tilstødte Hertugen af Buckingham for seks Aar siden, da han troede, at den Tid endnu var inde i England, da hensynsløse Baroner sluttede sig sammen imod Kronens Ret. Jeg skal opfriske det

for Eder, Mylord af Rochford. Som I nu knæler, knælede jeg for Kongens Fod og bad for Edward Stafford, Hertug af Buckingham, at hans Liv maatte blive sparet. Men Kongens Vilje var fast og ubøjelig. Buckinghams Enke er Jarlen af Northumberlands Søster, og hans Datter Elizabeth er gift med Eders Svoger Thomas Howard, Hertug af Norfolk. Hverken Northumberland eller Norfolk kunde redde Edward Stafford, da Kongens Vrede var over ham. Og, som jeg sagde Eder, ikke heller *jeg*.

Det er uklogt ikke at lære af det, der sker, Mylord af Rochford. Eders Datter Mary taalte jeg ved Hoffet, saa længe I lød mig. Da I og Eders Svoger troede at turde bygge paa Kongens Kærlighed, lærte jeg Eder, at Kongens Kærlighed er ét, Statens Velfærd et andet. I burde have erindret denne Lærdom.«

Annas Knæ værkede, men hun betvang sig; hun løftede sit Ansigt mod Prælaten og sagde ydmygt: »Ærværdige Fader! Skylden er min. Mit Hjertes Elskov til Percy har ladet mig glemme at gaa til Eder, som fra min spæde Barndom næst Gud og mine kære Forældre har været mit Forsyn. Tilgiv Eders angrende Datter og lad ikke Eders Vrede gaa ud over min uskyldige Fader.«

Kardinalens Blik dvælede med Velbehag paa den unge Pige, han løftede hende op og holdt hendes Hænder i sine, medens han saa hende i Øjet som for at trænge ind i hendes Tanker. Annas Blik dvælede ydmygt barnefromt i hans, og Kardinalen mindedes Timer, da han

saa dybt i en brunøjet Piges Øjne, der var ham, Kirkens Mand, som en Hustru i hans Hus i de svundne Aar, da Skygge faldt over hans Liv, og Lykken smilede til ham fra en Krog ved Arnen, hvor denne Kvinde bar hans Barn ved sit Hjerte.

Der steg et Suk fra Dybet af hans Bryst, en Kvindes Elskov var ham mere end selv den tredobbelte Krone, men ingen maatte vide det — ingen. Stjaalen Lykke var den præsteviede Mands Lod.

Hvor denne Pige var skøn!

Lord Rochford knælede endnu. »Rejs Eder, Mylord,« sagde Kardinalen. »Eders Datters Uskyld taler Eders Sag, men det er min Vilje, at I og hun ufortøvet begiver Eder til Hever, Eders Borg i Kent. I for at bevare Eders Gods og Titel, hun for at bevare sin Uskyld, det kosteligste Klenodie, Gud har givet hende.

Gaa, min Datter, jeg vil bede for dig.«

Audiensen var forbi. Anna fnøs, og Thomas Boleyn trippede som en Gaas paa en Rist. Men Kardinalens Vilje var Landets Lov. Den skønne Plan var bristet. Northumberlands Jarlekrone blev aldrig Annas Eje.

Da de to stod foran Kardinalens Slot, hørte de Pauker og Trommer, og i en pragtfuld Bærestol bar otte sortklædte Mænd Englands Dronning forbi, medens Folket jublede og raabte hendes Navn med Velsignelse.

»Fader,« sagde Anna. »Se, hvor Folket tilbeder denne Kvinde, hør, hvor de jubler. Og hvad er hun — en frem-

med, der ikke kender Folket, og som Folket ikke kender. Det er Dronningen, de tiljubler, Dronningen, de tilbeder. I gamle Dage var Dronningen en engelsk Adelsmands Datter. Tror Du, Fader, den Tid kan vende tilbage?«

Thomas Boleyn greb sin Datters Arm: »Ti, hvis du har dit Liv kært og mit. Saa du ikke, hvor hans Øje brændte ondt, da han nævnte Buckinghams Navn. Jeg saa Hertugen dø, og da følte jeg, hvad Kongens Had betyder. Den Mand kan nære Kongens Had med sin Tales Ved.«

Anna hævede Hovedet: »Jeg taler ikke om Kongens Had, men om Kongens Kærlighed.«

»Kongens Kærlighed,« sagde Boleyn, »er stakket Springdans, der varer fra Sol staar op til Sol gaar ned. Din Søster . . . . .«

»Fader,« afbrød Anna, »Kongelig Elskov skal næres i lange Tider, før den flammer, og flamme skal den, ikke blusse. Kom — nu er Tiden inde, hvor jeg skal raade for Slægten, som den, der er stærkest. Der er et Blink i Mænds Øjne, naar de vendes mod mig, der var det i hans, saa du det? Der er det i Kongens. Kom Fader. Nu rejser du og jeg. Kan hænde det bliver os, der byder *ham* at rejse — rejse langt langt bort.

— — —

Kongen sendte Bud til Kardinalen, at han drog mod Nord for at jage. Budet traf Kardinalen kort efter, at Thomas Boleyn havde forladt ham, og Budet var Wyatt.

Kardinalen tog venligt imod ham. Han spurgte, om Wyatt kendte Annas Planer, han var jo hendes Frænde, og Wyatt svarede Ja. Saa meddelte Kardinalen ham, hvorledes dette stred mod Kongens Ønsker, og spurgte ham smilende, om han troede, den skønne vilde finde sig i sin Skæbne.

Wyatt svarede roligt og alvorsfuldt:

»Eders Eminences Befaling er hende en Lov, Eders mindste Ønske mere end en Befaling.«

Kardinalen lo: »I har Ord for at være en ærlig Mand, Thomas Wyatt, det mener hun ikke.«

Wyatt saa op. »Der ligger ringe Vægt paa, hvad et tyveaars Pigebarn siger og mener om Kardinalen af York, Legat a latere for den hellige Stol: Sagde hun ikke det, jeg nævnede, saa burde hun sagt det. Virkningen bliver den samme.«

Kardinalen førte sin Haand til sin Pande. »Om jeg vilde, Thomas Wyatt, kunde jeg sige Eder Ting om den Pige, som« — han standsede i sin Tale.

Wyatt saa vist paa ham. »Det er overflødigt, Eders Eminence. Hverken I eller nogen anden kan sige mig noget om denne Pige, som jeg ikke ved. Jeg græder ikke den Dag, hun rejser. Det vil falde svært for Eders Eminence og mig at finde samme Bøn at bede. Og dog tror jeg, denne ene kunde vi bede sammen. Gid hun ikke maa vende tilbage til Hove.«

Kardinalen saa alvorligt paa Wyatt. »Søn,« sagde han,

»Gud velsigne dig, var der mange som du i England, laa ikke alt Arbejde paa en svag Mands Skulder. Men selv du — du digter og øder Tiden, skønt Gud gav dig herlige Gaver.«

Wyatt fæstede sit Blik fast og roligt paa Kardinalen. »Jeg digter, Eders Eminence, fordi Rigets Tøjler ligger i en Haand, som altid var hævet mod Englands Adel og mod Folket.«

Blodet steg Kardinalen til Kinden. »Taabelige Dreng, ser du da ikke ud over din egen Næse? Vover du at dømme mig — du som ikke kender en af de Tanker, der lever herinde, — herinde, hvor alt det fødes, som bliver Handling i dette Land. Haanden hævet mod Englands Adel. Ja, du har Ret, mod dem, der udsuger Landet og handler med det, som det var deres, som Kongen var intet, som Jagt, Svir og Dobbel var alt og Jorden kun Græsgange for deres Faar.

Mod Folket. Ja, du har Ret: mod Pøblen, der larmer og hujer, der æder og drikker sig selv til Dom, mod den stinkende Hob, der slaas om de Ben, der kastes til dem, som Hunde.

Men det er min Agt at rejse Folket, at drage det ud af Vankundighed, at binde Baandet mellem Hersker og Folk til Landets Ære. Gennem Kundskab gaar alene Vejen til Magt og Velstand, og kun ved Viden dygtiggøres den lille Mand til at være den stores Lige. Som i Kirken hvor den naar frem, der er værdig til at naa frem for det

heles Vel. Men saa længe til dette sker, skal én være Herre, som den gode Homer siger.

Gaa og tænk over det, jeg siger. Vilde du, skulde jeg gøre dig stor, hæve dig ved Hoffet og i Staten, egenraadige Dreng. Istedet prøver du dit snesaarige Vid paa mig og driver og digter.«

Wyatt smilede og bøjede sit Hoved: »Det var altid mit Valgsprog, lad min Ven bringe mig til Hove, og Venner har bragt mig der, men lad min Tjeneste og mine Fortjenester bevare mig der, og derfor kan kun jeg sørge.« Saa gik han. Ved Kongens Venskab var han sikker selv for den almægtige Minister. Kongens personlige Yndlinge rørte Wolsey ikke.

Kardinalen saa efter ham, saa løftede han Hovedet og smilede bittert. »Oderint dum metuant. Lad dem kun hade, naar de blot frygte. Den ensomme er stundom stærk.«

Og i sin Ensomhed lagde han alt sit Arbejde i sin store Plan. Kirkens Reformation paa Hoved og Lemmer og en Skole for de unge paa ren klassisk Grund. For de yngste i hans kære Fødeby Ipswich, for den studerende Ungdom i hans Øjesten Kollegiet Kristi Kirke i Oxford, som han havde taget fra de dumme og dorske Munke, Erasmus Rotterdamus havde lært ham at afsky og foragte.

Dagen gik, og ved Aften lyste Kærter over et lille Gæ-

stebud med muntre Mænd, skønne Kvinder, megen og god Vin og liflig Musik.

Det var Olympens Zeus og ikke Israels strenge Gud, Wolsey i sit Lønkammer havde rejst sit Alter. Platon og Cicero var ham skønnere Læsning end Evangelisterne og de hellige Fædre. Platons Græsk var renere end Evangelisternes, og Ciceros Latin sødere end Thomas Acquinas'. Wolsey læste hellere mindre fromme Tanker paa god Latin end de helligste Ord paa fordærvet Munkelatin. Og det gjorde alle Tidens klare Aander med ham. Men hellere end Latin læste han Tanker i klare Øjne.

HENRY VIII K. of ENGL. France & Ireland defender of y Faith
died A°. 1546

ANDEN BOG

EN PAGT

FØRSTE KAPITEL

Sommernat

A lady gave me a gift she had not;
And I received her gift which I took not;
She gave it me willingly, and yet she would not:
And I received it, albeit, I could not:
If she gave it me, I force not;
And if she take it again, she cares not.
Construe what this is, and tell not;
For I am fast sworn I may not.

(*Th. Wyatt.*)

Badet i Maanelys laa Borgen Hever, Thomas Boleyns Herresæde i Kent. Natten var klar, Stjernerne flimrede svagt, Maanen var Himmeldronning, af og til dækket af florfine Skyer, der bævede for Sommernattens Brise. Skarpt tegnet over Slotsgravens blanke Skjold, graa, med Vedbendløv over svære Granitsten og skarpe Flinteskærver, laa Borgen mellem Skov og Vande. Slank

i sine Linier, med en høj, lige, graa Taarngavl uden Spir, med et kullet Karnaptaarn mod Vindebroen, hvor Kuren stod lænet til Porthvælvet med Hornet i Haand.

Hvor Urtegaarden om Slottet skraanede stejlt mod Graven, hævede sig et smalt, firkantet Taarn, helt bevokset af Vedbend, med kreneleret Gavl, som en Skjoldmur mod Maanelyset. Bag Taarnet laa Hovedfløjen med de store Salsvinduer i Skygge, og Træerne ludede her over Gravens dybe, stille Vand, der spejlede Borgens Billede som ætset i en mørk, blank Plade.

Det var stille, kun ganske let susede Vinden i Poppeltræerne ved Borgeleddet og strøg hen over Æbletræerne i Lunden, der laa foran Borgen paa den anden Bred af Graven. Der var Fred i Natten, Landet var roligt, og ingen Farer truede. Kuren blundede, og ingen vækkede ham af hans Blund. Da lød en let Plasken som af en Baad over Graven; han hørte den ikke, saa blev alt stille. Thomas Boleyn sov sundt og fredsælt ved Lady Elizabets Side i den store udskaarne Egetræsseng i Hallen foran Salen. Alle Lys var slukkede, kun fra et smalt, spidsbuet Vindue i det slanke, vedbendbevoksede Taarn strøg en Lysstraale ud i Natten for at krydse Maanestraalerne og smelte gulligt ind i deres hvidklare Skær.

Skøn Anna sad ved Vinduet og drømte vaagne Drømme:

Hendes udslagne Haar laa over hendes Skuldre, hun lænede Hovedet tilbage og stirrede ud i Natten, hvor

Minderne byggede Broer over Tiders Strøm, og hendes Pigedrømme traadte Broerne som i Dans, langt borte fra Hever, langt ud over Hjemmets snævre Mure, ud, tilbage og dog dybest inde frem, som Pigedrømme gaar, selv hvor de sænker sig i Fortiden. Brisen fra Natten bar Tonerne af Pigesang i Klostret, hvor den fromme franske Dronning knælede med sine Jomfruer og bad til Himmeldronningen for sin elskede Herre og Husbond Kong Frans.

Og Billedet skiftede — Kong Frans red med sine Mænd over Slottets Bro, Harnisker klirrede, og Jomfruer kastede Roser til Ridderne, der greb dem og fæstede dem i deres Bælter, medens de jog Sporer i Hestenes Flanker, og Fanerne vajede over deres Ridt mod Dyst og Død.

Det susede og sang i Luften — det var vel Fugle, der drog Nord over, eller var det Sangen over den fromme Dronnings Baare, da hun laa Lig i Borgen i Paris, og Kordrengene svingede deres Røgelse-Kar, medens Nonnerne sang? — Gud tage hendes Sjæl, hun var en god Moder og en trofast Hustru.

Skøn Anna drømte:

Det var ved Vintertid, Hoffet var i Lyon. Margrete af Alençon ængstedes for sin Broder, Kong Frans, ham hun elskede med mere end søsterlig Kærlighed; hun bad og lovede sin Gud, hvad Mennesker lover i Nød. Konnetablens Hær havde forladt Provence, nu stod han og

Kejseren paa Posletten og var beredte til at tage mod Kong Frans. Margrete sad i Hallen med sine Damer og fortalte Eventyr om Elskov, om Troløshed og Trofasthed. Mændene var i Leding, kun ganske unge Pager stod lyttende hos og blandt dem en Englænder, hendes Frænde Thomas Wyatt.

Stuen var hed af Baalet, der brændte over de svære Bukke. Anna sad tæt ved den brede Stol, hvor Margrete hvilede og talte om Kærlighed. Wyatt havde stillet sig bag Fyrstindens Stol, hans Haand gled hen over Annas Skulder som en legende hvid Mus paa en Gøglers Arm; den kærtegnede hendes hvide Nakke og legede med hendes Haar, der flettet med Perler bølgede over hendes Skulder. Hun bøjede sit Hoved mod sin Frænde og følte hans Læber mod sit Øre. Han hviskede: jeg elsker dig — jeg elsker dig, hviskede lydløst, hun hørte ikke Ordene, men følte dem fra de bløde, hede Læber mod sin Øreflip. Sagte trykkede hun sit Hoved mod hans Ansigt, følte det brænde, medens hun lukkede Øjnene til og lod sig bære som paa Skyer opad, fremad.

Saa klirrede Porten, og Hestetrampen lød over Broen, Vaabenraslen, Raab og tunge Trin, Kongens Sendebud med onde Tidender. Kong Frans var Kejserens Fange, Slagmarken ved Pavia dækket af Frankrigs Adel, alt tabt — alt tabt og Kongen Fange i Kejser Karls Vold. Ve over Frankrig!

Margrete af Alençon vred sine Hænder, græd og bad;

om hende knælede hendes Damer i Sorg, blege og tavse, de vovede ikke at spørge, men Sendebudet talte om Riddernes Død, nævnede med sænket Hoved de faldnes Navne, og Kvinderne græd.

Anna mindedes, hvor fremmed hun var i alt dette, hendes Hjerte bankede som før, og medens Kvinderne græd, og Fyrstinden vred sine Hænder i navnløs Sorg, knælende ved Tronstolens Fod, drog hendes unge Frænde hende i Læ fra det flammende Baal bag tykke tunge Tæpper og tog hende i sine Arme under hede Kys. — Saa var det med et, som den smukke Sanger voksede og skiftede Skikkelse, blev Kong Henrik, som han stod hin Aften i Hampton Court, bøjet mod Venus med blussende Kinder og skælvende Læber, Kong Henrik selv.

Anna drømte. Maanestraalerne sneg sig listende om Murkanten, faldt over hendes Hoved; hun sad bøjet tilbage, medens Minderne bølgede om hende. Hun hviskede med et Smil: Kongelig Elskov — og Drømmene drog et Tæppe for hendes Tanker, medens hendes Sanser legede med Minderne i Drøm.

Da klang med et gennem Natten en spæd, svirrende Klang, som en Guldsmed, der flyver over Vandet, medens Solen synker. Anna rejste sit Hoved som en lyttende Raa — dæmpet kæmpede Tonerne sig frem dernede fra, klatrede ad Vedbendens Skud mod hendes

Vindue og bragte hende Bud om, at han var dernede. Han, som dog altid var dybest i hendes Tanke.

Saa sang han.

»Vaagn, min Lut, for sidste Gang, skønt spildt er din Klang, som min Sang er spildt. — Kling ud og ti, naar Sangen dør i den store Stilhed, og alt er forbi. Kold som Marmorsten er hendes Hjerte, intet trænger gennem den Kulde, hvormed hun gærder det, forgæves klager min Lut og jeg, hun støder os hjælpeløst tilbage. Stolt sidder hun, den hjærteløse, glæder sig ved det, hun har vundet, men kold mod den, hun vandt. Og dog, Vingeguden hævner — kan hænde Støvets visne Aar i de kolde Vinternætter lægger deres Is om dit Leje, medens dine forborgne Sukke forgæves søger mod det høje — saa kommer Angeren, hører du — Angeren, saa vil du gribe og kan ikke gribe Elskovs-Lykke, fordi dine Haar er hvide, din Kind rynket og din Elsker død.

Vaagn, min Lut, for sidste Gang, skønt spildt er din Klang, som min Sang er spildt. — Kling ud og ti, naar Sangen dør i den store Stilhed, og alt er forbi.«

Og Luten tav i en skurrende Akkord.

Skøn Anna gøs og foldede sine hvide Hænder over sit Bryst, der bankede varmt og sundt under Linet, saa Blodet skød til hendes Kinder, og hun følte, at hun levede, at hun var ung og dejlig, og at Mænd attraaede hende. Hun smilede mod Maanen bag de lette Florskyer — men hun rørte sig ikke. —

Kuren ved Porttaarnet hørte Sangen og lo i Skægget. Gode franske Dukater voldte det Smil. Vilde Thomas Wyatt i den lune Sommernat ride fra Allington fra Hustru og Barn og synge ved den franske Jomfrus Vindue — saa for ham gerne. Franske Dukater havde Thomas Wyatt nok af, og Poet var han og Nar, men ikke til at spøge med for Resten. For Karle da, — med Kvindfolk var det en anden Sag. Og Kuren lo bredt og tyssede paa Hunden, der knurrede.

Atter klang Luten, svirrende let som Myggenes Dans over Aaen ved Midsommertid, naar Solen synker.

»Nævn mig et Navn, som ikke skifter Lyd, om du det vender, deler det i to. Det er min Annas, al min Fryd, hun tog fra mig min Sjælero.

Og dog trods Ve min Elskovs Magt for Annas Fødder mig har lagt — i Evighed —«

Den lette Brise bar Sommernattens Varme over Vinduets Karm og Anna lænede sig mod den kolde Sten for at køle sin Kind, medens hun pressede sin Haand mod det bankende Hjerte.

Det raslede let i Vedbendløvet, de spinkle Traade brast, men den sejge Stamme holdt, og ad Buskens Stige naaede Thomas Wyatt i den lyse Maanenat som Veronas unge Adelsmænd ad Rebstige den elskedes Vindue.

Bævende bøjede hun sig over Karmen, men da han

med et Ryk svang sig ind i hendes Stue, var det ham, der skælvede, og hende, der holdt Værge i Haand.

Thomas Wyatt knælede paa Stengulvet for Jomfruens Fod og hviskede:

»Anna – som Bjergene, der grænser Italien mod Nord, er min higende Længsel mod dig — stærkere end Nordens Vind er den Magt, der bærer mig frem.«

Hun stod foran ham og saa spørgende mod hans Ansigt, der vendte mod hende i Lyset. Det brune Haar krusedes om hans høje Pande, hans Bryn tegnede sig skarpt buede over de store, rolige Øjne, og om hans Læber krusedes det tætte, bløde Mundskæg, der faldt ned over Brystet, over Vamsen med den lodne Bræmme, som han altid bar.

Hans brune Kind glødede, men hans Blik laa fast i hendes, og hun tvang sin Tale.

»Thomas,« sagde hun: »Du har lovet mig at bie; selv er du jo bunden ved dit Ægteskabs Baand.«

Han krusede Læben: »Intet Baand er at ligne ved det, der binder mig til dig, Anna, — og har bundet mig til dig fra vore første Ungdoms Aar.«

Hun vidste, at han talte sandt, og hun blev stærk ved den støtte Mands-Kærlighed, der fyldte Rummet om hende, saa stærk, at hun fornam sit Herredømme over sig selv og lod sig hylle i hans hede Ord uden Sky.

»Thomas, du har lovet mig at bie — til du er fri, eller jeg lige saa bunden som du.«

»Bie — bie, ret saaledes lyder det gamle Ord, vente den lykkelige Dag, som min Dame lover, som *hun* vil raade for, mens jeg skal bie. Du giver mig Døden draabevis, du nægter mig alt, jeg attraar. Anna, tusindfold heller, sig, at du elsker mig ikke, du skænker mig dog aldrig det, du byder mig at bie for!«

Hun tog hans Haand og hævede ham op til sig.

»Thomas, du ved jo saa vel, at jeg elsker dig. Hvor skulde jeg kunne skjule det for dig. Du læser det i mine Øjne; om jeg søgte at skjule det, vilde det dog være dig aabenbart. Du har sagt, at intet Dække kan skjule den brændende Ild. Naar du ved det, hvorfor smerte mig med din Tvivl?

Dine Øjne ser mig jo, og naar du ser mig, ved du jo alt.«

Saaledes talte de to ene i Jomfruens Kammer, han med bankende Puls og hede Øjne, hun med Smil om bløde Læber.

Stærk som hun var. —

Maanen gled i sin Bane over Himmelhvælvet, Lyset brændte ned i den svære Stage, og Timerne gik, medens Wyatt sad ved sin elskedes Fødder. Talen gik om Elskov, Tiden svandt, og de mærkede det ikke.

»Jeg husker,« sagde Anna, »en snurrig Munk, en Benediktiner, der hed Rabelais, som Margrete af Alençon havde taget under sin Beskyttelse, da Brødrene fordrev ham fra Klostret, hvor han havde søgt Tilflugt for sin tidligere Orden Franciskanernes Forfølgelser. Det var

hans græske Studier, de dumme Munke lagde for Had, og Margrete elskede græsk og hadede de dumme Munke. Denne Broder Rabelais, som var en duelig Læge forøvrigt, forlystede os med Historier, der stundom bragte os, Dronning Claudes tidligere Jomfruer, til at rødme dybt. De var meget mere vovede end Fyrstindens egne Eventyr. Og det da særlig de græske. Jeg husker saa tydelig en om Kærlighed; nu er Lyset slukket, Thomas, og dig kan jeg fortælle den.«

Wyatt smilede. »En Historie af din Mund om Kærlighed, fortæl Anna!«

»Jo ser du,« sagde hun, »der var den vise Platon, der fortalte, jeg synes, det var saadan en Samtale af dem, du ved, de lærde taler om, Dialoger kaldte Margrete dem. En gammel Digter holder en Tale om Mennesker i meget gamle Dage. Da var der ikke som nu alene Mænd og Kvinder, men ogsaa Mennesker, der paa en Gang var Kvinder og Mænd. Noget underligt noget, men meget morsomt at høre paa. De var helt runde, med fire Arme og fire Ben og kunde løbe uhyre hurtigt. Dobbeltmennesker var det, Mænd, Kvinder og Kvindemænd, og de var meget stærke. Da de saa rejste sig mod Guderne, fortalte Munken, besluttede Zeus, der ikke kunde undvære Menneskenes Offergaver — ligesom Præsterne nu forresten — at skære dem midt over, saa blev de straks svagere, og det gjorde Guderne, som man skærer Æg over med en Traad.

Siden da løber alle Mennesker rundt og søger deres bedre Halvdel — Munken fortalte mere, men til sidst maatte Fyrstinden tysse paa ham, og Damerne sagde, at det, han ellers vilde have sagt, var for slemt for høviske Øren.

Men morsomt var det, og sandt er det ogsaa, navnlig da med Mændene, skønt Kvinderne jager ogsaa Mænd.«

Wyatt havde rejst sig, han stod ved Vinduet i Maanelyset, der faldt over hans høje, ranke Skikkelse og over hans krusede Haar og Skæg.

»Symposion, Anna! Platons herlige Symposion. Men denne platte Munk, hvis store Lærdom og skarpe Vid forresten er mig vel bekendt, har kun fortalt det plumpe, det Platon har lagt i Munden paa Sokrates' Fjende Aristofanes. Du skulde kende dette Verdens ypperste Digterværk, skrevet i en Tid, da Menneskene evnede at digte paa Prosa, den Form vi nu bruge til tørre Krønniker, Handelsbreve og Stats-Depecher. Den store Platon skrev sine Digte uden Rim og Verslinier, og Apollons Lyre sang i hver Strofe. Symposion er Platons Hymne til Eros, Kærlighedens Gud, som Agaton og Phædros berømmer, og hvorom den store Mester Sokrates taler med Platons Tanker ved det Drikkegilde, som aldrig vil forglemmes. Tro mig, Anna, Verden er én, og som Mennesker elsker omkring os i Borge og usle Hytter, har de elsket i tusinde Aar, der svandt, vil de elske i tusinde

Aar, der kommer. Eros er én, alt det godes Ophav, den stærkeste blandt alle stærke Magter.«

Anna smilede: »Og om denne Eros talte den gamle, grimme Sokrates, Zantippes Gemal?«

»Skønnere end nogen Digter ved Medicæernes Hof. Sokrates har søgt sin Viden om Eros hos en Seerske, Diotima fra Mantinea, og du skal høre, hvad Platon lader ham sige om Elskov:

Eros er ingen Gud, intet Menneske, en Dæmon er han. Han er født af Armod, avlet af Rigdom; de to mødtes ved Afrodites Bryllup, hvor Armod stod tiggende for Olympens Dør, og Rigdom sov i Haven beruset af Nektar. Rigdom tog Armod i sine Arme, og hun fødte ham et Barn — Eros. Undfangen ved Skønhedsgudindens Bryllup lærer han Mennesket at tragte efter Skønhed, men alt i Livet ejer Skønhed, alt godt, som Livet selv, er Poesi for den, der ejer den Gave at længes mod det skønne paa Eros' Bud.

Det skønne er det gode. Ærgerrigheden kan drive Mennesker med skabende Trang mod Ry efter Døden og bærer saaledes som Grundvold det store, Mennesker øver. Men Eros driver Mennesker frem i en Trang mod det skønne og gode. Ynglingen elsker det skønne Legeme, den kloge elsker al Skønhed og Aandens Skønhed højere end Legemets. Og som hans Kundskab til Skønhed vokser, ser han alt det skønne som en Sum, som det Hav, hvorpaa Solen blinker. Og det enkelte Menneskes

Skønhedstrang dukker i dette Hav som Skønhedsgudinden, der steg af Havet for at vende tilbage dertil. Det skønne bliver det, der aldrig forgaar, og den, der erkender det skønne, gaar Vejen til Udødeligheden.

Alt dette er Eros' Værk.«

Anna løftede Hovedet: »Altsaa Eros er Skønhed, kun det skønne kan Mennesker elske.«

Wyatt svarede med et lille Smil: »Den gode Sokrates var Filosof, og for ham var Skønhed noget andet end for Margrete af Alençons Damer — skønt den Skønhed, Sokrates elskede højst, var den straalende Alkibiades, der, efter at den vise Mand havde talt, fra Svirelag med en sortlokket Pige i Arm stormede ind i Hallen, hvor de kloge Mænd sad om Bordet, og smykkede dem med Vedbend og Violer.

Hellas, Anna — mod Hellas staar min Hu, men Ottomanerne har lagt Parthenon øde, og Athen er en Grav. For Parthenon gik jeg i Leding mod Tyrken i ærligt Korstog; at frelse Fidias' dejlige Kunstværk var mig en herligere Kamp end at drive Ottomanerne bort fra en smuldrende Grav, der ovenikøbet er tom.«

Wyatt tav, og hans Tanker vandrede vidt over Hav.

»Thomas,« sagde Anna, »vilde du ønske at leve evigt i Eftermæle?« Wyatts Ord om Ærgerrighed havde slaaet Rod i hendes Sind.

»Ja,« svarede han, »det er mit Livs Maal, som det er enhver Ynglings. Mit Navn maa ikke dø med mig.«

»Kongernes Navne dør aldrig — og Dronningers ikke heller. Thomas, du siger, du elsker mig, vil du give mig Udødeligheden? Vil du række mig din Haand, om jeg stræbte at naa en Krone, der straaler skønnere end Jarle-Kronen, selve den kongelige Guldring? Jeg kan naa den.«

Wyatt saa paa hende med et sørgmodigt Blik. »Phædros siger i Symposion, at en Hær af elskende er uovervindelig. Maaske din og min Kærlighed kunde sejre over alle Vanskeligheder paa din Vej. Men jeg er ikke som Platon, Anna, ej heller som Sokrates, og for mig har Diotima ikke talt. Jeg elsker dig, Anna, som en engelsk Mand elsker en engelsk Kvinde, og jeg vil ikke se dig i en andens Arme, var denne anden Kongen selv.«

»Hvis jeg elskede Kongen — nej. Men jeg elsker kun dig, jeg kan kun skænke dig den Elskov, Platon taler om. Jeg har fra min Barndom lært, at mit Legeme er en Helligdom; jeg vil ikke slukke Vestas Ild paa Templets Arne, jeg vil ikke nyde af Kundskabens Træ. Jeg ved, at Frugten er sød, men Havens Vogter vil drive mig ud af Paradiset. Du ved, Thomas ..... Nej, nej, nej.«

Hun strakte sine Hænder afværgende ud.

Wyatt knælede for hende og tog hendes højre Haand.

»Din hvide Haand — Gudindens Haand, hvori mit Hjertes Skæbne staar at læse, som i sit ringe Rum har Plads til alt mit Liv. De fine, hvide, runde Fingre, saa smalle, saa lange og bløde og blide og dog som en Pileod

i et Saar. Hvide som Lilier, røde som Roser, hver Fingerspids Naturen ødselt gav en Perle. Du holder i din Haand mit Hjerte, elskte, saa ræk mig da din Kærlighed igen, og vil du ikke, godt, saa stram hver Sene i denne bløde, hvide Haand og riv mit Hjerte ud, befri det fra dets Kval og end min Nød.«

Anna lo og bøjed uvilkaarlig sin lille Finger ind i Haanden; paa Spidsen af denne manglede en Negl, den eneste Lyde hendes Legeme bar. »Min Digter Thomas — hørte du ikke, hvad jeg bad dig om — ikke om et Elskovsdigt, men om et kongeligt Bud. Lad Kongen kalde mig til Hove, og jeg kommer.«

Wyatt slap hendes Haand.

»Om jeg gør, som du vil — vil du saa være min?«

»Om du gør, som jeg vil i alle Maader, vil jeg være *din*, Thomas Wyatt — din alene.«

»Naar —?«

Anna løsnede en gylden Kapsel fra Kæden, der hang om hendes Hals, trykkede den til sine Læber og rakte Wyatt den.

»Thomas,« sagde hun og saa ham fast i Øjet. »Den Dag, du bringer mig denne Kapsel med en Lok af Kongens Haar, som han byder dig at bringe mig som sit Hjertes Dronning — den Dag, Thomas Wyatt, er jeg din.«

Blodet veg fra Wyatts Kinder, han traadte et Skridt tilbage, og hans Blod blev som Is.

»Vil du være Kongens Frille, Anna, som din Søster Mary var det, til han blev led ved hende og gav hende bort til den ringeste i sit Følge? Du kan ikke nægte det. Dette er Sandhed, hvor meget I end søger at dølge det.«

»Nej, Thomas, Kongens Frille vil jeg ikke være. Jeg har jo sagt dig, jeg vil den gyldne Ring, der smykker Dronningens Pande. Og kunde du se mig som Jarl Percys Hustru, kan du vel ogsaa taale, at Kongen sætter Fæstering paa min Finger. Jeg vil være hans Hustru, Landets Dronning, det vil jeg være, og dog tusind Gange hellere end det vil jeg være din Elskerinde, Thomas. Men den, Englands Konge kaarer til sin Dronning, maa være Mø — det ved du. Din Hustru kan jeg ikke blive, din Slegfred vil jeg ikke være saa lidt som Kongens. Din Dronning vil jeg være, og som din Dronning vil jeg elske dig, højere end mit eget Liv, og du skal synge herlige Sange om vor Elskov. Saaledes fører Eros os begge mod Udødeligheden«.

Hun lagde sin hvide Arm om hans Nakke og drog hans Hoved mod sit Bryst, — hver Tanke, der ikke var hende, veg for hendes Aandepust, hun kyssede hans Pande med et eneste let Kys.

Morgentaagen steg kold og klam fra Slotsgraven og lagde sig i Vedbendens Blade i Karmen og i hendes Haar, som flød over hendes Skuldre og Hals. Saa bød hun ham gaa, og han gav hende sit Løfte, som han vilde givet hende sin Sjæl for al Evighed i fast uopløselig Pagt.

Den stærke Eros, avlet af Rigdom, født af Armod, Hersker over fattige og rige, ledede ham i sine Baand, Digteren, der higede mod Skønhed, som den vise forkynder den fra Mantinea for en Slægt, hvis ypperste levede med Platon og den vise Sokrates.

ANDET KAPITEL

Dødelig Synd

Norfolk: What's the cause?
Chamberlain: It seems the marriage with his brothers wife
Has crept too near his conscience.
Suffolk: No; his conscience
Has crept too near another lady.
(Shakespeare: Henry VIII. I. 2.)

DA Kongen vendte hjem fra Jagten i det nordlige, savnede han Anna og spurgte hendes Onkel, Norfolk, hvorfor hun ikke var i Hoffets Nærhed ved Greenwich. Norfolk var mut og vredladen. Han hadede Kardinalen, fordi han, Englands fornemste Adelsmand, var tvungen til at bøje sig for Slagterens Søn, men han var klog, og Hertugen af Buckinghams Skæbne stod for hans Øje. Sin Svoger, Thomas Boleyn, foragtede han dybt som en Parvenu, og kun de slette Omstændigheder, hvori det Howardske Hus i Henrik VIII's første Regeringstid havde befundet sig, havde muliggjort en Forbindelse mellem en Datter af Huset Surrey-Norfolk og Kræmmeren George Boleyns Sønnesøn.

Men Norfolk vejrede, at Kardinalen havde forløbet sig overfor Boleyns og gav en alt andet end velvillig Fremstilling af Annas Forvisning.

Kongen blev rasende og sendte straks Bud efter Kardinalen, der berettede om, hvorledes han og Jarlen af Northumberland havde hindret Annas Pagt med Percy. Saaledes trak Uvejret over, men Kardinalen besluttede for Fremtiden at være yderst varsom, naar det gjaldt den skønne franske Jomfru.

Kongen lod sende Bud efter Wyatt, og besynderlig nok skete det saaledes, at da Wyatt drog fra Hever efter at have givet Anna sit Løfte at hjælpe hende til at gribe den gyldne Ring, modtog Kongen ham i en dyb og hemmelig Samtale, hvis Genstand var Anna.

Kong Henrik var mistroisk, fordi han selv var falsk, men Wyatt troede han, og da han i denne Sag ikke vilde betro sig til Kardinalen, henvendte han sig til Wyatt.

Det var Pandars Rolle i Troilus og Cressida, som gamle Chaucer har skildret saa grelt; Wyatt følte en bitter Smag i Munden, han laante Haand til et Bedrag. Men det var en Elskovshandel, og der gjaldt saa lidt Broderskab som i Kortenspil. Kongen viste ham stor Naade og kongelige Velgerninger, og Wyatt bøjede sig for Kongen, men, naar det gjaldt Hjerterdame, var ingen Monark i Kristenheden Herre; der herskede en særlig Ret i Elskovssager, Maalet var ét, den Elskedes Be-

siddelse, og Ærens Lov var skreven for Mænd, til Brug mellem Mænd.

Wyatt lyttede i Tavshed til Kongens Ord.

»Thomas,« sagde han, »jeg vil tale til dig om en Pige, jeg finder net, Anna Boleyn, hun falder i min Smag. Men taabeligt er det. Jeg, som har kendt Kvinder i Snesetal, jeg rødmer som en Skoledreng, naar jeg staar i hendes Nærhed. Tungen bliver tyk i Munden paa mig, Senerne slappes i mine Haser. Jeg stammer dumt Tøj og faar aldrig sagt, hvad jeg vil sige. Ja, jeg kan ikke en Gang tvinge hende til at tale engelsk. Jeg siger dette til dig, Thomas, men læg Mærke til, hvad jeg siger. Tre kan have en Hemmelighed sammen, naar de to er borte, og om jeg vidste, min Hue kendte min hemmelige Tanke, kastede jeg den paa Ilden. Forstaar du?«

Wyatt kendte Citatet. Det var Kardinalens Ord. Wolsey havde en Evne til at udstyre sin kongelige Herre med Sentenser, som denne atter anvendte med ikke altid lige stor Tilslutning til det foreliggende. Det var et Led i Kardinalens Dressur af Henrik som Hersker, men Kongen mærkede aldrig selv, hvor Dressuren begyndte, og berigede sig med de laante Dybsindigheder, han aldrig betalte igen. Kongen fortsatte: »Du forstaar mig, Thomas, Tand for Tunge, Slagterens Hund bliver mig for stærk, jeg længes efter at klippe dens Hale.«

Wyatt smilede: »Da er der ellers Raad for det, Eders Naade, slip Eders Køtere løs paa Hunden, Grævlingen

Norfolk, Mynden Suffolk, Vindspilleren Boleyn, hele Koblet.«

Kongen lo. »Du elsker ikke Kardinalen, Thomas — ærlig talt, jeg ikke heller. Nu er jeg træt af hans »jeg vil«, »jeg synes«, »jeg mener«. I 14 Aar har han ledet mig som en —«, han tog sig i det. — »Naa, jeg er god og from, altfor skikkelig, ved du, godmodig, som jeg er stor til, jeg kan ikke vælte gamle Venner af mig.«

»Fuldkommen rigtig, Eders Naade, men I kan lade andre besørge det, og der er ikke den Mand, født af Kvinde i England, der ikke hellere end gerne vil.«

»Tror du?«

»Ja, men jeg tror tillige, at der er ikke den Mand, født af Kvinde i England, der *kan.*«

»Det er Skade,« sagde Kongen og strøg sit Skæg. »Jammerskade.«

»Hvis England bestod af lutter Mænd, ja — men nu er det saa heldigt, at der findes et Køn til foruden Mandkøn i dette Rige; derfor skulde Eders Naade i Spidsen for Koblet slippe en vis lille fransk Hunterrier løs paa Mastiffen. Hun er jo net, finder Eders Naade.«

Kongen kneb Øjnene sammen, hans Ansigt lyste af indre Glæde, det var en kongelig Jagt den, hele Koblet i Ilden mod én Slagterhund, og han udenfor det hele.

»Hader Anna Kardinalen?« spurgte Kongen. »Hvorfor — er det fordi, hun ikke maatte faa den Lømmel Percy. Naa ja, det var jo haardt, naar hun ellers holdt

af Drengen. Men Kardinalen vilde det ikke. Jeg skal sige dig, han havde sine Tanker med Anna —«

Wyatts Ansigt fortrak sig ikke, han vidste vel, hvor frækt Henrik løj, men han følte Kongens Blik hvilende forskende paa ham, og han kendte ham. Han vilde lyve, om han stod for St. Peders Aasyn, især hvis hans Løgn kunde vælte Ansvaret over paa en andens Skulder.

Kongen gik op og ned ad Gulvet; han havde øjensynlig glemt sin Fortrolighed til Wyatt, og det varede lidt, inden hans Tanker knyttedes efter Springet. Han standsede kort.

»Kender du Anna saa nøje, at du ved, om hun er den bly Jomfru, hun lader.«

Wyatt rystede paa Hovedet: »Som Eders Naade ved, hun har været i Frankrig fra sit syvende til sit tyvende Aar.«

»Har hun haft nogen Elsker?«

»Hun har haft én, Eders Naade.«

Kongen for op. Blodet pressede sig mod hans Tindinger. »Guds Død, Mand, hvem?«

»Mig selv,« sagde Wyatt fast.

»Dig,« — Kongen rallede — »dig, og det siger du mig selv. — Du Anna Boleyns Elsker. Naar? — hvor? er du det endnu?«

»Nej,« sagde Wyatt, »da hun og jeg tilstod hinanden vor Elskov, var hun 7 Aar og jeg 10.«

Kongen tog efter Vejret. »Hvorfor siger du saa saadant dumt Tøj — vil du have mig tilbedste eller — eller — eller. Har du været hendes Elsker, nu siden hun er vendt hjem?«

»Eders Majestæt,« sagde Wyatt, »Anna er en Kvinde, der har sig selv i sin Magt, og det er Grunden til, at hun saa fuldstændig behersker andre. Vejen til hendes Gunst gaar over Alteret. Derfor har I mit Ord.«

»Naa — det hænder stundom, at Konger kan skyde Genvej,« sagde Henrik, der efter Sindsbevægelsen var sunket til Sæde i en Armstol. Han lo hæst: »betydelig Genvej til en lille Jomfrus lille Gunst, hvad? Saa finder man *bagefter* en anden, der gaar den tunge Vej over Alteret.« Han lignede en fed Satyr.

»Der gives Kvinder, Eders Naade, som dette ikke gælder, og Anna er en af dem. Jeg praler aldrig, og mindst af alt vilde jeg maale mig med en kongelig Herre og en Mand som Eder. Dog tør jeg vove at paastaa, at har jeg ikke fundet Vejen til Annas Gunst, saa er det, fordi den kun er én.«

»Saa, og hvoraf slutter du det, lille Thomas, indbildsk som du er af din Kvinkeleren og dine brune Spytkrøller.« Kongen følte sin Forfængelighed krænket.

»Det skal jeg sige Eders Naade,« sagde Wyatt med et fast, ærligt Blik paa Kongen. »Anna elsker mig.«

Kongen lagde Hovedet paa Siden. »Anna elsker dig, og du elsker Anna, I to elsker hinanden, det er rigtig

kønt, Børn. Sig mig en Gang, lille Thomas, trænger du saa forfærdelig til at blive af med den tomme Gryde, du kalder dit Hoved?«

»Det staar i Guds Haand, Eders Naade.«

»Ja og i min, lille Thomas. Nu har jeg gjort dig den Ære at fortælle dig, at jeg, Kong Henrik af England, Irland, Frankrig, Troens Forsvarer, din Herre og Souveræn, nedlader mig til at synes om en Pige, og saa fortæller du mig ganske uden mindste Omsvøb, at du elsker hende, og hun elsker dig. Det manglede bare, at du skulde slutte din Tale med at anbefale mig at se mig om efter en anden. Min gode Thomas, du driver Karnevalslystigheden lidt vel lidt.«

Wyatt stod med korslagte Ben lænet til Fodenden af Kongens Seng — Samtalen fandt Sted i Sengekamret.

»Ønsker Eders Naade mere?«

»Hvad mener du med dette her — tal, Slyngel, eller jeg sværger dig til, jeg lader dig klynge op uden Ceremonier.«

Wyatt smilede: »Det vilde være dumt, Eders Naade. I gik glip af et godt Raad. Søndenvind og Pigesind er lige ustadige. Anna har elsket mig, jeg elsker hende. Muserne har givet mig en Evne til at flytte min Elskov over i min Sang, hvor den ingen kan skade. Jeg skal flytte den og staar til Eders Raadighed som Pandar stod til Troilus. Og som han — gratis endogsaa.«

»Kan jeg stole paa dig, Thomas?«

»Eders Naade kan prøve. Jeg kunde have skjult alt dette for Eders Naade, jeg har valgt at aabenbare det. Men jeg gentager: Vejen er én.«

»Hvorfor har du ikke prøvet den?« spurgte Kongen. Endnu lurede et Glimt af Mistro i hans Øje.

»Jeg er gift, som Eders Naade ved. Landets Love forbyder Flerkoneri. Brandon havde nær knækket Halsen ved at sætte sig ud over det, og min Hustru Elizabeth er ikke saa velvillig at give mig skellig Grund til at søge Skilsmisse, hvad jeg desuden ikke vilde af Hensyn til mine Børn. Der har Eders Naade Forklaringen.«

»Saa lyver du, naar du siger, du elsker Anna. Jeg vilde ikke lade Hensynet til nogen anden Kvinde holde mig tilbage, naar det gjaldt en Pige, jeg elskede.«

»Det ser jeg,« sagde Wyatt tørt — Kongen forstod ikke Brodden.

»Ja, jeg vilde ikke betænke mig paa at forskyde selve Landets Dronning, det vil naturligvis da sige, om der var Grund til det.«

»Det ved jeg ogsaa,« sagde Wyatt, »men der er ingen Grund.«

»Hvad mener du?«

»Det lader sig ikke gøre. Hendes Naade Dronningen er ligesaa from, ja langt frommere end min Hustru Elizabeth. Og sligt lader sig ikke gøre uden om Paven i Rom. Kong Frans prøvede jo paa at slippe for Kejser Karls Søster Eleanor for at ægte Eders Datter Mary, og

han var endda kun viet ved Fuldmægtig, men hans Hellighed og hans Kardinaler sagde Stop, og Kardinalen af York blev snydt for Gevinsten.«

Kongen saa lurende paa Wyatt. »Interesserer du dig for Statshemmeligheder?«

»Naar man betror mig dem — ja.«

»Hvis jeg nu sagde dig, at jeg har tænkt paa at opnaa Skilsmisse for mig selv, hvad vilde du saa sige?«

Wyatt løftede Skulderen: »At Eders Naade spøgede og vilde holde mig for Nar. Eders Naade forsøger aldrig noget umuligt.«

»Umuligt, hvad mener du, er noget umuligt for Kongen af England?«

»Hvis Eders Naade har tænkt paa at skille Eder ved Hendes Naade Dronningen og ægte en anden og gjorde Kardinal Wolsey den samme Ære, som Eders Naade har gjort mig ved at betro Eder til ham, saa kan jeg forsikre Eders Naade, at Vejen herfra til Rom blev gjort saa lang, at ikke et Liv var nok til at tilbagelægge den. I er Konge af England, men Kirken og den hellige Stol er en Stat i Staten, for hvilken selv den romerske Kejser bøjer sig. Og at Clemens, Hs. Hellighed Paven i Rom, skulde give Haand til at ydmyge Kejserens Tante, medens Italien er fyldt med Kejserens Lejetropper, og det oven i Købet til Fordel for en ung engelsk Pige med et glat Ansigt, — Eders Naade, mig kunde I maaske faa til at tro dette — men Kardinalen af York aldrig.«

Kongen rejste sig nervøs. »Ikke et Ord derom, ikke et Ord. — Jeg mener — jeg syntes .... Selvfølgelig er det min Spøg.«

Wyatt smilede. »Selvfølgelig. Det er en Herskers Styrke ikke at ville mere, end han evner. Saa længe Paven i Rom er Herskernes Hersker, evner I ikke dette, og Eders kongelige Kløgt forviser hver Tanke derom fra Eders Hoved.«

»Men hvis Ægteskabet med Katharina er ugyldigt?« hviskede Kongen. Kardinalens Billedsprog om Huen havde Kongen ikke helt tilegnet sig. Han trængte til at tale om sine nyeste Paafund.

Wyatt studsede. »Hvorledes?«

»Jo, efter kanonisk Ret. — Se her,« Kongen slog et Foliant op paa Bordet. Han kendte Stedet. Wyatt vidste, at Kongen var en ferm Thomist og studerede Teologi med Iver og den for dette Studium nødvendige Forstaaelse — ikke mere. Han smilede.

Kongen blev ivrig. Han beviste med Citater af den hellige Skrift og Thomas Acquinas' lærdeste Værker, at hans Ægteskab med Katharina var Nul og intet fra første Færd.

Wyatt hørte andægtig til og spurgte saa stilfærdigt: »Hvor længe har Eders Naade haft den Formening?«

»I Aar og Dag, og i den Tid har jeg skyet Dronningens Leje.«

»Har I talt til Kardinalen derom?«

»Nej,« sagde Kongen, »jeg vilde først til Bunds i Sagen.«

»Og nu har Eders Naade naaet Bunden?«

»Ja.«

»Og vil nu tale til Kardinalen om Sagen?«

»Maaske.«

»Eders Naade vil maaske samtidig tale om skøn Anna?«

»Nej.« Kongen for op. »Jeg har sagt dig, Thomas, om du har din Hals kær, dette bliver mellem os.«

Wyatt kæmpede en Kamp med sig selv. Saa mindedes han Annas Løfte og hendes Kys hin Aften i Hever og sagde dæmpet, men fast:

»Forinden Eders Naade taler med Kardinalen om dette, skulde I sende Bud til Hever og søge at interessere en vis ung Kvinde for den kanoniske Ret. Eders Naade vil finde en lærvillig Elev, og det var jo muligt, at disse Studier kunde hjælpe Eder ud over den Forlegenhed, I omtalte før. I Teologien er I hendes Mester, og I vil sikkert kunne tvinge hende til at tale engelsk. Latin forstaar hun ikke, og til teologisk Konversation mellem Englændere er det franske Sprog næppe egnet.«

Wyatts Puls bankede hæftigt — nu var det sagt. Og Kardinalen havde Ret, naar han sagde: »Vogt Eder for at give Kong Henrik en Tanke ind, I faar den aldrig igen ud af hans Hoved.« Kongen vilde benytte Midlet, sik-

kert med den Hensigt at bedrage Anna med et falsk Haab. Det laa i hendes Haand, om hun vilde staa i sin stærke Stilling, og Wyatts Sendefærd var endt. Kongen lod ham gaa, men bød ham bringe Brev og Bud til Sir Thomas om ufortøvet at indfinde sig ved Hove og medbringe sin Datter.

Wolsey var sengeliggende i Uger. I den Tid dyrkede Anna Boleyn og Kong Henrik Studiet af den kanoniske Ret.

Annas Kløgt vandt Kongens dybeste Beundring, han følte sig atter som i sine første Regerings Aar, da en Kvinde ledede Staten ved hans Side, men for hver Dag, der gik, følte han dybere og dybere Savnet, at denne Kvinde ikke var hans Hustru.

Anna var ubøjelig, hendes Tale var Ild, hendes Hu var hed, men ikke et Ord om Elskov vilde hun høre.

For første Gang følte Henrik, hvad jomfruelig Renhed betød, og den Følelse var ved at gøre ham gal af Attraa. Et følte han usvigelig sikkert, hans Ægteskab med Katharina var dødelig Synd. Og from, som han var, gik han i en stor Bue uden om Synden. Han drog til Nonsuch og lod Dronningen blive i Greenwich, Anna og de fromme Mænds Bøger fulgte med ham.

TREDIE KAPITEL

Kongens Breve

> Now unto my lady promise to her I make,
> From all other only to her I me betake.
> Green groweth the holly, so doth the ivy,
> Though winters blasts blow never so high
> Green groweth the holly.
> (*Sang, digtet af Henrik VIII.*)

Anna forlod Nonsuch og rejste tilbage til Hever. For længe at modstaa Kongens Kærlighed paa nært Hold vilde være farligt. Han skulde savne hende og hendes Underholdning, han skulde føle, hvad det var at være Mile fra hende, og hun skulde trække sig tilbage i sin Fæstning i Vaabenhvile. Hendes Plan var lagt, Studiet af den kanoniske Ret havde overvundet enhver Betænkelighed. Kongens Kærlighed dæmpede hans Væsen, hun fandt ham behagelig, værdig, mandig. Og han var Konge, — hendes Konge. Livet havde lært Anna en vis Nyttemoral, som kom hende til gode. Ene mellem fremmede havde hun tidlig lært at vogte sig selv. Hun havde set, hvilken Lod der ventede en Kvinde, som

for villigt gav sig hen. Hun vurderede Mænds Troskab lavt, Elskovs Lyst højt, men den skulde nydes fra et sikkert Stade, og hendes Stade var usikkert. Hun skrev ikke til Kongen, men lod ham ved Wyatt vide sin Agt at leve tilbagetrukken paa Landet og fortsætte de Studier, hun i hans Selskab havde lært at elske, de fromme Kirkefædre, der vejledede de syndige Mennesker med hellig Kløgt, Thomas Acquinas og Dionysius Cartesius, der tolkede den hellige Augustinus' Lære.

Kongen svarede paa fransk:

Til min Herskerinde!

Da Tiden har været mig saa lang, siden jeg hørte fra Eder og om Eders Helbred, nøder den store Hengivenhed, jeg nærer for Eder, mig til at sende dette Brev med Bud for at erfare nærmere baade om Eders Ønsker og Helbred, særlig fordi jeg har hørt, siden vi sidst skiltes, at I har fuldstændig skiftet Eders Mening, I havde, da vi sidst saas, og at I hverken vil komme til Hove med Eders Moder eller nogen anden Vej. Er denne Tidning sand, undrer den mig saare, da jeg jo ved med mig selv, at jeg aldrig har fornærmet Eder, og det synes en meget ringe Gengæld for den store Kærlighed, jeg bærer til Eder, at holde mig i Afstand fra Eders Person og fra den Kvindes Nærhed, som jeg sætter højst i denne Verden. Og hvis I holder af mig med saa megen Hengivenhed, som jeg haaber, I gør, maatte Af-

standen ogsaa falde Eder en Kende ubehagelig. Skønt dette naturligvis snarere hænder Tjeneren end Herskerinden. Tænk over, min Herskerinde, hvor stor Sorg Eders Fraværelse volder mig, jeg haaber, det er ikke Eders Villie, at det skal være saa, men hørte jeg for Sandhed, at I selv ønskede det, kunde jeg kun beklage min onde Skæbne og lidt efter lidt bekæmpe min store Daarskab. Paa Grund af Mangel paa Tid slutter jeg mit simple Brev, idet jeg ønsker, at I vil tro Overbringeren i alt, hvad han fortæller Eder fra mig. Skrevet af den, som i alt er Eders Tjener.

Bæreren var Thomas Wyatt.

Kongen havde skænket ham sin Tillid. Dels vilde han ingen indvi i sin Hemmelighed, dels havde Wyatt virkelig naaet ved sin Oprigtighed at fjerne ethvert Spor af Mistillid. Med Anna havde Kongen talt om Wyatt, og Anna havde tilstaaet sin Ungdomskærlighed; men hendes Dyd, som var hendes højeste Klenodie, forbød hende at elske en Mand, der var knyttet til en anden Kvinde ved Ægteskabets hellige Baand. Sin Konge elskede hun med en tro Undersaats rene Kærlighed.

Wyatt havde kun efter Annas udtrykkelige Ønske paataget sig den underlige Rolle som Kongens Postillon d'amour. Annas Styrke bestod netop i den Evne, hun ejede til at lede de Mænd, der nærmede sig til hende.

Selv tabte hun ikke sit Maal af Sigte, og hendes Ærgerrighed beherskede hendes Higen mod Mands Kærlighed. Wyatt troede hende ikke fuldt, men hun tillod ham ikke at tvivle, og hun holdt ham fast ved et Smil og ved deres Hemmelighed.

Endnu havde Kongen ikke talt til nogen om sin Hensigt, men det var hans bestemte Vilje at opnaa Omstødelsen af sit Ægteskab. Anna troede ikke selv, at han vilde gøre Alvor af sine Løfter.

»Sig Kongen,« sagde hun til Wyatt, »at min Plan er fast. Jeg vil ikke vende tilbage til Hoffet, før jeg ved, at Kongens Hensigt med mig er ren og hans Beslutning fast.«

Wyatt betragtede hende skarpt.

»Tror du selv, at du naar din Hensigt?«

Hun smilede: »Troede jeg det ikke, legede jeg ikke denne farlige Leg. Men Vejen er lang, og ét ved jeg: Den, der stoler paa Kong Henrik, bliver forraadt. Det er hans Natur at forraade, han ofrer sin bedste Ven, hvad Time det kan gavne ham selv. Jeg har vovet Skridtet og vil gøre det fuldt ud. Jeg giver dig Bud og Brev med til Kongen; sig ham, at du fandt mig fast besluttet, jeg skal skrive alt det øvrige.«

»Og dine Løfter til mig?« spurgte Wyatt.

»Det er Tid at minde mig om mine Løfter, naar Maalet er naaet. Vil du ikke tjene min Sag, har du din Frihed, Thomas. Jeg kan fuldføre den uden dig.«

Wyatt rejste sig, kyssede hendes Haand og tav.

Hun saa smilende paa ham og sagde halvsagte med stærk Betoning: »Jo haardere Strid, des sødere Løn.«

I de Dage handlede Wyatt som i en Drøm. Han bragte Kongen Brev og Bud fra Anna, der syntes at fjerne Kongen Mile fra det Maal, han higede mod.

Kongens næste Brev til Anna lød saaledes:

Ved at overveje med mig selv Eders sidste Brev har jeg lidt svære Lidelser, idet jeg ikke vidste, om det var til min Fortræd, som det syntes i mange Punkter, eller til min Fryd, som det syntes i andre. Jeg bønfalder Eder i dybeste Alvor at lade mig vide hele Eders Hensigt, hvad vor Kærlighed angaar. For jeg maa nødvendigvis erholde dette Svar fra Eder, nu da jeg i et Aar har været ramt af Kærlighedens Pil og endnu ikke ved, om jeg skal fejle eller finde min Plads i Eders Hjerte og Tilbøjelighed. Denne Usikkerhed har hindret mig i nogen Tid at kalde Eder min Herskerinde, da I kun holder af mig med almindelig Hengivenhed, og derfor passer dette Navn ikke for Eder, thi det betegner et singularis, som er meget langt fra det almindelige. Men hvis det maatte behage Eder at opfylde en sand loyal

Herskerindes og Venindes Pligter og give Eder med Legeme og Sjæl til mig, som vil være og har været Eders meget loyale Tjener (hvis Eders Kulde ikke forbød det), saa lover jeg Eder, at ikke alene Navnet skal blive Eder tillagt, men ogsaa, at jeg vil tage Eder til min eneste Herskerinde og fjerne alle andre end Eder fra min Tanke og min Tilbøjelighed og tjene Eder alene. Jeg beder Eder give mig helt og fuldt Svar paa dette mit simple Brev, paa hvad og i hvad jeg kan sætte min Tillid; og dersom det ikke behager Eder at svare ved Brev, saa opgiv mig et Sted, hvor jeg kan modtage Eders mundtlige Svar, og jeg skal ile derhen af mit hele Hjerte. Ikke mere for ikke at trætte Eder. Skrevet med dens Haand, som gerne for evig vilde være Eders.

Anna læste Brevet omhyggeligt. Bæreren var en af Kongens Tjenere, en gammel Mand, som Kongen troede vel, men som intet mundtligt Bud bragte.

Det var skrevet paa fransk. Ordet Herskerinde — *mestres* paa Kongens fransk — var gentaget hyppigt, men Brevet bar ingen Overskrift.

At skrive vilde være svært; thi sige det, hun vilde sige, turde hun ikke, om Brevet skulde naa i fejle Hænder. At følge Kongens Raad og møde ham hemmelig turde hun ikke. Han var nu naaet til det Punkt, hvor hans

Lidenskab helt beherskede ham, og et hemmeligt Møde mellem dem kunde kun ende paa en eneste Maade. Men efter dette Møde vilde alle Kortene være paa hans Haand, og hun turde ikke sætte alt paa det ene Kort, hun endnu holdt i sin.

Anna Boleyn tilbragte en søvnløs Nat.

Det var ved Midnatstid, Lyset brændte svagt, og hun sad endnu fuldt paaklædt bøjet over Kongens Brev. Saa faldt det hende pludselig i Minde, at hendes Kammerpige Nan besad en gammel Spaadomsbog, skrevet af en syrisk Munk, der havde lært Trolddomskunsten blandt Saracenerne; den var oversat og forbedret af en engelsk Klerk paa Edvard den IV's Tid.

Nan var dygtig i den Kunst at spaa, der var ikke lidt af en Heks i hver kentisk Kvinde.

Hun vækkede Nan af hendes Blund, og ved Lysets svage Skær sad med Gysen de to Kvinder bøjede over den mærkelige, gamle Bog. Det var stille derude, og Vandet sukkede i Borggraven; af og til lød et Ugleskrig i den tavse Nat. Naar Mennesker paakalder Mørkets Magter, gyser de sært og føler sig saa underlig kolde. Lad dem ved Dag nægte og være kry, i den tavse Nat tror de uvilkaarligt og skælver. Anna var modig, men da hendes Fingre bladede i den tykke, gamle Spaadomsbog, rystede de let. Nan skælvede som et Espeløv og saa sig over Skuldren, som ventede hun hvert Øjeblik at se den syriske Munk bøje sig i den hvide Kappe med sit

Dødningehoved og de tomme Øjenhuler vendt mod dem, der søgte hans Visdom.

Bogen faldt paa Gulvet med et Brag, og Lyset gik ud. Nan udstødte et gennemtrængende Skrig og gemte sig skælvende ved Sengestedet, men Anna mandede sig op og tændte en Spaan ved Arneilden og talte det dumme Pigebarn haardt til.

Saa bladede de atter i Bogen og fandt Stedet, der kunde bruges. Der var en sær Afbildning af Figurer med Bogstaver ved. Alle Alfabetets Bogstaver var sammenstillede, saa de kunde bruges til, hvad det skulde være, som saadanne Bøger nu en Gang er indrettede. Det gjaldt kun om at finde de rette Bogstaver. Der var Mænd og Kvinder mellem hverandre, en Kvinde og to Mænd, to Kvinder og en Mand, Rigdom, Død, Lykke, Nød, men mest Kærlighed. Tegningerne var simple, men tydelige, skaarne i Træ.

Anna bladede. H maatte betyde Henrik, A maatte betyde Anna.

Pludselig standsede Nan med et Ryk og pegede der — »se Jomfru, der er H, A og et Bogstav til, et K.«

Nan var en erfaren Pige og sin unge Herskerindes fortrolige. Hvilken Kvinde kan vel dølge sin Kærlighed for sin trofaste Kammerpige, hvis Hjælp er nødvendig til alt, og hvis Raad ikke er at foragte, særlig ikke, naar hun forstaar den sorte Kunst.

Anna stirrede. H var ganske rigtig en Mand med

Krone paa, en Konge, altsaa Kong Henrik — K var en Kvinde, der vred sine Hænder i dyb Sorg. En Kvinde, som H altsaa ikke elskede, men som elskede H. A var ogsaa en Kvinde, mod hvem H vendte sin Haand, men det var det forfærdelige ved den gamle Bog, A's Hoved laa paa Jorden ved Siden af hende midt mellem hende og H.

Nan gøs, det var en forfærdelig Spaadom. Aldrig vilde hun, hvis hun var A, gifte sig med H, selv om han var Kejser over den hele Verden.

Anna smilede. »Narrestreger, Nan. Vi har spurgt Troldmanden, og han gør Nar ad os. Men det vil jeg sige dig, Nan, at er H Kong Henrik og hun, der vrider Hænderne, Dronning Katharina, saa tager jeg H, om jeg saa havde ti Hoveder at miste. Lad os slaa op paa T.«

Det gjorde de, og der fandt de baade H og A og K, men ogsaa en hel Mængde andre Bogstaver. Underligt var det dog, at T var en høj Mand, der stod over for A; han var lænket ved Haand og Fod, og A havde heller ikke noget Hoved paa dette Billede.

Anna slog Bogen i, den var dum og uhyggelig. Saa var Kongens Brev mere fornuftigt, og han skulde faa et uhyre fornuftigt Svar. For var hun A, saa havde hun et Hoved, som hun forstod at bruge, og det sad, hvor det skulde sidde, endnu da.

Hun skrev til Kongen og gennemgik nøje alt, hvad hun havde følt siden den Dag, han første Gang kastede

sit Øje paa hende. Hun bad om hans Tilgivelse og bad ham, om han kunde, da at glemme hende, og hun sendte ham et pragtfuldt Smykke indfattet i Diamanter, der skulde forestille hende, den stakkels af Skæbnen omtumlede Jomfru, ene i en Baad paa aaben Sø. Men kunde Kongen ikke glemme hende, saa maatte dette være Guds Vilje, og for denne bøjede hun fromt sit Hoved. Mere ikke.

Tre Dage efter kom Kongens Svar. Det lød saaledes:

»For Eders Gave skønnere end nogen (alt ret beset) takker jeg Eder hjerteligt, ikke alene for den skønne Diamant og Skibet, hvori den ensomme Jomfrulil flakker omkring i Smerte, men særligt for den skønne Fortolkning og altfor ydmyge Underkastelse, I benytter i dette Tilfælde med Eders store Godhed.

Jeg tænker paa, hvor vanskeligt det vil være mig at finde Lejlighed til at fortjene den, hvis ikke da jeg faar en Hjælp i Eders store Menneskekærlighed og Gunst, hvilken jeg har søgt, søger og vil søge ved enhver mig mulig Godhed at bevare, og saaledes er mit Haab, hvis Hensigt ikke skal skifte i dette: aut illic aut nullibi (her eller intetsteds).

Saaledes viser I mig Eders Hengivenhed, idet I saa fint og yndefuldt skjuler Eders Tanker i Eders Ord, at I tvinger mig til evigt i Sandhed at ære, elske og tjene Eder. Jeg beder Eder forblive standhaftig i Eders faste Forsæt og forsikrer Eder, at jeg til Gengæld skal forsøge

at overgaa Eder, hvis Hjertets Trofasthed og Ønsket om at behage Eder gør mig det muligt. Jeg beder Eder, hvis jeg nogensinde har saaret Eder, give mig den samme Tilgivelse, som I beder mig om. Jeg besværger Eder, at fra denne Dag skal mit Hjerte alene tilhøre Eder, gid mit Legeme kunde det samme; det behage Gud, han kan mage det saa, om han vil, og til ham beder jeg en Gang hver Dag, at han vil det, og haaber, min Bøn en Gang maa blive hørt. Det ske snart; thi Tiden er mig lang, til vi atter kan mødes. Skrevet med den Skrivers Haand, som i Hjerte, Legeme og Vilje er Eders.

søger

ingen anden

Kong Henrik overgav sig paa Naade og Unaade, nu gjaldt det blot at bestemme Vilkaarene. Kort Tid efter dette rejste Thomas Boleyn med hele sin Husstand til London for at være i Hoffets Nærhed.

Og fra den Dag skrev Kong Henrik engelske Breve til den Kvinde, han elskede.

FJERDE KAPITEL

Dronningen af Navarras Novelle

> Pour bien servir et loyal être
> de serviteur on devient maître.
> *(les nouvelles de la reine
> de Navarre.)*

Margrete af Angoulême, Kong Frans I's Søster, Enke efter Hertugen af Alençon, senere Dronning af Navarra, havde været Anna en god Opdragerinde i allehaande vittig Elskovsskæmt. Ved hendes Hof var det Skik, at Damer og Riddere samledes ved Aftentid, naar Baalet flammede paa Arnen og Vinden sang i Borgens Gavle og Fløje. Saa klang Luten og Clément Marots kælne Sonetter, stemte efter Toskanas Sange, lød fra Damernes Læber. Her havde Anna truffet Mellin de St. Gelais, den ridderlige Sanger og Thomas Wyatts Ven, hvis Sonetter tolkede dyb, ærbødig Elskov og dvælende Lidenskab.

Men Margrete selv var den, der bød den bedste Tidkort ved disse Sammenkomster. Her fortalte hun de

Noveller, der bærer hendes Navn, Mønstre for galliske Elskovseventyr gennem alle Tider. Anna havde forstaaet at samle Hoffets unge Mænd og Kvinder til saadanne Fester om det flammende Arnebaal, og her tronede hun som Margrete af Alençon, medens Wyatt, Bryan og hendes Broder Georg sang Sonetter til Luten, og de skønne engelske Ungmøer og Fruer lyttede til Noveller, der gød dyb Rødme over Kind.

Kong Henrik var stadig Gæst i Thomas Boleyns Hus ved disse Sangerfester. Han sad i Husets Herresæde, lænet til Stolens brede Arm, tavs, med blussende Kinder og lyttede til Annas Fortælling. Hun ejede den sjældne Gave at kunne sige alt; fra hendes kyske Jomfrulæber lød de franske Noveller som Eventyr. Forstod hun intet eller forstod hun alt? Denne dejlige Pige med det dybe, rene Blik, hvis Tanker stundom glimtede som Lyn, og hvis Ord klang som det franske Sprogs Musik, medens Taagen laa raa og kold over bladløse Kroner, blev for Henrik Sultaninden i Eventyret fra Østerland, fængslede ham med Baand, der holdt ham fast og sikkert, drog ham og stillede hans Længsel en Skranke, den ikke mægtede at bryde.

Om Elskov handlede Annas Eventyr — aldrig om andet.

Anna fortalte, og det franske Sprog lagde sig som et fint Slør om hendes Fortælling, der findes optegnet i den franske Fyrstindes stemningsrige Heptameron, men

som bar lønligt Bud til to af hendes Tilhørere, der hver for sig troede sig den eneste, Budet gjaldt:

»Den franske Konge, Frans I, bad sin elskede Søster at fortælle et Eventyr, medens Fruer og Riddere af Rigets fornemste sad om hende i Hallen i Slottet i Lyon.

Og Fyrstinden fortalte:

Der var i en af de gode franske Byer en Herre af fornem Æt, som søgte Lærdom, den, der giver hæderfulde Mænd Ære og Dyder. Skønt han med sytten Aar var saa lærd, at han kunde gælde som Mønster for alle andre i Visdom, hændte det dog, at Elskov havde Lærdom for ham i Behold, som han ikke anede. Og for at vinde hans Øren og vinde Indgang i hans Sind, dulgte Elskov sig i en dejlig Dames Aasyn og i Dybet af hendes Øjne. Den skønne var af Landets første; Tilfældet havde bragt hende til Byen, hvor Ynglingen søgte Lærdom. Men før Elskov tog den Skønnes Ynde i Beslag for at bøje Ynglingen under sit Herredømme, havde han vundet denne Dames Hjerte, thi hun saa hans store Fortrin, hans smukke Ydre og hørte hans kloge Tale, klogere end nogens, hun havde mødt paa sin Vej. Alle I, som ved, hvorledes denne Ild naar frem i saa kort en Tid, naar den engang har antændt et Hjertes Forstad, vil uden Møje kunne dømme om, hvorledes Elskov i føje Tid gjorde sig til Herskerinde over to saa fuldkomne Undersaatter, og fyldte dem saa ganske med sit straalende Lys, at deres Tanker, Vilje og Ord kun var et flam-

mende Genskin af denne Elskov, og at den ved deres fejre Ungdom, som er Frygtens Moder, forstod lempeligere end tænkeligt at skyde Ynglingen hen imod det Maal, Elskov havde gjort til sit. Magt var ikke nødvendig, Elskov havde jo selv erobret den Skønne. Og dog Blufærdigheden, hver Dames uadskillelige Ledsagerinde, nødte hende til at skjule sit Hjertes Følelse, saa længe hun formaaede det.«

Kong Henrik afbrød den skønne Fortællerinde: »Er den Ledsagerinde andet end en led Heks, hvem det er Pligt for en ærlig Dame at vise bort fra sin Dør, at den kan skjule sin Hæslighed i Mørket, hvor den hører hjemme?«

Anna smilede: »I er utaalmodig, Eders Naade. Hør selv, hvorledes det gik. Endelig sank Ærens faste Borg — hendes Hjerte — i Grus for de stærke Anløb, og dens Fald var saa stort, at den arme Skønne indvilligede i noget, som hun ganske vist aldrig af Hjertet havde tænkt paa at nægte.«

»Den gamle Vise,« snerrede Wyatt spodsk.

»For hastig sluttet, Frænde,« sagde Anna med et Smil. »Først vilde hun prøve hans Taalmod, hans Styrke og hans Følelsers Dybde, og hun stillede ham Vilkaar.«

»Paa Kvindevis,« faldt Wyatt ind.

»Thomas,« sagde Kongen skarpt, »Mistress Anna fortæller, og du tier.«

Anna blev ved: »Paa Kvindevis, thi den Skønne var

Kvinde og stærk. Den stærke stiller af egen Magt sine Vilkaar. Opfyldes de, saa giver hun sig hen i Elskov, Thomas; opfyldes de ikke, saa gør hun lige det modsatte. Den franske Skønne gjorde, hvad en engelsk Kvinde ikke vilde gjort, men min kongelige Veninde sagde dette med Smil til os i Hallen i Lyon, og jeg kan vel også fortælle det med rene Tanker for Englands Konge i denne Hal. Hun vilde, at hendes Tilbeder skulde dvæle hos hende ene ved Nat og tale sin Elskov til hende med et let Kys paa hendes Pande. Det lovede han, hendes Nærhed var hans Liv, og tænk en Nærhed som denne. Natten kom og søde Ord søgte og fandt Vej mellem de tvende. Hendes Kærtegn svævede som Alfer om hans Pande, hans Blod brændte som Ild, men hans Vilje var hærdet Staal. Det var Skærsildens Kvaler. Hans Elskov var saa stærk, hans Haab saa mægtigt, at Vished om evigt Venskab, kostede det end uhyre meget at vinde, forlenede ham med Fasthed og Taalmod, og han rejste sig ved Daggry og forlod den Skønne som en Helt.

Den Skønne — hvor underlig det lyder — var mere forbavset end egentlig glad ved denne hans Fasthed, og hun satte sig i Hovedet, at hans Kærlighed var ringere, end han gav den ud for, eller at han ikke havde fundet hos hende, hvad han havde troet at ville finde. Saa lidet regnede hun sin Tilbeders Hæderlighed, Taalmod og gudelige Trofasthed.«

Alle tav — Anna saa med et fint Smil mod Kongen, der bed sin Læbe sammen for at tie.

»Hun besluttede en ny Prøve. Hun bad ham yde sin Hyldest til en ung, skøn Kvinde, der stod i hendes Tjeneste, idet hun sagde, at han ved ofte at søge denne unge Kvinde vilde kunne se hende hyppigt og dog afvende al Mistanke. Han lød hendes Bud, han elskede jo kun hende. Den unge Pige fattede heftig Elskov til den smukke, unge Mand, og paa dette byggede hans Hjertes Elskerinde sin nye Prøve. Hun sagde ham, at han, der saa trofast opfyldte alle hendes Bud, som Belønning skulde stedes til hendes Nærhed i den sildige Aftentime uden det forrige Mødes strænge Løfter. Jeg behøver ikke at fortælle, at han kom paa Time og Sted fuld af Lidenskab og Glæde. Men til sin Tjenerinde sagde den Skønne — for at prøve hans Elskovs Styrke, som jeg fortalte —: »Jeg kender den unge Herres Elskov til dig, jeg ved, at du elsker ham. Jeg vil dit Vel og det saaledes, at jeg vil skaffe dig og ham en Lejlighed til at tales længe ved, og det saaledes, som Jert Sind indgiver Jer det.« Pigen blev saa glad, at hun ikke kunde skjule sin Henrykkelse.

Hun ventede ene i Natten den unge Mand, og hendes Herskerinde lod Kærter tænde, for at de kunde straale over hendes unge Dejlighed. Saa lod hun, som om hun gik, men skjulte sig i Kamret, saa ingen anede, at hun var der. Tilbederen kom paa Timen fuld af Forventning og Haab. Den unge Pige slog sine Arme om hans Hals, og hendes Kinder blussede med den fineste Rødme, der

forlenede hende med en saadan Ynde, at den helligste Eneboer vilde have tabt sin Rosenkrans af sin famlende Haand ved Synet deraf.

Han saa, det var ikke hende, han søgte, og trods hendes Dejlighed forlod han hende med Hast, hurtigere end han var kommen, med haarde Ord mod Herskerinde og Tjenerinde.

»Eders Daarskab,« sagde han, »og hendes Ondskab, der har befalet Eder at være her, skal ikke kunne gøre mig anderledes, end jeg er. Forsøg at være en dydig Kvinde, jeg skal saavist ikke hindre Eder deri.«

Saa gik han meget vred, og det varede længe, inden hans Herskerinde saa ham.«

Anna tav, men hendes Tilhørere talte ikke, de vidste jo godt, at saaledes plejede Margretes Noveller ikke at slutte, og de vilde ikke bedrages for den Elskovs Sødme, der sluttede de smaa Fortællinger som en yndig Arabeske om et fint lille Billede.

Anna smilede skalkagtig og fortsatte med et lille Suk:

»Nu er imidlertid Elskov aldrig uden Haab, og den lod da ogsaa denne unge Mand forstaa, at jo større og mere anerkendt hans Standhaftighed var, des længere og saligere vilde Nydelsen blive. Den Skønne, som havde hørt alt, var nu tilfreds og saa overrasket ved hans Kærligheds Vælde og Fasthed, at hun med Utaalmodighed higede mod Gensyn for at husvale ham for det onde, han havde lidt for at bevise sin Elskov. Og da hun saa

ham første Gang, talte hun saa ærligt og saa ømt til ham, at han ikke alene glemte alt, hvad han havde udstaaet, men endogsaa følte den saligste Glæde ved sin Lidelse, da han saa, hvorledes hans Standhaftighed belønnedes, og hvilken Tillid hans Kærlighed havde vakt. Der mødte ham ingen Modstand paa hans Vej, hans Arbejde og hans Kærlighed kronedes, og den Skønne gav ham alt, hvad han kunde haabe og ønske.

»Jeg beder Eder, mine Venner, nævne mig en Kvinde, hvis Elsker har været stærkere, taalmodigere og mere trofast,« sagde Fyrstinden til os, »thi I skal vide, at den, der har været udsat for Fristelser som denne, finder de Fristelser smaa, som Kunstnerne i deres Billeder stiller den hellige Antonius for Øje. Den, der formaar at være kysk og taalmodig, Ansigt til Ansigt med Dejlighed og Elskov paa Tid og Sted efter Kvindevalg, tør sikkert gøre Regning paa at eje Dyd nok til at besejre alle Djævle under et.«

Den franske Dronning, Mary Tudor, talte først. »Skade kun,« sagde hun, »at den unge Mand i din Fortælling, Anna, ikke traf en Kvinde, der var lige saa dydig som han. Saa vilde denne Elskov have været den ædleste og skønneste, hvorom jeg nogensinde har hørt Tale.««

»Hvad er i Grunden vanskeligst?« sagde Husets Herre, Thomas Boleyn, med et Blink i Øjet, »den første eller den sidste Prøve?«

»Den sidste,« sagde Wyatt skarpt; »thi der gives ingen værre Fristelse end Foragt og Vrede, det er Kærligheds Død i en ærlig Mands Hu.«

»Jeg anser den første for den vanskeligste,« sagde Anna roligt; »thi for at holde sit Ord skulde han overvinde sin Kærlighed og sig selv. Det falder stundom en Mand svært.«

Sir William Compton, der sad som en Silen, tilbagelænet i en Armstol med korslagte Ben, faldt ind med en kort Latter: »I det første Tilfælde var han en Nar, i det andet et Fæ. Det er min Mening.«

»Sir William har Ret,« sagde Kongen. »Elskede hun ham, led hun mere ved hans Tilbageholdenhed end han, hun vilde kun gøre sig bedre, end hun var. Hun maatte dog vide, at det Bud gives ikke, den Ed gives ikke, intet gives der i den hele Verden, der kan byde Kærligheds Vælde en Mur. Hun dulgte kun Last under Dydens Kaabe, hun søgte at faa ham til at tro, at hun kun kunde vindes ved en overmenneskelig Dyd. Og som Sir William siger, anden Gang var han et Fæ. Ved Jupiter! man skylder den Kvinde meget, der viser sin Elskov i Gerning. Den anden var langt mere værd end den første.«

»Og desuden, Eders Naade,« føjede Anna drillende til, »han havde jo Undskyldning nok i sin Ærgrelse og Harme. Synes du ikke ogsaa, Margaret?«

Anna saa paa den unge, smukke Margaret Shelton,

som Kongen undertiden beærede med sin Opmærksomhed, naar Anna viste ham for megen Kulde.

»Nej,« sagde Margaret med let Rødme paa Kind. »Første Gang var han stærk, taalmodig og Mand af Ære, anden Gang var han trofast, som det bør sig en ret Elsker at være.«

Den franske Sekretær, Chevalier de Croy, stod lænet til Margarets Stol: »Jeg kunde ønske at vide, hvorledes det senere gik, lige saa nøjagtig som vor skønne og dydige Værtinde har beskrevet det, der gik forud. Lidt nøjagtigere maaske. Saa skulde jeg straks have sagt, om det var Dyd, der bestemte hans Færd, eller for Eksempel en vis Kejtethed.«

Den unge Franskmand smilede, men Englænderne forstod ham ikke ret. I Lyon vilde Latter have hilst hans Ord.

Kongen havde rejst sig og sagde vendt mod Anna: »Historien er god som alle min skønne Søster af Alençons Historier. Men Gudsdød! hvad beviser den andet end Kvindens Magt over os dumme Mænd, der elsker og aldrig faar Elskovs Løn uden Omsvøb. Alle Kvinder er ens. Hvad skal det Spilfægteri til? Er det saaledes, man vinder en Kvindes Elskov? Saa hellere hugge til, bruge Vold, om galt skal være, tvinge hende eller betvinge hende. Der er jo ikke den Pige til, der ikke vil lade sig bede i Tider. Saa er der andre, der kræve, at man altid skal være i deres Nærhed, og med nogle er

der slet intet at stille op, hvad man saa gør for deres Skyld.«

Anna sagde kort og skarpt: »Der findes Midler mod alt dette, Eders Naade. Og er en Kvinde saa klog, at man ikke kan besnære hende, saa god, at man ikke kan naa sit Maal hverken med Ord eller Nærværelse, mon det saa ikke skulde være tilladt at benytte ethvert Middel, selv saadanne, der i Verdens Øjne synes — syndige.«

»Mener du Vold?« spurgte Bryan. »Ikke ilde. Naar jeg hører, at en Mand har bortført en Kvinde med Vold, saa siger jeg til mig selv: Det har været Stakkelens eneste Middel.«

»Men om han dør under Forsøget,« sagde Anna med hævet Hoved.

Thomas Wyatt vendte sig hurtig mod Anna og sagde højt: »Jeg agter ikke den Mand ringe, der sætter sit Liv i Vove for sin Elskov.«

Sir William lo: »Jeg har hørt tale om at belejre og tage faste Steder med Vold, naar det ikke var muligt ved Penge eller Trusler at faa Kommandanten til at give sig.«

»Jeg hader Vold,« sagde Anna. »Man kan parlamentere. Ikke sandt?«

»Jo,« afbrød Wyatt, »den Stad, der parlamenterer, er halvt overgivet. Al Elskov er Daarskab og bag al Elskov ligger andre Hensigter. Hans Naade Kongen har

Ret. Saa længe Sol gaar af Hav, vil Kvinderne være stærke og kloge, Mændene dumme og svage.«

»Du tager fejl, Thomas — ikke sandt, Eders Naade?« sagde Anna vendt mod Henrik. »Verden vilde gaa af Lave, om Mandens Kraft og Klogskab stod overfor Kvindens Lettroenhed og Svaghed. Derfor gør den stærke sig svag og den svage sig stærk, og Elskovskampen føres med lige Vaaben, medens Kupido ler.

Men det er silde. — Vi har nu talt om Elskov, hvor langt skønnere er det ikke at drømme om Kærlighed, saa længe til den Stund kommer, da den ensomme Drøm bliver Sandhed. — Thomas, lad Luten klinge, før vi skilles.«

Wyatt sang:

»Naturen, som har Bien lært at søge af Rosens Bæger Honning sød og stærk, har Edderkoppen vist blandt Blomstens Blade en Kilde, hvoraf Giften flyder tæt. Saa underligt det lyder, større Under, den samme Gave Pigens Læber fik. Jeg gav mit Hjerte for et Kys at drikke, var Drikken Giften eller Honning sød?«

Det var silde, da Kongen brød op, og Faklen slukkedes i Thomas Boleyns Gaard. Paa Tærskelen til Gaarden gav Anna Wyatt sin Haand og saa ham i Øjet med et sørgmodigt Blik.

»Thomas, du er vred — du stoler ikke paa mine Ord.«

»Nej,« sagde han, »du har gaaet i Skole i Frankrig

hos Margrete af Alençon, og du er som de Skønne i Margretes Noveller. Jeg er Englænder, du, og ledes ved Legen.«

Anna smilede og tog hans Haand: »Maaske — men som hin Skønne siger jeg dig: At den, mig tjener trofast og mig tjener godt, min Tjener var, min Herre skal han blive.«

FEMTE KAPITEL

De smaa Bogstaver

> Si quidem cum tuus censeat Plato, res publicas ita demum futuras esse felices, si aut regnent philosophi, aut reges philosophentur: quam procul aberit felicitas, si philosophi regibus nec dignentur saltem suum impartiri consilium?
> *(Th. More: Utopia. I, 54).*

I Chelsea, faa Mil fra det gamle London, laa et tarveligt Hus i en venlig, velholdt Have, der grænsede til Themsen. Der boede Sir Thomas More, ved Kongens Naade Kansler af Lancaster og Medlem af Raadet. Naar hans Embedspligter tillod ham det, søgte han tilbage til sit Tusculum, til sine talrige Bøger og sin Brevveksling med Erasmus Rotterdamus og Europas øvrige lærde Mænd.

Her malede Hans Holbein ham i hans Families Skød ved hans værdige Faders Side, omgivet af Hustru og Børn, siddende i sin tarvelige, graa Klædning med det fine, milde Smil om de smalle Læber.

Her søgte han Fred i Studiet af Platon, Demostenes, Lukian, Seneca og Cicero, her granskede han den hellige Skrift og skrev sine hvasse Indlæg mod Billedstormeren Dr. Martin Luther og hans formastelige Lære om Kirkens Brøst, den hellige Kirke, som More elskede og agtede som den eneste Vej til den Salighed, der skulde afløse denne Verdens Forkrænkelighed og Syndenød.

Thomas More var den kloge, klare, græske Filosof og den ydmyge katolske Kristen i en Person. Han var gaaet samme Vej som Sokrates, men der, hvor denne stoppede og satte Oraklet i Delfi og sit eget Dæmonion som Kilde til alt, havde More sat den hellige romerske Kirke og opnaaet at bringe en vidunderlig Sammenstemning mellem det dybeste Forskersnille og den jævneste Hengivelse i Troen.

Hans »ikke at vide« var blevet et fast »at tro«.

Intet Under derfor, at de unge søgte ham og gerne lyttede til hans Tale, ihvorvel han sjeldent opbyggede, men snarere paa Sokrates's Vis rev ned paa det, de selv havde bygget, og tvang dem ud i det store intet, hvor det gjaldt at vælge det ene rette.

Mores Overbevisning var den, at Tro ikke kan læres, men springer indefra som en Kilde. Intet Menneske kan med Magt drives til Tro. Derfor bør ingen straffes for Vantro, men Vranglæren, den Lære, der netop vil tvinge til Tro, bør de sande troende med alle Sjælens Vaaben bekæmpe.

Wyatt søgte More i sin Nød, Skinsygen nagede ham. Han saa Kongen daglig, og ofte krummede hans Haand sig om Daggertgrebet. Alt det, han i sin Barndom havde lært, den Trofasthed og Lydighed mod Monarken, hvormed han fra sine tidligste Dage var opvokset, svandt hen i denne hans Trængselstid. Han mistede Grebet paa sig selv. Han søgte tilbage til Klassikernes Skrifter, overalt læste han om Had til Tyranner, og disse Tyranner blev for ham den ene, i hvis Brød han var, og hvem man sagde ham, det var en hellig Pligt at lyde og elske.

I sin »Utopia« havde More skildret en Art Republik; alt hvad der udmærkede det engelske Hof, Pragt, Jagt, Dystløb, letsindige Krige, Spil og ødsle Fester, dadlede More som alle Onders Rod; Forfængelighed og Stolthed gav han Skyld for al Verdens Ulykker, og alle lærde i England priste More som en ny Platon, ja mere end Platon, fordi de forstod ham bedre ved hans Stofs Nærhed.

Med denne Mand maatte Wyatt tale for af ham at lære at bære sin Skæbne.

More sad i sit Lønkammer, omgiven af Folianter; han rejste sig og tog venligt mod den unge Mand, hvis Fader var hans Ven.

Wyatt talte ikke om sin Elskov, men han tog sit Udgangspunkt fra Mores Beretninger i Utopia og bad om Raad i den vanskelige Stilling, hvori han var geraadet ved at se, hvor lidt Hoflivet stemmede med det, de lærde

lærte var Livets Lykke, det, hvori Sandhed, Ærlighed og Dyd bestod.

More lod ham tale. Som rimeligt var, vendte Wyatt sig først mod Kardinalen. Det var over hele England i de Dage en fastslaaet Ting, at alt ondt stammede fra Kardinalen, og Wyatt maatte antage, at en Mand, der, som More, paa alle Punkter dannede en fuldkommen Modsætning til den pragtsyge, rænkefulde Wolsey, maatte være fuldt enig i hans Betragtning af Kardinalen.

More derimod saa gennem Wyatt og forstod, at det var højere op, han tog Sigte. Han gættede af spredte Ord, hvad Wyatt søgte at skjule, og mærkede, hvorledes alt, hvad Wyatt bebrejdede Kardinalen, med samme, maaske endnu større Føje kunde rettes mod Kongen, fordi Kardinalen var Kongetanken i sin Legemliggørelse.

More saa smilende op og sagde: »Erindrer du, hvorledes Sokrates sad i Peiræos i Kephalos Hus med Glaukon, Adeimantos og de andre og talede om Retfærdighed, og hvorledes Taleren Trasymachos som et vildt Dyr for frem for at sønderrive de andre?«

»I taler om Platons Stat,« sagde Wyatt, »vist kender jeg den.«

»Saa husker du Sokrates's Ord om Taleren: »Jeg forfærdedes, da jeg hørte dette, og saa med Frygt op paa ham, ja jeg tror, at ifald jeg ikke havde set ham, førend han mig, var jeg forstummet.« Saaledes gik det mig, da du talte, Søn Thomas, og det skønt du angriber Tyran-

nerne, som Trasymachos forsvarede. Men i dine Angreb er du lige saa uretfærdig, som Taleren fra Calcedon var i sit Forsvar. Og da vi er ved Platons udødelige Stat, vil jeg benytte denne Digtning mod dig. Du erindrer de fem Statsforfatninger, den patriarkalske, den timokratiske, Faamandsherredømmet, Demokratiet og Tyranniet?«

Wyatt nikkede.

»Godt. Vort Fødeland befinder sig nu paa et Overgangsstandpunkt mellem Faamandsvælde og Tyranni. Selv tror de styrende eller søger at tro, at vi befinder os i den patriarkalske, den ideelle Statsform; men mærk dig det, min Søn, det tror de styrende altid. Saa tror til Gengæld de regerede, at vi befinder os i den sletteste Tilstand. Det tror jo du. Et Æresvælde, som Platon kalder den Tilstand, hvor de stærke Krigere hersker, kendte England i Normannertiden og i Hundredaarskrigens Tid, da Sværdene talte, og de stærke Baroner styrede Riget. Men som Tiden gik, og de indvortes Stridigheder mellem den røde og hvide Rose blussede, og særlig da den hensovede Henrik VII efter Slaget paa Bosworth-fields satte Kronen paa sit Hoved, blev det Faamandsvælde til, som Platon lader afløse Timokratiet. Det har vi haft i mange Aar herhjemme, og du vil i Utopiens første Del kunne læse, hvortil det har bragt os. Rigdom paa faa Hænder, Armod hos de mange, Landet som Græsgange for Faar, og Menigmand som lovløse Omstrejfere paa Veje eller dinglende som Mordere og Tyve i Galgerne ved

hvert Byskel. Rigdommens Forbandelse, naar Midlerne samles hos de faa, har stakkels England følt i Henrik VII's Dage og føler den endnu. Menigmand, som Platon taler om, har rejst sig med Sværdet i Haand, og som blodige Hunde har kentiske Mænd, Mænd fra Wales og Mænd fra Nord, søgt at bide sig fast i de mægtiges Struber. Det lykkedes ikke, og i England sejrede Demokratiet ikke, det Mellemled, Platon nævner, blev oversprunget for en Tid. Tyranniet fødtes af Faamandsvældet.«

Wyatt saa op. »Nu mener I altsaa, at Tyrannen staar i Højsædet, som Filosofen skildrede ham, den smilende, naadige Herre, der vil alle vel, Beskytteren, der forstaar at gøre sig uundværlig og som for at straale fører Krig med Udlandet: Tyrannen i sine første Aar.«

»Netop alt dette er sket. Kardinalen har i Krigen med Frankrig ødet Henrik VII's Guld; Parlamentet har nys ladet sig aftvinge Skattepaalæg; Hadet, hvorom Platon taler, begynder at lue i Folket, der hilsede den smilende Beskytter med Jubel.

Det vil snart være nødvendigt at dæmpe Misnøjen med Blod. Hertugen af Buckingham var det første Menneskeoffer i Hekatomben, og, som det gik i Arkadien i den lykæiske Zeus's Tempel, den, der har smagt Menneskekød blandet i Kødet af andre Offerdyr, forvandles til en Ulv.

Der staar vi nu, og for saa vidt har du Ret, Trasymachos! Men siden Platon, Aristons Søn, levede og lærte,

har Gud aabenbaret sig for Verden i sin Søn, og ved ham er gennem de hellige skabt den katolske Kirke, den ideelle Stat, der evner at byde Tyrannen Skranker, som det sande, skønne Demokrati. Det maa du ikke glemme.

Det er muligt, at Staten styres uden Hensyn til den enkeltes Vel, det er muligt, at den lykæiske Ulv stundom viser sine Tænder. Men Faren vil Kirken besværge, tro du kun mig.

Endnu er Tyrannen ikke bleven Fadermorder, og Guds Forsyn vil værge Folket, — der er den Fader, han skylder sin Herskermagt — mod den mægtige Søn.«

Wyatt rystede paa Hovedet. »Der er langt til den hellige Fader i Rom, og Kirken er ikke det skønne, sande Demokrati, I kalder den. I Kirken har Demokratiet hersket, men der er det afløst af Tyranniet, og Kirkens Tyran i vort Land er den, der raader Kongen, Kardinalen af York.«

More fæstede sit Blik paa den unge Mand og sagde alvorligt: »Tanken om det platoniske Værk, hvorom vi talte, behersker mig nu, og jeg vil sige dig, hvad jeg føler stærkere og stærkere, jo mere jeg trænger ind i den udødelige Digtning: Du erindrer det Sted, hvor Glaukon beder Sokrates om at forklare ham Retfærdighedens Væsen, og den vise Mand siger: »Ifald nogen havde befalet os, der ikke har et skarpt Syn, i en Afstand at læse nogle meget smaa Bogstaver, og én blev var, at de samme Bogstaver fandtes et andet Sted, større og skrevne

paa en større Tavle, saa vilde det, mener jeg, være en stor Vinding først at læse disse og derpaa bese de mindre, om de ogsaa var de samme.« Herefter beslutter de sandhedssøgende at undersøge Statens Beskaffenhed for ved det mindres Skikkelse at opsøge Ligheden med det større. Husker du dette?«

»Ja,« svarede Wyatt, »det er i anden Bog, saa vidt jeg ved.«

»Rigtigt, og her afsløres mig Værkets skønneste, ædleste Tanke. Den hele Statsundersøgelse har for Tænkeren mere været en Vej, der skulde føre til Maalet. Jeg vilde have kaldt hele Værket med den Afskrifts Navn, der nu er forkastet: »om Retfærdighed.« Thi det er *Staten i det enkelte Menneske,* hvori Platon har villet trænge ind, og den ydre Stat, der vel er faldet Menneskene stærkest i Øjnene, og hvorved Tiderne har fæstet deres Opmærksomhed, er for Filosofen det helt underordnede, de store Bogstaver, ved hvis Hjælp han evner at læse de smaa.«

»Saaledes forstaar I Platons Stat?« spurgte Wyatt forundret.

»Ja,« svarede More, »og saaledes har jeg benyttet den i mit beskedne Arbejde, aldrig tabt Individet af Syne som Summens Bærer.

Mærk dig mine Ord. Der vil til alle Tider være Tænkere, der vil lære, at Staten, Samfundet, er det centrale, og de enkelte Mennesker kun skal ses i Forhold til Sta-

ten. Denne Lære vil vinde i Styrke, efter at de tyske Bogtrykkeres Kunst har skabt et Samkvem mellem Landene, og efter at Handel og Skibsfart ved de ny Verdensdeles Opdagelse er blomstret frem. Der vil fremstaa lærde, der vil beherske Folket, der vil bygge en Sædelære paa Samfundet som det bestaaendes Navle; efter dets Tarv afgøres alt, Eneren bliver intet. Disse Høvdingers Vranglære vil vinde Folkets Øren, idet de vil forsøge at bygge deres Lære paa selve de sokratiske Filosofers Ord og Menneskeslægtens Erfaring. Om du møder dem, Søn, da husk vel mine Ord, som er Platons sande Lære: *Det er de smaa Bogstaver, vi skal læse,* de smaa Bogstaver er værende, de *store* er Skyggerne, som de, der er fangne, i Hulen ser, med Ryggen vendt mod Solen, Skygger af det virkelige, der bæres højt over Gøglernes Mur.

Du husker Stedet i Begyndelsen af syvende Bog.

Det gælder det enkelte Menneskes Retfærdighed og din Retfærdighed for dig. I din Stat er du den rette aristokratiske Høvding, Patriarken, og mod dig selv skal du rette dit Arbejde.

Rammer da Solen dit Billede, kaster det din Skygge i Statsbilledet i din Retfærds Lignelse.«

»Og Vejen til Retfærdigheden?« spurgte Wyatt.

»Er én — Gud. Her har Platon Uret, til Dyden kan man ikke naa ved Filosoferen, kun gennem Følelsen. Gud er det godes Kilde, og kun det godes Kilde, det erkendte selv de, der ikke kendte den ene almægtige Gud.

Søg først ham og hans Retfærdighed, saa skal alt det andet gives dig.«

Wyatt havde rejst sig og stod foran Husets Herre med trodsig hævet Hoved, med glimtende Lyn i sine Øjne. »Tyrannen i Platons Stat, Sir Thomas, er rykket op i Olympens Herskersæde. Jeg vilde talt med Eder om de smaa Tyranner. I sætter deres Magt en Skranke i den ene stores. Velan! saa lad os tale om ham. Naar Mennesker føler deres Afmagt, lægger de alt over paa dem, der troner over Skyerne. Guderne er det godes Kilde, siger Platon. Hvem er da det ondes Kilde? Er det den jammerlige, persiske Afgud, I kalder Djævlen, en hornet Nar, skabt til at skræmme Børn? Platon glemmer at nævne det ondes Kilde, i »Staten« og i »Timaeos« lærer han os ikke det ondes Ophav. Kun godt stammer fra Guder, siger Platon — lyver han? Er Guderne da ogsaa det ondes Kilde, er Guderne alle Lasters Ophavsmænd, er Guderne det onde, ødelæggende i Verden, er Guderne Løgnen, Hadet, Brynden, er Guderne de store Mordere? I den lidende Menneskeheds Navn: Er det dem, der øser alle Fordærvelsens Skaaler over den dødsdømte Jord?«

More smilede. Han gik langsomt hen over Gulvet, stillede sig foran Wyatt og smilede med det kloge, fredelige Smil, der vil vel.

Der er et Smil, det hellige Smil, som er Selvglædens; bag dette Smil gemmer den hellige Ondskab sig dybt

inde bag Fordommes og Selvretfærdigheds Mure. Under Smilet glimter et ondt Blink i Øjet, og Tungen saarer som en hvas Pil.

More var en from Mand, men ingen hellig Mand; hans Smil var fromt, ikke helligt. Dog var det overbærende i sin Fromhed, og dets Overbærenhed var mild og vennesæl. Mores Smil var den vidlargendes Smil, dens, der forstaar meget og tilgiver alt.

Wyatts Bryst hævede og sænkede sig, hans Hjerte bankede voldsomt ved hans egne Ord. Han havde talt, og de stærke Ord havde avlet endnu stærkere. Ordene glødede og varmede hans Tanker ved deres Ild, og da han tav, dirrede han som en Ganger efter et voldsomt Løb.

Men More smilede, og hans klare Øjne hvilede paa den unge Mand med et Blik, der strøg hans Pande som Rytterens Haand stryger Hestens dampende Bringe.

»Du kæmper mod Guder, Thomas Wyatt,« sagde More. »Du stabler Ossa paa Pelion for at storme Olympen, unge Titan. Men over Skyerne klemmer Zeus Tordenkilen i sin Haand. Du vil ligge under i Kampen, unge Mand.«

Wyatt hævede sit Hoved: »Det er Mands Lod, som det var Titaners. Men Kampen mod Guderne er Livet. Det var altid mit Løsen: Fred med Mænd, men Kamp mod Guder. Guderne er skabt af Mænd, og kun ved Mænds Kamp kan de falde.«

More smilede. »Du falder selv i Kampen, Guderne lever evigt.«

»Nej,« sagde Wyatt bestemt — »Guderne lever længere end de Mænd, der skabte dem, men Evighed er kun et Maal af Tid, og naar Timen kommer, falder Guderne. Derfor kæmper jeg. Troede jeg ikke, det faldt i min Lod at fælde dem, vilde jeg sænke mit Værge, men jeg vil kæmpe, og derfor tror jeg paa min Sejr.«

»Og hvad vil du saa?« spurgte More alvorligt. »Om du styrter de gamle Guder, vil Mennesker, ja du selv først af alle, rejse nye Guder og næsegrus tilbede de nye. Og hvad borger dig for, at de gamle Guder ikke er bedre end de nye. Guder kalder du dem. Der er en Gud over alle Guder, og ham mægter du ikke at fælde.«

»Det er mod ham, jeg kæmper,« sagde Wyatt kort.

More betragtede ham nøje, saa sagde han langsomt: »Du kæmper altsaa mod Kongernes Konge, Thomas Wyatt. Se, se.«

Dengang smilede More ikke, en hellig Mand vilde smilet, men Mores Ansigt var bedrøvet, og han tav længe.

Wyatt talte og gøs, mens han talte: »Gud er i mig og om mig, i denne Time føler jeg ham i Skyggen, jeg kaster paa Vejen, hvor jeg gaar. I vil sige, at dette er Vidnesbyrdet om hans Magt, Vidnesbyrdet om selve hans Væren. Jeg siger: Nej, nej, nej. Fra min Fod traadte Jorden, og mine Læber stammede de første Ord, har man

talt til mig om Gud. Han stod i mit Barnekammer ved min Vugge, han levede i Sangene, min Moder sang, som i de Bønner, hun mumlede ved min Seng, da jeg lærte at fatte. I Sorg, i Glæde, i Haab, i Haan og Trusler og i bitter Vrede gled Gud ind i mit Liv. Jeg spurgte ikke, hvem han var, og man sagde mig, at Verden var hans. Jeg tvivlede aldrig, fordi de Læber, der talte om ham, lærte mig Livet, og jeg lærte Livet ved dem. Ved dem lærte jeg ogsaa Gud uden at forstaa ham. Han var det gode som det onde, fordi han var alt.

Saa lærte Livet mig godt og ondt, som Mennesker lærer godt og ondt af Livet. Man vilde fortælle mig, at Gud kun var det gode, men hans Billede skyggede over alt, ogsaa over det onde.

Jeg kan ikke sige Jer, hvorledes det gik til, men jeg gled bort fra ham, fordi han levede i det onde. Jeg bad til ham i min Nød, men jeg takkede ham aldrig i min Frelse. Dog følte jeg ham, som jeg føler ham endnu, som min Skygge jeg ser ved Lys og aner i Mørke. Men jeg tror ikke paa ham.«

»Og Frelseren, den hellige Jomfru og de salige Martyrer og Helgener?« More talte dæmpet med tilbageholdt Aandedræt.

»Gud er én, om han er,« svarede Wyatt stærkt.

More smilede atter — et klogt Smil — »Om han *er*? saa sagde Platon selv eller hans store Læremester, den

store Sokrates, og begge følte de usigelig sikkert, at Guden *var.*«

Wyatt stammede og blussede. »Han er ikke — han kan ikke være.«

»Og Døden?« spurgte More. »Læren om Døden er Troens Prøvesten.«

»Da Sokrates skiltes fra sine Venner, talte han til dem om Døden og om den drømmeløse Søvn, den, som den store Perserkonge selv maatte holde for den største Lykke.«

»Sokrates sagde, saafremt Døden er Søvnen,« indskød More.

Wyatt bøjede Hovedet: »Han sagde saa, fordi han intet vidste, og fordi han var den store Tvivler.«

»Du fejler — Sokrates vidste, at Døden var Liv,« sagde More.

Wyatt vedblev uden at ænse hans Ord: »Videre end til Dødens Tærskel naar intet Menneskes Tanke. Og med den drømmeløse Søvn sætter jeg min Tanke den evige Mur. Livet er mine Tankers Maal, ikke Døden. Er Gud de dødes Gud, er han mig som Drømmen, jeg glemmer. Det er ikke den Gud, jeg ikke kender, jeg bekæmper, men den Gud, jeg kender, og som ikke er Gud, men Menneskers forgængelige Skabning. Den Gud, jeg ikke kan sanse, ham, mine Tanker ikke kan gribe, er udenfor mig, kommer mig ikke ved. Derfor har han ingen Lod i mig, derfor tror jeg ikke paa ham,

og min Tro er Del af min Tanke. Det mener jeg, naar jeg siger, jeg ikke tror paa Gud — Kirkens Gud, ham, jeg bekæmper. Anden Gud har min Tanke aldrig fattet.«

»Og dog siger du — Gud er én, om han er?«

»Jeg nægter ikke, hvor jeg ikke kan støtte mig til min Erfaring.«

»Og du trænger aldrig til Gud?«

»Om jeg aldrig havde hørt ham nævne — Nej. Nu har hans Navn lydt i mine Øren, fra jeg lærte at skelne Ord fra Lyd. Jeg kæmper mig ud af min Trang.«

»Hvorfor?«

»Fordi Verden er ond ved denne Gud, Sir Thomas. I hans Navn øver Mennesker deres ondeste Gerninger, fra Læren om ham kan jeg lede alt det onde i Verden. Al Ulighed i Stand og Kaar, al Had og Vrede, al Nød og Sorg. Alt, fordi han er alt, og alt er fra ham.«

More tav, saa sagde han venligt: »Men det gode, unge Mand. Ung, som du er, maa du da se over Verden, naar Solen skinner og kaster sit straalende Lys over Menneskers Glæder, over Børn, der leger, og Kvinder, der smiler mildt og rent, over Sandhed og Retfærd, der øves af gode Mænd.«

Wyatt nikkede. »Saadant ser jeg ogsaa, Sir Thomas, men alt dette er menneskeligt, fordi det er sundt. Kirken gør Synden menneskelig og Dyden guddommelig. Kirken lyver i dette som i meget. Hvem kalder den syge

Tilstand for Menneskets naturlige Tilstand, og Synd er Sygdom. Hesten, der er sund, bærer stolt sin Rytter, det er dens Natur. Palmen, der vokser rank, er Palmen, som Naturen skabte den. Den svage, usle Hest, den krøgede Palme er Brud paa Naturens Orden. Og saaledes er det med Mennesket. Glæden, Sundheden, Godheden og Retfærdigheden er menneskelig, som Mennesket selv. Hvorfor skænke Guden, hvad Menneskets er, og modtage det fra ham igen som Naadegave!«

»Du er en ung Mand,« sagde More langsomt, »du vil erfare, at Mennesker alle er onde, paa Mennesker vil du aldrig kunne lide, selv ikke paa de bedste, og i Mennesker vil du aldrig finde Fred. Jeg har følt som du, jeg har villet være stærk i min Tro paa mig selv. Men jeg har aldrig kunnet besvare Livets store »Hvorfor«. Kun ved at give mig ind under den store Moder Kirken og lytte til dens Lærdomme, som et Barn til sin Moders Ord, har jeg fundet Fred.«

Wyatt sprang op. »Men jeg vil ikke Fred, jeg vil Kamp. Kamp mod Verden, og for at vinde Sejr over Verden maa jeg hugge de Støtter bort, hvorpaa Verden bygger. Jeg vil det sande og gode, der lever i mig. Der kan jeg fatte det alt, mere vil jeg ikke. Jeg spørger ikke hvorfor? Jeg spørger kun, naar jeg venter Svar. Og paa det Spørgsmaal kan ingen svare mig. Derfor spørger jeg ikke.«

»Læs Platon igen — læs Seneca og Cicero, læs Erasmus og, hvorfor ikke nævne mig selv, læs min Utopia,

— læs saa den hellige Skrift. Læs den sidst, der er meget af Platon i den hellige Skrift. Herrens Veje er uransagelige. Læs, unge Mand, læs og lær.«

Wyatts Kinder blussede. »Nej, lærde Sir Thomas, jeg er vokset fra Bogen. Jeg læser i min elskedes Øjne, i Kvindernes Smil, i Mændenes rynkede Bryn, i Skovenes Susen og i Bølgernes Brusen. Jeg læser i den store, aabne Bog, der er fattet i Hav, og hvis Blade er bølgende Marker, hvor Blomsterne spirer i den straalende Sol. I den Bog læser jeg Livet med blussende Kinder og bankende Bryst.«

More løftede Bogen fra Bordet med det fromme, stille Smil, der lyste som Lampen i den lærdes Stue.

»Læs, min Søn, læs Livets Bog, som du kan læse den. Du vender dig en Gang til de hvide Blade med den prentede Skrift. Nu er du ung, det var hvert sandt Menneske før du, jeg ogsaa, jeg var længe ung. Der er ikke Lykke i de graa Haar, men der er Fred for den, der levede ret. Og min Gud var en ringe Gud, om ikke hans Vælde var over dig. Han være med dig.«

Wyatt bøjede sig, han kæmpede med sig selv, men Ordene lød i hans Øren med den hjemlige Klang, der bøjer. Han bøjede sit Hoved trodsigt og følte Gud i sin Skygge.

Saa skiltes de for at gaa til Ro, men More laa længe knælende foran sin Bedepult og bad for Ynglingens Frelse.

Wyatt drømte, det var Vaar og lyst, og at han tog Anna i sine Arme i Rosenlunden ved Hever.

Men stærkere end nogen Sinde før var den Følelse i ham, at kun ved egen Magt kæmper Mennesket sin Strid til Ende. Han var i sin Alders 24. Aar. Ikke den klogeste Gamlings Tale vejede ham et uudtalt Ord af den Kvinde, han elskede. —

Tidlig den næste Morgen sadlede han sin Hest for at drage hjemad til Kent. More stod ved Tærsklen i den lille Have, hvor han selv havde plantet hver Vækst.

»Søn,« sagde han, »drag med Gud.« Og han føjede til med et Smil: »Mit Dæmonion — thi som Sokrates havde sit, har jeg mit — har tilskyndet mig at sige dig dette: De Vantro behersker den hellige Grav, derhen kan du ikke drage, men drag til Rom, til den hellige Stad, hvor Peter og Paulus døde. Dvæl ved Martyrernes Grave og bed til din Barndoms Gud — drag til Rom!«

Wyatt red ad ensomme Veje og bestandig lød det i hans Øren: Drag til Rom til den hellige Stad. Nej — hans Helligdom var i England, i Kent; ved den klare Medway, ikke ved den gule Tiber.

SJETTE KAPITEL

Til Rom

And wilt thou leave me thus?
That hath given thee my heart
never for to depart;
Neither for pain nor smart:
And wilt thou leave me thus?
Say nay! Say nay!
Th. Wyatt.

KONGEN havde tilstaaet for Kardinal Wolsey, at hans Samvittighed led under de frygteligste Kvaler, der voldtes ham derved, at han levede i dødelig Synd med sin Broders Enke.

I atten Aar havde denne Synd varet, men først nu havde Gud aabenbaret ham, hvor stor hans Skyld var, og hans Sjæl fik ikke Ro, før han ved sit Riges klogeste Gejstlige fik prøvet sin Syndeskyld og, om den var der, hævet dens Aarsag.

Wolsey studsede; han kendte sin Herres Samvittighed som en aaben Gaard, og troede for første Gang at møde Kongen med egne Hensigter i sin Statsstyrelse. Han troede, det var Kongens Hensigt at forskyde Dron-

ning Katharina og ægte Frans I's Søster, Renée. Blot kunde han ikke begribe, hvem der havde bragt Kongen paa disse Tanker. Planen selv fandt han god, saa god, som kunde den været hans egen, men næppe udførlig.

Kardinal Wolsey kendte kun en Side af Kongens Plan, hans Ønske om at blive skilt fra sin Hustru og den Grund, han gav. Hvorfor Kongen ønskede Skilsmissen, anede Kardinalen ikke; paa Anna Boleyn tænkte han ikke et Sekund.

Det kunde kun glæde Kardinalen, som helt havde kastet sig ind i den franske Politik og søgte at skabe et stærkt Vesteuropa, støttet til Rom mod Kejser Karl og hans tyske Fyrster, at Kongen saa fuldstændig brød med Kejseren. Dronningen, der hadede Wolsey, undte han en Ydmygelse. En helt anden Sag var det, at mere kunde næppe opnaas. Kongen støttede sin Begæring paa det Faktum, at Ægteskabet fra Begyndelsen af havde været ugyldigt, han vilde ikke selv rejse Sagen, og det var paa Annas Raad, han overdrog dette til Wolsey. Anna holdt stedse sin kongelige Bejler paa Afstand, men var en god og klog Raadgiver i meget og tilstrækkelig forstandig til at indse, at endnu kunde hun ikke undvære Kardinalens Arbejde. Og hvad man end kunde sige om Wolsey, sin Konge var han et lydigt Redskab.

Kardinalen spillede da en lille Komedie. Han lod Ærkebiskoppen af Canterbury, Warham, næst ham Englands mægtigste Prælat, kalde og drog med ham til

Greenwich, hvor Kongen var. Kongen indvilligede i at møde for Wolsey som Pavens Legat og Ærkebispen som Bisidder, og Komedien førtes nu videre, idet Kongen opfordredes til at bevise, at hans Ægteskab, der uanfægtet havde bestaaet i 18 Aar, var lovligt. Dronningen anede intet om dette. Kongen fremlagde Pave Julius II's Bulle, og Retten udsatte Sagen.

Wolsey holdt i dette Warham for Nar. Den ærlige Ærkebiskop, der selv i sin Tid havde haft Betænkeligheder ved at vie Parret, troede paa Kongens Samvittighedsnag, hvad Wolsey ikke gjorde. Men Wolsey selv nærede et svagt Haab om, at Kongen maatte indse, hvor vanskelig, næsten umulig, den Gerning var, han stod i Begreb med at øve.

Hertil kom, at Sagen ikke kunde holdes hemmelig; den kom ud, og Don Inigo Mendoza, Kejser Karls Ambassadør og Dronningens Ven, gik til hende og fortalte alt.

Hun gik til Kongen og traf ham i hans Lønkammer, beredt til at forlade Slottet og gaa paa Jagt.

Han saa hendes Ophidselse og anede dens Aarsag.

»Henrik,« sagde hun, hendes Stemme lød mild og venlig, hendes sørgmodige Ansigt, indfattet i den sorte Nonnehætte hun bar, var præget af Smerte, men tillige af Ro. »Henrik,« sagde hun, »er det kommen saa vidt mellem os, at jeg fra fremmede skal høre, at du agter at

jage din Hustru, dine Børns Moder, fra dit Bord og din Seng som en Skøge.«

Kongen trak paa Skulderen: »Hvad kan jeg for, hvad Sladder der gaar mellem Hoffets Kvinder. Du tager fejl.«

»Nej, Henrik, Gud give, jeg tog fejl, men det er saaledes, du og din Kardinal, din onde Raadgiver, lægger Raad op mod mig. Henrik, længe har du og jeg ikke levet som Ægtefolk for Gud, du har flyet mit Leje, fordi Gud har lagt sin Straf for mine Synder paa mit Legeme. Du har hjerteløst blottet min Svaghed for fremmede, og du har for mine Øjne levet i Brynde med andre Kvinder, ja, tvunget mig til at kalde din Slegfredsøn min Stedsøn. Alt dette har jeg baaret, Henrik, for den Kærlighed jeg bar til dig, og for de skønne Minder fra vor Ungdoms Dage. Gud og den hellige Jomfru har givet mig Styrke til at bære dette, og jeg vil bære det og mere med til min Død. Men, Henrik, min Ære som min Faders Datter, som dette Riges Dronning, som min elskede Marias Moder, den skal du ikke krænke, den er hellig som Løftet, du gav mig. Jeg knæler for din Fod, Henrik, ved Jesu Vunder beder jeg dig skaane mig for dette.«

Dronningen græd med Hovedet skjult i sine Hænder.

Kongen mumlede. Han hadede disse Udbrud af kvindelig Svaghed, der gør Kvinden stærkere end Mænd. Han forsøgte at slippe bort, men hun greb hans Haand og knælede i hans Vej, saa hun holdt ham tilbage.

»Vort Ægteskab er Synd, Katharina,« sagde han dæmpet. »Du var min Broders Hustru.«

Hun kastede Hovedet tilbage. »Du lyver, Henrik! I atten Aar har jeg delt dit Leje som din Hustru, født dig Børn med Smerte, og aldrig, aldrig har du sagt et Ord om dette. Du lyver, Henrik, dette er ikke Grunden. Hvorfor har du aldrig mælt et Ord om dette før?«

»Først nu har Gud talt i min Samvittigheds Stemme.«

»Du forhaaner Gud — vogt dig, den højeste lader sig ikke spotte.« Hun sprang op og stod for ham, rank, med hævet Hoved.

»Din Broders Hustru. Du ved jo, Henrik, du alene ved det, at jeg som Mø stod Brud med udslagne Haar, og du tog mig i dine Arme i vor Bryllupsnat, første og eneste lærte du mig det at kende, som binder Hustru til Mand. Henrik, Henrik, vil du nægte det? Vover du at sige andet? Har du glemt min Graad, min Angst, min Smerte i den forfærdelige Nat, da du .... Henrik, Henrik, dræb mig, om jeg staar dig i Vejen, men drag ikke Vanære over en Kvindes Hoved, hvis eneste Skam er den, at hun elskede dig fra den første Dag, hun saa dig, ofrede dig sit Legeme, sit Hjerte, sin Sjæl, sine Tanker, og krænkede Gud og de hellige ved sin jordiske Kærligheds Vælde.«

Blodet steg Kongen til Hovedet. Katharinas voldsomme Udbrud ængstede ham, men Knuden skulde hugges over, og han førte Hugget bestemt og skarpt en Gang for

alle. Det faldt Henrik svært at være grusom mod dem, hvis Øjne han saa.

»Katharina,« sagde han, »du forivrer dig. Jeg agter ikke at handle overilet. Gud har talt til mig, og jeg hverken kan eller vil sætte min Sjæls Frelse i Fare. Jeg beder dig være taalmodig. Det er min Agt at lade fromme Mænd prøve min Sag — vor Sag — og for deres Dom vil jeg bøje mig . . . .«

Hun afbrød: »Fromme Mænd — er Kardinalen af York den fromme Mand, han, som lever i vitterligt Skørlevned?«

»Katharina,« sagde Kongen skarpt, »Hs. Eminence er Hs. Helligheds Legat. Som jeg siger, Sagen skal prøves; indtil da maa du leve skilt fra os. Vi har tænkt at anvise dig Slottet Kimbolton med alt det Tjenerskab, der passer sig for din høje Rang. Saa faar Sagen gaa sin Gang.«

»Aldrig!« udbrød Katharina. »Du vil spærre mig inde som Fange. Men du skal vide, Henrik, at hvor højt jeg end elsker dig, du skal ikke faa Magt til dette. Den hellige Fader i Rom vil vide at værne en værgeløs Kvinde. I hans Haand lægger jeg min Sag, i hans Haand alene. Du kan ikke nægte mig mit Folks Kærlighed, og Folket elsker mig, der værgede det, da Skotterne truede dets Grænser, og du ødslede dit fædrene Guld til Unytte i Frankrig. Folket vil ikke taale, at dets Dronnings Ære krænkes, jeg vil kaste mig og mit Barn for dine Ædlinges Fod, for Londons Oldermænd og Borgeres Fødder, og

England skal se en Dronning bede Folket om Beskyttelse mod Kongens voldelige Færd. Vil du, Henrik, saa vid, at jeg er stærk, og min Sag er god. Jeg truer dig ikke, men Gud er mit Vidne, hvad du saa end har i Sinde, saa længe disse Hænder kan hæves skyldfri, rene i Bøn mod den Højeste, skal dine onde Raad som sløve Pile falde for min Fod.«

Hun vendte sig kort og forlod hastig Lønkamret, medens Kongen blev staaende raadvild og forvirret; han følte nu for første Gang, hvor vanskelig den Sag var, han havde taget paa sig. Men uvilkaarlig vendtes hans Tanker mod Anna, og han knugede sin Haand om Fæstet paa sin Daggert. Han svor en dyr Ed, at han vilde sejre, sejre for enhver Pris, koste hvad det koste vilde.

Wolsey hørte med Uro af Kongens egen Mund, hvad der var sket. Hans første Tanke var Paven i Rom. Kongen trak paa Skuldrene. Clemens VII sad indespærret i Rom, om ham stod Kejserens Tropper. Italien var i Oprør. Hvor kunde den Mand, der ikke mægtede at værge for sig selv, tro, at han kunde afgøre andres Skæbner. I England talte man ved Hoffet ofte med Haan om Paven, særlig i Boleyns Kreds. Dette var Sæd ved det franske Hof, og Kong Frans havde aldrig sat Pavemagten højt, selv om han kaldte sig Pavens Ven og Forsvarer. Den Tid var allerede fjern, da Kong Henrik erhvervede Navnet Troens Forsvarer ved at skrive mod Wittenberg

Munken. Her gjaldt det hans egen Sag, sagde han, og han vilde selv være Dommer, selv om han indvilligede i paa Skrømt at lade Ærkebisperne dømme.

Wolsey var Præst; hans Magt laa i dette; en Gang havde han prøvet at erhverve den tredobbelte Krone, og skulde Clemens dø, hvem kunde da vide, om det ikke denne Gang vilde lykkes. Vel var det Wolseys uvisnelige Ære, at han først og fremmest tjente sin Konge og dernæst Kirken, men at rokke ved Pavens Herskermagt og den pavelige Bulle, paa hvilken Kongens Ægteskab hvilede, faldt ham ikke ind med en Tanke.

Han fandt en Udvej. »Eders Naade,« sagde han, »lad saa være, at Eders Naade vil staa fri og enevældig i dette, men denne Eders Vilje kan ikke hindre, at Dronningen gennem sin Nevø, Kejser Karl, bringer Sagen frem for Hs. Hellighed. Jeg ser en Vej, den eneste. Send et fortroligt Bud hastigt til Paven og erhverv, hvad I ønsker *nu*. Jeg skal da selv, om Eders Naade ønsker det, begive mig til Kong Frans og søge at udvirke, at han gør fælles Sag med Eder. Hs. Hellighed er trængt af Fjender, hvem ved, om ikke netop dette Tidspunkt vil være det rette til at opnaa, hvad Eders Naade ønsker. Og sker dette, er Sagen hermed klar, alt øvrigt føjer sig af sig selv; mod Pavens Bulle vil hverken Adel, Gejstlighed eller det menige Folk rejse sig.«

Raadet var godt, og en Ting til var god. Wolsey spurgte ikke hvorfor. Han handlede hurtigt og klogt, var en

Raadgiver, der var Guld værd, hvad saa Anna og hendes Slægtninge sagde.

Wolsey selv havde sin Plan til Rede. Enten lod Sagen sig ikke gennemføre, eller den lod sig gennemføre ved Kong Frans, og Ægteskabet mellem Kongen og Prinsesse Renée var sikret. Det var hans varmeste Ønske. Derfor spurgte han ikke.

Saa indlod han sig da for første Gang paa en Sag, hvis Grundvold han ikke kendte, indgav selv Kongen den Tanke, som Kongen aldrig opgav, at Hs. Hellighed i Rom kunde vindes for Planen, naar man bar sig rigtig ad, og ofrede sit eget Navn til Skændsel i Hundreder af Aar ved det falske Skin, som hans Handling kastede over hans Motiver.

Kongen indvilligede i Planen, og det blev bestemt, at hans Ambassadør i Rom, Sir John Russel, engelsk Admiral og Kongens tro Mand, der befandt sig i London, ufortøvet skulde drage mod Syd og ved at optræde som Mægler mellem de kejserlige og Paven samt tilbyde denne Kongens Støtte, vinde ham for Planen, der sindigt og skjult skulde føres frem mod Maalet.

Wolsey drog tilbage til London for at udarbejde Gesandtens Instruktioner, og Kongen traf hemmeligt Anna, der bifaldt Kardinalens Plan, men begik en Uforsigtighed, der skulde blive skæbnesvanger. Hun raadede Kongen til, uden at Kardinalen anede det, at give Sir John en hemmelig Instruktion, som Kardinalen ikke

kendte, og straks begynde Sagen med Kongens Ægteskab med hende for Øje, hvortil krævedes en Dispensation, fordi Kongen havde været hendes Søsters Elsker.

For første Gang talte hun og Kongen om Mary Carew, der i Calais skjulte sin Fattigdom og Vanære i Upaaagtethed. Og medens Kongens Samvittighed lærte at vride sig under den Synd at dele Ægteskabs Leje med den Kvinde, der havde været givet i Skinægteskab til hans afdøde Broder, lærte den samme kongelige Samvittighed frejdig at se til, hvorledes han begærede den Kvinde til Ægte, hvis Søster havde hvilet i hans Arme som hans Slegfred.

Paa denne Løgnens Hængebund byggede Anna sit ærgærrige Haab, paa denne gyngende Grund skulde hendes stolte Bygning rejses.

Kongen fulgte hendes Raad uden at se, hvor uforsigtigt han handlede, og hvorledes han derved straks vilde blotte sine Motiver og give Dronningens Venner Vind i Sejlene og alles Medfølelse.

Wolsey havde Ret, det, man skulde gøre, var ved et lykkeligt Tag at skaffe Kongen hans Frihed og saa — Resten skulde komme af sig selv.

Anna derimod vilde knytte sin Sag uopløselig til Skilsmissen, hun vilde ikke udsætte sig for, at Kongen misbrugte sin Frihed; men netop derved skabte hun fra første Færd de Vanskeligheder, der gjorde denne Sag til

en Verdenssag, hvis Ry aldrig dør, og førte til Englands Løsrivelse fra den hellige Stol.

Guds Førelse ved hende, siger fromme højkirkelige og lavkirkelige Englændere gennem Tiderne. —

Kongen knælede for Annas Fod. »Dyrebare,« sagde han, »for Eders Skyld har jeg vovet alt dette, for Eders Skyld har jeg i Dag maattet høre min ægteviede Hustrus Forbandelse, maattet tie til hendes haarde Ord. Alle gode Magter skal vide, for Eders Skyld bærer jeg alt, men betænk, at I end ikke saa meget som har givet mig det mindste legemlige Tegn paa Eders Elskov, ikke den mindste Belønning for alt, hvad jeg har vovet og ofret for Eders Skyld.«

Anna svarede: »Rejs Eder, Eders Naade, det sømmer sig ilde for Eder at knæle for en Undersaats Fod. Jeg vil ikke, at I skal ofre noget for min Skyld. Er det ikke saaledes, at Eders Samvittighed byder Eder at skilles fra den Kvinde, I aldrig burde ægtet, saa behold hende og lad mig gaa. Jeg finder nok den Krog, hvor jeg kan skjule min Sorg og bede den Højeste tage mig til sig i Naade.«

Kongen greb hendes Haand. Denne Kvinde beherskede ham ved sin Kulde som ved sit Smil. Han, den erfarne Vellystning, der havde holdt Snese af Kvinder i sine Arme, der vel var oplært i Falskhed og Forstillelse, og som løj for dem, der stod ham nærmest, som han løj for sig selv, troede fuldt og fast denne Tale, som en for-

elsket Sypige vilde have undset sig for at benytte for at holde paa sin Elsker. Og saaledes var det af den ene Grund, at han aldrig i sit Liv havde mødt en Kvinde, som havde sagt ham blot et tøvende Nej.

Han forlod Anna med et ærbødigt Kys paa hendes Haand uden saa meget som at bede om et Løfte, naar Sendefærden var endt og Sagen ordnet.

Anna triumferede. Hs. Hellighed Paven i Rom, et Navn, et vældigt Navn. Europas rigeste Hersker sendte Brev og Bud til St. Peders Statholder paa Jorden for at opnaa gennem ham for denne Hersker Ret til at dele med hende det Leje, hvor hun hver Nat ensom kastede sig i sine Drømme, fordi det var tomt, og hendes Tanker fyldte dets Tomhed med — —

Hun sukkede dybt og brød af.

Naar Dagen kom, da denne umættelige, klodsede Bjørn vilde kræve sin Ret, — hun vovede ikke at tænke Tanken til Ende.

Wyatt var i Kent. Efter Besøget hos Sir Thomas More havde han kastet sig over sin Digtning. Alle hans Sange havde samme Emne, Elskeren, der venter paa den troløse, hvis Øjes Ild har blændet ham, hun, der har magtstjaalet hans Hu, og ved hvem han dør Tomme for Tomme. Han anede intet om Kongens Planer, da han modtog et lille Brev fra Anna, der bad ham komme hastigt til Sir Thomas Boleyns Hus i London.

Han kom.

Anna modtog ham venligt og bad ham tage Plads.

Han havde bestemt sig til Kulde og Ro; hun læste hans Forsæt i hans Blik og smilede.

»Thomas,« sagde hun, »endelig er den Dag kommen, da du kan vise mig, om dine Ord er Sandhed, naar du siger, at du elsker mig. Ti og hør mig. Idag sender Kongen Sir John Russel til Hs. Hellighed Paven i Rom, spørg mig ikke hvorfor, thi det er Kongens Hemmelighed, ikke min. Jeg beder dig følge Sir John og ikke vige fra hans Side. Vil du det?«

Wyatt saa op. »Du ønsker at lægge Hav og Land mellem dig og mig?«

Anna svarede: »Jeg ønsker kun det, jeg beder dig om. Du kan svare nej, og jeg vil da søge, om ikke en anden af mine Frænder, Henrik Norris for Eksempel, skulde være rede til at opfylde min Bøn.«

Anna vidste, hvad hun sagde. Norris var en af hendes varmeste Beundrere, og Wyatt hadede ham alene af denne Grund.

Han rejste sig. »Anna,« sagde han saa, »før du vendte tilbage fra Frankrig, var jeg den ærligste Mand i England og derfor maaske den lykkeligste. Fra den Dag, jeg gensaa dig, har du ledet min Vej i Svig. Du selv siger mig, at du elsker mig. Jeg kan ikke rive min Kærlighed til dig ud af mit Hjerte, og kunde jeg det, vilde jeg det ikke. Beder du mig rejse, fordi du ikke vil, at

jeg skal blive her, bliver jeg; du kan ikke forbyde mig at indaande den Luft, du indaander, og være i din Nærhed ved Hove. Men forlanger du dette af mig for din egen Kærligheds Skyld, godt, saa forlang, og du ved, at jeg villigt bringer dig mit Offer, det største, jeg kan bringe dig, at lægge blot en Mil mellem dig og mig.«

Anna skælvede let. Som han stod foran hende, slank, ung og elskovssyg, brød der som usynlige Straaler fra hans Legeme, der prikkede hendes Hud som Naalestik. Blodet bølgede i hendes Aarer, hun følte som en Trang til at kaste sig i hans Arme og give sig hen i hans Favntag som i Dødens.

Hun tav, rejste sig ganske langsomt og gled ind til ham, idet hun listede sin Arm om hans Hals og søgte hans Læber i et langt, tavst Kys, der berusede ham som hende.

Wyatt forlod hende bævende med hamrende Tindinger, i hans Øre havde hun hvisket et Løfte, som skulde føre ham til Rom, til Verdens Ende, om hun ønskede det, som bandt ham til hende med Baand, som ikke nogen menneskelig Magt kunde sønderrive.

Ved London Bridge tog han en Baad for at lade sig ro til Greenwich; paa Floden mødte han Admiralens Baad, der for stærke Aaretag kæmpede sig op ad Strømmen.

»Holla,« raabte han. »Hvad gælder Rejsen?«

»Til Rom,« svarede Sir John, »i Kongens Ærind.«

»Og jeg!« raabte Wyatt, »vil, hvis I tillader, søge Orlov, skaffe Penge og rejse med Eder.«

»Ingen Mand kan være mig mere velkommen,« svarede Gesandten. —

Disse Ord hørte Rorskarlene og Sir Johns Tjenere, og de lever gennem Tiderne i Krøniken.

Samme Aften rejste de, og da Smakken for god Vind bar dem over Kanalen mod Calais, stod Wyatt og saa ud over de toppende Bølger og sang til sin Lut: »Det Aasyn, der skal mig behage, skal ikke være lyst, men skønt at skue, med livfuldt Blik, der jager Sorger bort, af Ynde fuldt, med Ord, som ingen aner; i Tanker skal det tale til min Sjæl. Og hendes Lokker er mig røden Guld. Saa knyttes Baand, som ingen Magt kan bryde.«

Saa tænkte han paa Sir Thomas More. Og Maagerne, der kredsede om Skuden, skreg deres Varselsskrig, mens de trækkende Vildgæs sang: »Til Rom, til Rom, til den hellige Stad!«

TREDJE BOG

ROMAFÆRD

FØRSTE KAPITEL

Jupiter og Europa

Falstaff: Remember, Jove, thou wast a bull for thy Europa; love set on thy horns. O powerfull love! that, in some respects, makes a beast a man; in some other, a man a beast.

(Shakespeare: Merry wives of Windsor. V, 5.)

DET var i Februar 1527. Sir John Russel og Thomas Wyatt havde naaet Italien paa Vejen til Rom mellem Bjærgene. De gjorde da Holdt for at afvente Pavens Sendebud. Kejser Karl havde givet dem Lejde, hans Hære stod i Norditalien under Konnetablen af Bourbon, men han ventede med at angribe Rom. Det var, som gøs han endnu tilbage for at løfte Sværdet mod St. Peters Statholder.

Bourbons Tropper hærgede Landet med Ild og Sværd. Overalt, hvor Sir John og hans Følge kom frem, saa de Ruiner af Byer og Klostre. Landsknægtene, der kaldte sig Bekendere af den Lutherske ny Lære, tog heraf Anledning til at plyndre og røve overalt i Klostrene, hvor de kom frem; de dræbte Munkene og skændede Nonnerne, tvang de hellige Brødre og Søstre til Synd for at dræbe dem under de tvungne Udskejelser, saa de kunde fare lukt til Helvede med det samme. De sammenløbne Bønder slagtede de som Kvæg og røvede deres Kvinder. Italien var en eneste stor Slagmark med Lig og Brandtomter, og over de stinkende Aadsler gik Pesten sin Gang fra Stederne ud over Landet for at slaa, hvad Krigen havde skaanet. —

I et Værtshus i Provinsen Siena, hvorhen Krigen endnu ikke var naaet, sad Thomas Wyatt ved et Bord med en Kurveflaske toskansk Vin foran sig.

Sir John gik en Runde i Stuen, han slog med Sværdknappen paa Panelet og løftede forsigtigt Tæpperne, der dækkede Dørene. Efter endt Rekognoscering kastede han sig i en Armstol og tømte sin Chianti med et velvilligt Smil, medens han prustede Draaberne af sit buskede Skæg og plirede med sine graa Øjne.

»Søn Thomas,« sagde han, »nu er den Stund kommen, da du skal erfare, hvorfor vi to, som Skæbnen har skabt til Engelskmænd, med betydelig Fare for vore Lemmer har gjort denne Rejse gennem Flandern ad

Rhinen i Baad saa utæt som et Sold og over de fordømte Alper, hvor Sjælen var ved at fryse os ud af Kroppen.

Jeg skal gaa lige til Sagen.«

»Derfor skal I have Tak, Sir John,« sagde Wyatt med et Smil og strakte Benene fra sig, saa det smækkede i Læderet paa hans lange Ridestøvler.

»Søn Thomas, hør da,« fortsatte Sir John og saa uhyre diplomatisk ud. »Du ved, at vor Færd gælder Hs. Hellighed Paven i Rom, som er en hellig Mand og god for en Kristen at gæste. Du ved ogsaa, at Hs. Hellighed er mig fuldkommen ligegyldig, og at jeg heller jager en Hjort i Yorkshire end gaar to Skridt for at se een Kardinal endsige en Skok og en Pave oven i Købet. Saa ugudelig er jeg, men jeg lyder Kongen, det har jeg lovet min Moder, som var en god engelsk Kvinde, og mit Løfte holder jeg. Du skulde smage paa den Vin, Søn Thomas, den er god! Senere, naar vi naar Rom og Hs. Hellighed, bør man anvende større Forsigtighed med Hensyn til, hvad man nyder. Man faar undertiden noget, der bekommer én ilde. Mærk dig dette. Men for at komme tilbage til det, som er Hensigten med min Tale. Vor Sendefærd gælder Hs. Hellighed, og det, vi skal udrette, er dels at forsikre Hs. Hellighed om hans Naade Kongens dybeste sønlige Kærlighed til Hs. Hellighed og sammes Deltagelse i de Sorger og Ubehageligheder, der ganske sikkert for Tiden er noget slemme

ved Hs. Hellighed. Forstaar du, det er den almindelige Instruktion — du kan læse det Krimskrams der, som Slagterhunden har dikteret Paçe, og som indeholder det almindelige. Vil du se det?«

Wyatt rystede paa Hovedet, lidt ærgerlig. Den gode Sir John var en meget omstændelig Herre. Sir John fremtog nu fra sit Bryst en Pergamentpakke, sirlig indbunden med Segl og Silke, og holdt den frem mod Wyatt:

»Ser du, Søn Thomas, dette derimod er en hemmelig Depeche. Min Ordre lyder paa, at jeg skal overrække denne til Hs. Hellighed personlig og tilintetgøre den, hvis jeg skulde komme i Fare. Efter min Anskuelse har vi det værste tilbage, og jeg anser det derfor for nødvendigt, at du og jeg lægger en Art Krigsplan. Jeg har ganske vist en Instruks, der indeholder forskelligt vedrørende denne Skrivelse, men jeg spørger nu dig, Søn Thomas: Hvad om vi gik til Kilden og læste selve Skrivelsen?«

Wyatt smilede: »Selvfølgelig.«

»Det er netop derfor, jeg har taget dig med,« sagde Sir John med en munter Grimace. »Jeg fører en hæderlig Klinge og styrer en Kravel som faa; men tyde latinske Hieroglyfer, Søn Thomas, det gør du sikkert bedre. Kun saa meget ved jeg, at hans Naade vil skilles fra sin fromme Dronning og have Dispensation til at ægte en anden Kvinde, selv en, med hvem han er besvogret i forbuden Grad. Dette maa altsaa være, hvad du faar ud af Hiero-

glyferne, og bliver det ikke Resultatet, saa slutter jeg deraf, at du har læst forkert.«

Wyatt greb Depechen, Blodet steg ham til Hovedet, og han rykkede utaalmodigt i Silkebaandene, der holdt Rullen sammen.

Sir John lo dybt: Ho, ho, ho! og tømte sit Glas med en behagelig Smasken. Han vidste meget vel, at Pilen traf, han nænnede blot ikke at dreje den i Saaret. Selv foragtede han Kvindfolk, men satte Pris paa deres rent legemlige Fortrin.

Wyatt løste Baandet med Seglet og læste, han lod Dokumentet synke og sad tavs, idet han stirrede hen for sig.

»Søn Thomas,« sagde Sir John, »nu vil vi gaa videre og udlede den behagelige Lære af dette. Depechen, som du holder i din Haand, har Kongen selv skrevet, dens Indhold har han selv betroet mig. Slagterhunden ved kun, at Hs. Naade vil skilles; Hs. Naade vil holde Resten af Nyheden for sin egen Mund og for en vis lille, anden Mund, som du kender bedre end jeg. Dette er vigtigt, for er der først en lille Rift mellem Hs. Naade og Kardinalen, saa er Kardinalen inden længe en død Mand. Og dette skal glæde min ærlige Sjæl. Dig vil det sikkert ikke bedrøve.«

»Kender I Ordlyden af dette?« spurgte Wyatt.

Sir John lo: »Tror du, jeg vilde bære saadant et Stykke Pergament saa mange Mile paa min Krop uden at

forsøge at se, hvad det var for en Tingest. Men som sagt, det kneb med Tydningen. Meningen forstod jeg ikke. Jeg trængte til en Medvider, lille Thomas, og en klog Raadgiver. Det er du. Som du ser, hviler Landets Fremtid nu paa os to. Hs. Hellighed er i Klemme, Konnetabelen og Kejser Karl holder fast, Kong Frans har mistet sine Kræfter, og der er bansat langt til Kong Henrik og Kardinalen af York. Vi to, du og jeg, er kun 4 Mile fra Rom. Vi ere Venner med Hs. Hellighed, og Kejser Karl beskytter os. Hvad om vi nu banede Vejen for en lille Dame, vi begge kender, og derved lagde en Blok i Vejen for en Mand, vi begge kender og lider lige vel?

Du skal ikke forhaste dig, Thomas — drik din Vin og tænk over Sagerne.«

De sad en Stund tavse.

Wyatt rejste sig og gik hen ad Gulvet; saa sagde han prøvende: »Sir John, dette er egentlig uforsvarligt. Dronningen er from og god, hun elsker Kongen; dette er at give hende bitrere Lod end selve Døden. Man slænger dog ikke sin ægteviede Hustru som en udbrugt Vante paa Alfarvej.«

»Det synes at være det, man gør,« sagde Sir John tørt, »hvis man kan. Men det er næppe sandsynligt, den Spas vil more Kejser Karl, som gør en Del af sin Tante, og saa vidt jeg kan se, er der Krigsfolk nok fra Po til Tiber til at minde Hs. Hellighed om, at Kejser Karl har en Me-

ning for sig privatim. Men Sagen er i og for sig morsom og lærerig. Ikke sandt, Søn?«

Wyatt traadte hen til Sir John og lagde sin Haand paa hans Skulder: »I er en Mand, Sir John, hvem Ærens Bud altid har været den eneste Lov. Hvad siger I til dette?«

»Du vender Spørgsmaalet, Søn, og du overdriver i en mere end sømmelig Grad; jeg spurgte dig.«

»I er altsaa selv usikker, Sir John?«

Sir John strøg Skægget: »Jeg er aldrig usikker. Jeg har min Konges Ordre, og med den er jeg gaaet paa Langfærd. Var Ordren Slagterhundens, skulde jeg med Glæde have sveget ham, og ingen Løgn i Kristenheden, ja, selv i Stortyrkens Rige skulde have været mig for drøj. Men Kongen, lille du — Kongen.«

Wyatt for op: »Kongen, Kongen er en stumphornet Tyr. Kardinalen har Hoved og Hjerne, men Henrik er — en Tyr, som jeg siger, en tykpandet Tyr, som ....«

Sir John slog i Bordet: »Stop op, unge Hanekylling. Du har svoret Kongen din Troskabsed, hvad enten han er Tyr, Løve eller Paafugl. For mig er Kongen England, og England er det eneste her paa Jorden, der er mig helligt. Gud fordømme min Sjæl det allereneste.«

Wyatt studsede, saa sagde han langsomt: »Og jeg, som troede, Sir John, at I havde væltet alle Jeres Gudebilleder. Det har I selv sagt før, dem alle — alle.«

Sir John tog sig i det: »Alle uden dette ene. Det er

taabeligt, Thomas, men eet Gudebillede maa et Menneske beholde i sit Atrium. Sandt at sige, der var nok af dem i de unge Aar, Livet og Stormene har taget dem. Men Gammelengland staar der endnu, og jeg er nu saa gammel, at jeg ikke fælder mine Guder mere. Kongen er England, den spanske Ko var gold, gav ham en eneste Kviekalv, Tyrekalvene døde. Ser du, Anna er et Fruentimmer, der er Tømmer i. Jupiter var ikke mere forgabet i Europa end Englands Tyr, som du kalder ham, er det i hende. Det mener jeg da. Du, som kender Pigen bedre end jeg, maa vel vide, om jeg har Ret eller ikke. Skabelonen plejer aldrig at narre mig, og Mod er der i Kvindfolket. Det er Efterkommerne, Thomas, det gælder om at tænke paa. Uden Konge er England som et Skib uden Styr, hundredaarige Kampe har lagt det øde, Splid og Tvedragt fortæret det. Det er Folkets Lykke, der er Spillets Indsats, og Terningerne kastes stundom i den mægtiges Alkove.«

»Er Kongen da England?« spurgte Wyatt. »Hvorfor er denne ene Mand, Menneske som vi andre, hvis Fejl hver af os kender, hvilke Baand, der end, som I siger, ved dyre Eder og ved hans Velgerninger mod de enkelte binder os til ham, hvorfor er dette Menneske England?«

Sir John svarede: »Jeg traf en Gang i Venedig en Præst, der hed Bembo, en grumme lærd Mand og Pave Leo X's Ven. Han var stiv i Latinen, renlivet, men bansat lidt rettroende, kan hænde dog han ender som Pave.

Chi lo sa? Hvo ved? Hvorfor, siger du. Jeg spurgte ogsaa ofte ham hvorfor. Ved du, hvad han svarede? Hvorfor staar den dumme Jord som Centrum i Planetsystemet, medens Solen og Planeterne i de 7 Himle drejer sig taabeligt om en udbrændt Slaggemasse, hvor Tusinder af dumme Myrer krybe rundt og spørger: *Hvorfor*, til hvilket der ikke gives noget: *Fordi.* Hvorfor lever, aander, æder, elsker, sover, kæmper, rider og gaar vi forbi det ene Baghold efter det andet gennem alle Livets Baghold for endelig en Gang at dratte, raadne og ædes af Orme. Hvorfor?«

»Vor Sjæl!« brød Wyatt af....

»Vil du høre, hvad min sorte Ven Bembo mente om Sjælen?« spurgte Sir John. »En Klump Hjernemasse er Sjælen, sagde han; den smager formodentlig Ormene lige saa godt som Hjernen af en Kramsfugl eller en Kalv smager Eder og mig, men over Ormeføde naar heller ikke Sjælen. Bembo har i Grunden Ret. Spar dit Hvorfor. Har du ikke kigget saa dybt i al den Lærdom, de banker ind i vore Ynglinges Hoveder i Oxford, Cambridge, i Paris, i Leyden, over den ganske Jord, at du har lært at nemme, at der intet *Fordi* gives, at der ingen, ingen, ingen som helst Mening er i noget af det, hvori vi fra Platons Dage har søgt Mening. Har du det ikke, saa lad en gammel Krigskarl faa Mile fra Gøglets Arnested, det hellige Rom, lære dig det ene sande, du efter Aars Lidelser kan naa, og som du aldrig vil slippe, naar

du har naaet det: *Der er intet.* Men da vi ikke kan leve paa det, saa skaber vi noget. Jeg har skabt England, min Moders Land, det holder jeg ved. Andre skabe sig andet, derom de.«

Sir John var bleven blodrød af Heftighed. Han skyllede et nyt Glas af den toskanske Vin over sine Tænders Gærde og traadte brutalt med begge Fødder i Stengulvet, saa det hvinede i Gruset.

Wyatt smilede stille: »I er ikke Dialektiker, min gode Sir John, og Eders Konsekvens er ikke uomtvistelig. Credo quia absurdum est har kloge Hoveder rettet til Credo quia absurdus sum, og I, Sir John, siger: non credo, quia absurdissimus sum. I nægter selve Tilværelsens Ratio.«

»Nu skal jeg sige dig en Ting, min Dreng, paa godt engelsk, som baade du og jeg forstaar. Der er intet efter Døden, saa lidt som der er noget før Livets Indgang. Der er ingen som helst Forbindelse mellem dig og det store udenom dig udover dette ene, at du er fra din Fødsel til din Død. Derfor er det hele dig saa uendelig ligegyldigt, og derfor lever du alene i Nuet. Du tror jo ikke paa det, Præsterne lærer, efter hvad du fortæller, og deri handler du saare klogt, men du skal et Skridt videre, Søn, du skal erkende, at du ikke en Gang selv *er* udover det Sekund af Evigheden, hvori du lever og aander. Har du først erkendt det, spørger du aldrig mere *hvorfor.* Intet ørkesløsere Spørgsmaal gives. Du tager din Chance,.

du gaar fra Baghold til Baghold og vælger dig et Maal for din egen Glæde, vel vidende, at dette Maal er hult som alt det andet; men du trænger til det, som til Lys og Varme. Det gør jeg — derved befinder jeg mig vel. Jeg undgaar ikke Skuffelser eller Sorger, saa lidt som Sved eller Snue, men i hele denne store Ligegyldighed bliver alt mig ligegyldigt ud over Nuet, og derfor ser du mig altid glad, naar jeg da ikke i et Sekund raser i Vrede. Kun for min Drøm kæler jeg, og denne Drøm er nu England. For fyrretyve Aar siden var det en lille guldlokket Kvinde, som Ormene har ædt. Det gælder at vælge sin Drøm saaledes, at den holder Livet ud, og det gør min.

Nu er jeg tør i Halsen og Mile borte fra det, jeg vilde tale med dig om. Skal vi, eller skal vi ikke?«

Wyatt saa fast paa Gesandten: »Det vil i Eders Mund sige: gavner denne Sag England eller skader den England.«

»Netop. Det drejer sig her om en Mand, der attraar en Kvinde. Manden er maaske Aadsel, mens vi taler, eller Kvinden er det, eller begge — godt, saa er det intet og bliver intet. Men lever de, og vil de søge Seng sammen, saa retter det maaske Kursen for et helt Folk for hundrede Aar. Her sidder du og jeg, Thomas, ved Babylons Flod, hvor Hs. Hellighed segner under Vægten af den tredobbelte Krone. I Nord staar Kejser Karl og den tyske Munk med det flammende Baal over Pavens Bul-

ler og Skrigene paa Skøgen i Rom; blodige Bønder, griske Fyrster, kævlende Doktorer, hele Tyskland som en eneste vrimlende Myretue om et halvfortæret Aadsels Hoved. I Vest hvæser det, der er levnet af hans allerkristeligste Majestæt med et Dusin Skørter, til hvem han har betroet sit Rige. Du ved det altsammen. Og England ligger rigt, enigt, stærkt ved Tidens Spil, eftertragtet af dem alle, Paven, Kejseren og Kongen. Alle venter, hvad England vil gøre. England er en brunstig Tyr, Jupiter, der har set Europa og drages efter hendes lysende Lænder.

I dette Øjeblik har du og den gamle Skipper John Russel Tag i Tyrens Horn.

Som alt i denne fordømte Verden varer det et Sekund, saa glipper Taget, og Verden ruller videre, hensigtsløst, tilfældigt i sin Bane.

Hvad vil du nu? Det er min Mening, at det Gudebillede, jeg har stillet i mit Atrium, kræver, at Tyren faar sin Vilje med Europa.«

Wyatt nikkede: »Og jeg tror, at det Gudebillede, jeg har stillet i *mit* Atrium, kræver, at Europa faar sin Vilje med Tyren. Maaske fejler I, maaske jeg, maaske vi begge, men vi kan begge have Ret, og Valget maa gøres.«

»Saa være det saaledes,« sagde Sir John, »og nu til Hest for at møde Hs. Hellighedes Sendebud, der venter os ved Chiusi.« —

For Porten mødte de Pavens Sendebud, der førte to kostbare, arabiske Heste optømmede med Saracenisk Hovedtøj som Gave til Gesandterne.

En pavelig Sekretær holdt en skøn Tale paa Latin, som Admiralen paahørte i Tavshed, hvorefter Rytterskaren aabnede sig, og to skønne Kvinder paa musegraa Pasgængere red smilende hen mod de engelske Gesandter.

Donna Giulia og Donna Agnese var, om ikke blandt Roms dydigste, saa dog blandt den hellige Stads skønneste Kvinder, og Pateren hviskede paa italiensk Admiralen en Dispensatio plenaria i Øret. Den gamle Herre smilede bistert og vendte sig mod Wyatt, der høfligt bøjede sig mod de skønne:

»Søn Thomas,« sagde han, »dette er smukt af Hs. Hellighed, men opfordrer til Forsigtighed.«

»Ja,« sagde Wyatt, »hvad skal vi gøre med disse Kvinder.«

»Søn,« sagde Sir John, »først vil vi beværte dem, dernæst vil jeg lade affatte en højtidelig Depeche, om hvorledes Englands Gesandter afviste en pavelig Fristelse, det vil berolige vor Samvittighed og sikkert i kommende Aar tjene vore Landsmænd til sædelig Opbyggelse, naar de læser derom. Hvordan vi saa senere vil forholde os med de skønne Damer, vil i høj Grad bero paa tilfældige Omstændigheder, hvorom jeg før Gæstebudet ikke kan

eller vil udtale mig; i saadanne Tilfælde ligger der mere Vægt paa velovervejet Handling end paa vise Ord.«

Rigsadmiralen skrev Depechen, der bevaredes i Hundreder af Aar og endnu læses med Andagt af rettroende Folk.

ANDET KAPITEL

Den hellige Kirke

I cannot crouch nor kneel to such
a wrong,
To wordship them like God on
earth alone,
That are as wolves these sely lambs
among.
(Th. Wyatt: Courtiers life.)

I Kardinal Campeggios Palads i Rom sad Thomas Wyatt i dyb Samtale med Kardinalen. Campeggio havde en halv Snes Aar forud været Legat i England, overværet Kong Henriks Datter Marias Trolovelse med Dauphinen af Frankrig og staaet den Kreds af lærde Granskere nær, der med Thomas More, Ærkebisp Warham, Biskop Fisher og Colet havde optaget Opgaven om en indre Reformation af Kirken og vundet Wolsey for disse Planer. Lorenzo Campeggio var en Mand paa 53 Aar, men ældet før Tiden ved strængt Arbejde og i vigtige Sendelser som den hellige Stols Legat i England og hos Kejser Maximilian. Han var oprindelig Rets-

lærd, men da han mistede sin Hustru, gav han sig i Kirkens Tjeneste og steg hurtig til dens højeste Værdighed. En vennesæl, rolig og mildtdømmende, men retfærdig Mand, hvem alle agtede, bekendt i lige Grad for sin Lærdom og sin Gæstfrihed som for sin Kærlighed til de skønne Kunster.

Han kendte særdeles godt Wyatts Fader, der under hans Besøg i England havde været Kongens Skatmester, og fra Sir Thomas More bragte Wyatt varme Anbefalingsskrivelser til Campeggio. De havde talt længe om Kunst og Digtning, og Kardinalen havde med Glæde hørt nyt fra Wyatts Hjem. Om selve Hensigten med Sendelsen talte de kun lidt. Lidet anede de, at Campeggio en Gang skulde blive en af Hovedmændene i det store Drama.

Wyatt berørte Kongens Ønske om Skilsmissen, og Kardinalen trak paa Skuldrene.

»Hvad Gud har sammenføjet, skal Menneskene ikke adskille. Kun den yderste Nød kan retfærdiggøre et Skridt som dette. Og at saare den mægtige Kejser Karl vilde være Daarskab for den hellige Fader nu, da hans Tropper plyndrer Italien, da Kardinal Colonna har plyndret selve Vatikanet, og Konnetablens Hær staar foran Florents' Mur.«

Campeggio rystede paa Hovedet. »Gud oplyse Englands Konge og lede hans Raad ad Visdommens Vej.«

Wyatt smilede bittert: »Gud! Gud leder Bourbons

Røverskare og Vicekongen af Neapels Morisker; leder de svabiske Horder over Italiens frugtbare Jord med Ilden og Pesten i Følge. Gud er taalmodig, at han taaler Menneskers Spot.«

Kardinalen saa opmærksomt paa den unge Mand: »Gud er taalmodig — Tiderne er onde, og fra sin Himmel ser den Højeste, hvorledes Folkene rejser sig mod den hellige Kirke og spotter det, han gav Folkene ved Kirken til evig umistelig Eje. Hvorledes gaar det i England, har den kætterske Lære ogsaa der Fremgang? Stor Skyld ligger der hos min Broder, Kardinalen af York, at han ikke strængt forfølger Kætterne og værner den rene Lære. Gud bedre det, Tiden er ond for den hellige Stol, vi mægter intet fra Rom, og vore Brødre er lunkne og langsomme, alt imedens Dr. Martin fra Wittenberg saar sin Gift og river Lemmerne fra Moderkirken, saa de raadner og fortæres.«

»Ærværdige Fader,« sagde Wyatt stille. »Meget lidt har jeg at rose Wolsey for, men den Ros skal han have, at han ikke søger at tvinge Folkets Tro, og at han ikke ofrer Menneskeliv paa Baalet for den Tro, som ingen kan dømme om.«

»Søn,« sagde Kardinalen,« det er rigtigt, at ingen kan tvinges til Tro, den hellige Kirke har ikke heller tvunget nogen; men den skal og maa bekæmpe giftig Vranglære, hvorved Sjæle fortabes, og Folkene lægges øde. Du har selv set de rygende Tomter, som de kætterske

Landsknægte har efterladt. Hele Tyskland er et flammende Baal fra den Dag, Dr. Martin i fræk Selvraadighed rejste sig mod den hellige Stol. Kirken er den store, gode Moder; bevar dette i din Sjæl, Søn, og glem det aldrig. *Troen* er fri, som Menneskets inderste Sjæl er fri, ikke Slave, som Kætteren i Wittenberg paastaar. Med *Læren* er det en anden Sag.«

Blodet skød Wyatt i Kinderne. Han ærede den alvorlige, milde Kirkefyrste og vilde ugerne saare ham, men han følte, at han kunde ikke tie her og ved sin Tavshed bedrage. Han talte dæmpet, lidt søgende:

»Ærværdige Fader, ogsaa min Tro paa Kirken er rokket. Som I sagde, Tiderne er onde, men Ondet ligger i os alle, i Kirken ogsaa, som Erasmus har vist i sine Angreb paa Munkene. Ja I selv, ærværdige Fader, er gaaet fremad for at reformere og bygge op. I har altsaa set, at der var Onder at fjerne.«

Campeggio betragtede ham skarpt og sagde bedrøvet: »Som jeg befrygtede, Giften har altsaa ogsaa smittet dig. Som du taler, taler de alle, hvem Sygen har grebet. Kirken alene, mærk dig, unge Mand, Kirken alene bringer Lægedom. Hvorfor falder Mænd fra Kirken? For at tilfredsstille deres Laster og Lyster. Kong Frans vaklede, fordi han elskede sin kødelige Søster og troede, at den nye Lære vilde billige denne Blodskam. De tyske Fyrster vil Magt og Løsrivelse for Kejseren, de store Gejstlige vil Ægteskab og Tilfredsstillelse af kødelige Lyster,

Adelen vil Kirkens Gods, som de røver og plyndrer i Norden. Tant og Forfængelighed; og kun hos Daarerne i Lønkamret er Stræben efter et personligt Forhold til Gud, som kun kan naaes gennem Kirken. Mærk dig mine Ord, Søn. Intet Menneske kan begribe Gud, han er usynlig, og hans Tale er ikke for dødeliges Øren, saa lidt som hans Straaleglans er for dødeliges Øjne. Forstaa Gud kan den enkelte ikke; kun som Myrerne bygger deres Tue af Granens Naale ved flittigt Arbejde af Millioner i Tusinder af Dage, kan Forstaaelsen af den Højeste naaes. Og den Tue, der rækker til Guds Forstaaelse, bygger den hellige Kirke. Den har samlet Apostlenes Ord, bevaret dem i Tiden, fortolket dem og forklaret dem; den har draget Oldtidens Lærde: Platon, Aristoteles, Cicero og Seneca ind i det store Værk, saa at ikke et Ord, der tjener til den Højestes Forstaaelse, gaar til Spilde, saa de kloge og lærde kan glæde sig over, at al Visdom tjener til Guds Ære. I Ly af Kirken blomstrer den herligste Kunst, den rigeste Digtning. Se over Europa for blot 20 Aar siden, hvor alt blomstrede frem, hvor de vise og gode herskede, hvor Kunstnerne skabte, og alle arbejdede paa det store Maal. Se over denne Stad, hvor Bramante, vor Buonarrotti, Rafael Santi og alle de udødelige virkede, tænk paa Toscana, paa Aristo og Lionardo. Og nu — Barbarernes Baal spiller med tætte Flammer over alt det, der er skabt til Guds Ære, og truer selve den hellige Stol.

Hvorfor? Fordi den skamløse Doktor i Wittenberg, den mensvorne Munk, tror, at Mennesket kan stille sig selv Ansigt til Ansigt med Gud udenfor det hellige Samfund, som Kirken er. Kirken kan Mennesket fatte, fordi den er skabt til Guds Ære ved Menneskers Værk; Gud fatter intet Menneske ved sig selv, og Gud aabenbarer sig kun gennem Kirken for Mennesker.

Daarer, der tror, at halvandet Tusinde Aars Arbejde kan styrtes overende ved én Mands taagede Tale. Søge Gud i den personlige Tro — hvilken Tro, din egen? — tifold Daare! Jo mer du søger Gud i din egen Tro, des mere vil han vige for dig, og du vil ende i at fornægte ham til din Sjæls Fortabelse. Din personlige Tro kan maaske indbilde dig, at du kan gribe Gud, men du kan det ikke. De naturlige Sandheder kan vi erkende med vor naturlige Fornuft, men de overnaturlige, de, der hører til Guds Aand, som skrevet staar i Brevet til Korinthierne, ligger over vor Evne. Kun ved den forudgaaende Naade, gratia præveniens, som vi kalder den, sker Tilegnelsen. Men Vejen til Naaden gaar gennem Kirken.

Vil du være ærlig, vil du igennem det med din Tanke, du vil se det falde i Støvet, fordi du ikke mægter at gribe Gud med din Tanke? Og hvad er Dr. Martins Tro andet end Tankens Arbejde med Aabenbaringerne, Tilsidesættelse af Naaden, Fornægtelsen af den samlede Sum, som Kirken betyder. Jesu Vidnesbyrd, Martyrer-

nes Blodvidner, de store Undere, alt det ejer Kirken med sine Sakramenter; fornægt Kirken, og alt dette tages fra Eder — Miraklerne selv!«

Wyatt saa op: »Miraklerne? Mener I, naar Sol staar stille, mener I, naar Blinde ser og værkbrudne rejser sig? Ærværdige Fader! Der er kun et Mirakel, et virkeligt Under: Tag Døden fra Menneskene. Alle de andre Undere giver kun Galgenfrist. For Mennesket, der en Gang skal dø, gives intet Under.«

Kardinalen svarede alvorligt: »Tvivlen, Søn, dette er Tvivlen, Kætteriets brede Vej! Mange store Aander har vandret Tvivlens Vej, nogle har tabt i Striden, andre har vundet. Den fulde Sejr kan den enkelte vinde, om han formaar i sit eget Indre at bygge Kirkens stolte Bygning af ny. Men ikke een af Millioner evner dette, og Dr. Martin tager kun Skatten bort for at erstatte den med Slagger. Gud bevare din Tro, min Søn, og holde dig fjern fra djævelske Kætterier!«

Kardinalen havde rejst sig, en Purpurrødme, hans Kjortel lig, havde gydt sig over hans blege Ansigt, og hans Øjne lyste med flammende Ild.

Wyatt hviskede: »Tror I da, ærværdige Fader, alt, hvad Kirken lærer? — jeg vidner for Eder: jeg tror det ikke. Jeg tror saa lidt den hellige romerske Stol som Dr. Martins Lære i Wittenberg, Zwinglis i Zürich eller Mahomeds ved det gyldne Horn.«

Kardinalen stod tavs, hans Øjnes Ild slukkedes lidt

efter lidt, og hans Blik blev dybt vemodigt, det gled i Fred over Wyatts smukke, ærlige Ansigt, og han lagde sin Haand paa hans Hoved, saa Wyatt uvilkaarligt bøjede sit Knæ og kyssede den blaalighvide, rynkede Gammelmandshaand med den store, straalende Ring.

»Søn,« sagde Kardinalen, »Gud og den hellige Jomfru bevare dig! Den Strid kæmper hver ærlig Mand en Gang i sit Liv; jeg har kæmpet den selv, og Gud gav mig Sejren. Men husk en gammel Mands Ord: naar Herren har sagt: Søger, saa skulle I finde, betyder dette, at i sig selv finder intet Menneske det, som er en Sum — Troen er en Sum, vor Viden om de højeste Ting er en Sum, den vindes kun i Samfundet med de hellige i den hellige Kirke. Ad den ensomme Sti gaar Vejen til Tvivlen; thi, som jeg sagde dig, den Sans, der begriber Gud, ejer det enkelte Menneske ikke. Tvivlens Vej gaar indad, og fra den store Tomhed higer Mennesket ud i de helliges Samfund, hvor Fred er at finde.«

Wyatt havde rejst sig — Kardinalens Sekretær traadte ind, og Wyatt trak sig tilbage med en underlig Følelse af Kirkens Vælde, som han ikke kunde forklare, men som tvang ham til Ærbødighed. Han søgte forgæves at ryste den af sig. Skulde More have Ret, gik Vejen til Sandheds Erkendelse over den hellige Stad? —

Sir John havde været i Engelsborgen hos Paven og var i slet Humør. Clemens VII havde haft et Anfald af ondt Lune. Efterretningerne fra Kejseren var slette.

Kejserens Herskesyge var utaalelig. Han forlangte, at Bourbon skulde have Milano, og den rebelske Kardinal Colonna, der havde plyndret Vatikanet, skulde indsættes i alle sine Rettigheder, og Penge, Penge, altid Penge! Paven vilde bruge Sir John som Underhandler mellem sig og de kejserlige, men de 200,000 Dukater, som der forlangtes, kunde den hellige Stol ikke skaffe. Om de engelske Sager vilde han intet høre. Henriks Dronning var Kejser Karls Tante, og heri saa Clemens en Mulighed for en billigere Udsoning. Ikke for nogen Pris vilde han give Henrik den ønskede Tilladelse til at hæve Ægteskabet, og i sit onde Lune overfusede han Sir John saaledes, at Admiralen meget nær havde tabt Taalmodigheden. Den koleriske Olding brugte et Arsenal af latinske Skældsord, der virkede som død Vægt. Men hans Hensigt var klar.

Kong Frans var magtesløs, det vidste alle, og England var stærkere ved Penge end ved Vaaben, men stærkest ved sin Mægling. Sir John havde størst Lyst til at opgive det hele og drage bort. Men han ventede Bud og Brevskab fra Kardinal Wolsey, thi i de særlig italienske Anliggender var Wolsey eneraadende ved det engelske Hof, og hvad Skilsmissen angik, saa tvivlede Sir John om, at Kongen i Længden kunde unddrage sig sin mægtige Raadgivers Indflydelse.

Hvis Wolsey skulde raade, vilde Vejen blive en an-

den, og det harmede Sir John at lade sig denne Sag, som han troede paa, tage ud af Hænderne.

Næste Dag lod Paven ham kalde, og med Wyatt drog han paa en Sendefærd, der skulde blive rig paa Begivenheder.

TREDJE KAPITEL

Petrarcas Sonetter

Son animali al mondo di sì altera
Vista, che'ncontr'al Sol pur si difende:
Altri, però che'l gran lume gli offende,
Non escon fuor se non verso la sera:

Ed altri, col desio folle, che spera
Gioir forse nel foco, perchè splende;
Provan l'altra virtù, quella che'ncende.
Lasso, il mio loco è'n questa ultima schiera;

Ch'i' non son forte ad aspettar la luce
Di questa donna, e non so fare schermi
Di luoghi tenebrosi, o d'ore tarde.

Però con gli occhi lagrimosi e'nfermi
Mio destino a vederla mi conduce:
E so ben, ch'i'vo dietro a quel, che m'arde.

Petrarca Sonetto XV in vita di Madonna Laura.

DONNA Agnese var en fattig Adelsmands Datter fra Pisa. Som Barn var hun kommen i Kardinal Colonnas Hus, og tidlig udsprungen blev hun en vaarfrisk Morgen plukket som en Rose af en ung Høvedsmand i Kardinalens Tjeneste. Ved Stormen paa Vatikanet faldt hendes Elsker, og hendes mer erfarne Veninde Giulia tog sig af det blonde Barn, der stod ene og forladt og klædte Donna Giulias modne, mørke Skønhed saa vel, som en bleg la France Rose klæder en dybrød fløjelsblød Blodrose.

Donna Agnese fulgte villig med det romerske Sendebud for at modtage Gesandten. Hun havde ikke valgt at tage Guld for Kærlighed, Skæbnen havde valgt for hende, og hun havde intet Valg. Men Wyatts ridderlige Hyldest greb den unge Kvinde dybt. Der laa bag den smukke, unge Englænders Væsen en Sørgmodighed, der uvilkaarlig æggede til Efterforskning, og hans store Skønhed gjorde et dybt Indtryk paa dette skønhedselskende Barn af Liliernes By.

Wyatt mente sin Afvisning af den mærkelige østerlandske Velkomsthilsen, der kunde synes lidet stemmende med den hellige Stols Værdighed, men Donna Agnese lod sig ikke afvise. Hun havde et skønt, barnefromt Ansigt med lyst, rødligt Haar og skønne, blaa Øjne, honningblond, som de attiske Digtere kaldte det. Hun var spæd af Vækst, men harmonisk og smidig. Hendes dybe Stemme havde en sær betagende Klang, og hendes Sprog var det reneste toskansk; dertil spillede hun Lut og sang Petrarcas Sonetter med betagende Inderlighed. Kort sagt, hun lod sig ikke afvise og blev ikke afvist, fordi der i Skæbnens Bog stod skrevet, at hun havde en Bestemmelse i Thomas Wyatts Liv.

Wyatt var ikke elskovssyg. Han kendte vel den Magt, han besad over Kvinder, men han brugte den ikke. Anna var hans eneste Kærlighed. Da han beruset af hendes Kys havde lovet at laane sin Arm til Gennemførelsen af hendes stolte, farlige Plan, havde han, fuldt

Mand som han var, stængt sine Længsler inde og kun i sin Digtning levet sit Elskovsliv. Men han var 24 Aar, hundrede Mile borte fra den, han elskede; Donna Agnese var skøn, blid og varm, hun elskede som han Petrarca.

Det var, som hendes fine, hvide Hænder kunde stryge hans Tungsind bort og stemme ham til Sang, der bar hans lønligste Ønsker mod deres Maal. Agnese blev Kvinden i hans Liv for en Stund, Kvinden, som Kunstneren higer mod, og ved hvem han skaber det skønneste, han yder. Donna Agnese var Thomas Wyatts første Elskerinde; han var ikke hendes første Elsker, men han blev hendes eneste, og i hans bevægede Liv flettede den unge, skønne Italienerindes Kærlighed nu et Motiv, der klang i hans Sang og bandt Baandet mellem Toscanas Digtning og den engelske Sonet.

Sir John lo, men fandt Sagen naturlig, og da han og Wyatt brød op, fulgte Agnese med dem i Mandsklæder, med Wyatts Lut om Skulder som en spædlemmet Dreng. Faren frygtede hun ikke, Italien var jo en Valplads og og Faren mindst, hvor den elskede dvælede. Wyatt vilde hun ofre sit Liv med Glæde.

Konnetablens Hær havde belejret Florens, men hurtig trukket sig tilbage. Sir John skulde træffe ham i Urbino og desuden se at naa Venedig. Alle Forhandlinger viste sig frugtesløse, og Sir John vendte da fra Venedig

sin Vej tilbage til Rom forbi Ravenna, der var besat af kejserlige Tropper.

Det var tidlig paa Vaaren. Vejret var raat og koldt, Sir John og Wyatt havde kun et Følge af 20 Mand og forlod i en regnfuld Nat sit Kvarter for at naa hurtig frem til Bologna uden om de kejserlige Strejfkorps.

Wyatt red ved Sir Johns Side, den tapre Agnese sad til Hest paa hans Helligheds Araber og fulgte godt med, skønt Strabadserne havde trættet hende og ofte truet med at faa Bugt med hendes spæde Legeme. Natten var mørk og fugtig. En Mil uden for Ravenna blev Skaren anraabt af en Deling Landsknægte, der var paa Plyndringstog langt borte fra Hovedarmeen.

Sir John spurgte efter deres Høvedsmand. En lang, ræklet Swaber traadte frem og lod til at have stærk Lyst til de rejsendes Heste. Sir John fremviste Lejdebrevet, men Landsknægtene knurrede, de syntes aabenbart lidet stemte for at respektere Brevet. Sir John blev utaalmodig, han samlede sine engelske Folk om sig, udvalgte Mænd, der inderlig kede af Tyskernes Overmod og de talrige Sammenstød med de udisciplinerede Karle under Rejsen, vare fulde af Lyst til at lade Sværdene tale og hugge de frække Knægte ned.

Sir John og Wyatt tog Agnese mellem sig og efter en kort Kommando af Admiralen sprængte Rytterne løs paa Knægtene og mejede dem ned, som Høstfolk mejer Korn i August. Der blæstes til Lyd, og som voksede af

Jorden stævnede stadig nye Skarer frem i Natten; Huggene faldt tæt mellem Brøl og Eder, og Klinger lyned paa Staal i Skinnet fra Fakler og Lejrbaal.

Kampen var kort, Sir John og hans Karle slog sig igennem, men Wyatts Hest styrtede med overskaarne Haser, og Rytteren blev Fange, indfiltret i Hestens Ridetøj og ude af Stand til at røre sig.

I Mørket mærkede Sir John ikke før længe efter, at hans unge Fælle var ladt tilbage, og Wyatt førtes bunden, mør i alle Lemmer, men usaaret, til Hordens Høvedsmand, en swabisk Røver med et fornemt Navn og pjaltede Hoser. Junker Schlentz von Scharffenberg hed han, og styg var han som Fanden, men klog nok til at se, at han havde gjort et godt Bytte. Englænderne gjaldt da for Europas rigeste Folk, og en engelsk Adelsmand, oven i Købet i Følge med Kong Henriks Ambassadør, var en Guldfugl for Junker Schlentz, der straks beregnede Gevinsten i gode Dukater. Folkene vilde slagte Wyatt, men Junkeren gjorde dem hurtig begribeligt, at her var Penge at tjene, og Wyatt blev svinebunden i al Høflighed og lagt til Side ved et Baal for at opbevares og gøres i Penge. Hans Støvler tog Junker Schlentz, dem havde han svært Brug for.

Det var det første alvorlige Eventyr under Færden, og Wyatt tog den med angelsachsisk Ro. Han bandede Sir Johns manglende Agtpaagivenhed og sendte sin Elskerinde en venlig Tanke. Han var kommen til at holde af

den lille, og dette var mest af alt Synd for hende. Sir John var ærgerlig over Fruentimmerselskab paa den højvigtige Færd, og det var ikke godt at vide, hvorledes det vilde gaa hende.

Næste Morgen brød Tyskerne op og marcherede mod Ravenna. Junker Schlentz holdt nøje Øje med Wyatt og lod ham udfærdige et Brev til Sir John, af hvem han forlangte en Løsesum paa 3000 Dukater.

Wyatt skrev, men udtalte tillige sin Tvivl om, hvorvidt han var de Penge værd. Budet traf Sir John i Bologna. Admiralen rasede, men Chefen for den Afdeling af Tropperne, hvortil Schlentz hørte, den berygtede Freundsberg, erklærede sig ude af Stand til at skride ind, og de diplomatiske Forhandlinger begyndte.

Wyatt laa i et Fangehul i Ravenna og kedede sig gudsjammerligt. Gulvet var Sten, hans Leje var Straa, og alt Bohavet var en Briks. Hans eneste Underholdning var et Bind af Petrarcas Sonetter, og for at fordrive Tiden gav han sig til at oversætte dem paa engelsk. Skrivematerialer havde han ikke. Han maatte bevare Oversættelsen i sin Hukommelse. Men Tid var der nok af, og Arbejdet skred godt fremad. Der var vel gaaet en 14 Dages Tid, og Wyatt havde næsten holdt op at haabe paa Befrielse. Junker Schlentz plejede at indfinde sig af og til og tale med ham om Sagerne — i nogle Dage havde han ikke set ham, og han spurgte ikke om ham.

Han tænkte paa Anna og arbejdede med Petrarcas 15. Sonet, der syntes ham at passe paa hans Tilfælde som mange andre. Han havde gjort sig en Melodi og nynnede den hen for sig:

»Der gives Fugle med saa skarpt et Syn, at deres Øjne trodser Solens Brand, og der er andre, som den taaler ikke, hvorfor de løfter Vingen kun ved Nat; saa er der nogle, som mod Ilden stævner og tror, at den er Legeplads for dem, men finder deres onde Lod i Ilden. En saadan Fugl er jeg, det ser jeg klart, for jeg kan ikke modstaa hendes Blik, og kan i Mørke dog mig ikke dølge. Saaledes følger hendes Billede mig, at jeg med svulne Øjne, Synet blændet, af Skæbnens Magt mod hende drages hen, for i min egen Glød mig at forbrænde.«

Døren raslede let, og Slutteren traadte ind fulgt af en laset Dreng, der bar en Skaal med Vand. Wyatt saa op, og Slutteren mumlede noget om, at Knægten skulde rengøre Hullet, hvortil Wyatt stilfærdig bemærkede, at dette i høj Grad kunde tiltrænges. Slutteren gik, og Wyatt blev alene med Drengen.

Det var en lille, spædlemmet Bondedreng med et olivengult Ansigt og tæt krøllet, sort Haar. Klædt i et ubestemmeligt Virvar af Laser, holdt sammen med Snore og Baand, og stænket fra øverst til nederst med Maremmernes Dynd. Wyatt ofrede ikke Knægten Opmærksom-

hed, men lænede sig tilbage og digtede videre; den næstsidste Linie i Sonetten behagede ham ikke.

Pludselig følte han et Par Hænder om sin Nakke og et lille Hoved tæt ved sin Kind, medens en dyb Pigestemme hviskede paa rent toscansk:

»Min elskede Thomas — Dagene var mig Aar, medens jeg higede efter din Nærhed, nu bliver Timerne mig Sekunder i dine Arme, hos dig, hos dig ....«

»Agnese!«

Hun tyssede paa ham, og hendes Øjne hvilede i hans med et saadant Dyb af Elskov, at han følte sig tung om Hjertet og drog hende til sig med en Inderlighed, hvormed han kun havde draget een Kvinde til sig før denne Stund.

Tanken om Flugt var ikke falden ham ind, Junker Schlentz havde høfligt gjort ham opmærksom paa, at han i Tilfælde af et saadant Forsøg ufejlbarlig vilde blive spiddet. Fra dette Øjeblik drejede hans Tanker sig ikke om andet end Flugt. Den lille Pige med de elskovsvarme Øjne havde givet ham Livslysten tilbage, og Petrarcas Sonetter forblev foreløbig uoversatte.

Agnese vidste Raad for meget andet end at fordrive Kedsomhed.

Hun havde sneget sig hid fra Bologna som en laset Bondedreng. Wyatt smilede ved at betragte det fine, lille Legeme i den grove Dragt. — Sir John kunde neppe skaffe Løsepengene. Hun vilde være hos Wyatt. Uden

ham var Livet hende intet. Saa gemte hun sig ind til ham som en Hundehvalp og gned sin Kind mod hans Skæg med et kælent Suk. — Wyatt vilde flygte. Nu var de to om Arbejdet, og det skulde gaa. Det var, som Lysten til Eventyr vaagnede hos ham ved at favne Pigen og lytte til hendes Elskovssnak.

Det var godt at digte Sonetter og oversætte Petrarca, men bedre var det at leve Eventyr og digte dem senere i Erindringen.

Agnese havde 40 Dukater skjult paa sig — for dem maatte Slutteren kunne købes, og stod de først uden for Fængslet, saa skulde Agnese nok finde Vej til Bologna.

Da Slutteren kom for at lukke Drengen ud, var Fangehullet ikke rengjort, men Wyatt var munter og fuld af Fortrøstning.

Junker Schlentz kom henimod Aften og udtalte sin Utaalmodighed over Løsepengenes Udeblivelse. Det vilde være ham ubehageligt, om han skulde være nødt til at hænge en engelsk Adelsmand, men for Principets Skyld vilde dette være uhjælpelig nødvendigt, hvis Pengene ikke kom. Wyatt fattede sin Plan. Han bad Junkeren sende Bud efter Skrivematerialier og lade Slutterens Dreng hente, han kunde bringe sikkert Bud til Bologna. Schlentz, der trængte til Penge, lovede dette og kom tilbage med Agnese. Wyatt tog Pennen og dyppede i Blækhornet, som Agnese holdt; paa det krøllede Papir,

Junkeren havde rakt ham, skrev han et Par Linier paa engelsk.

Junkeren saa bistert paa Drengen: »Skynd dig saa og bring dette til Bologna, men skynd dig!«

»Feltraabet?« sagde Agnese med sin dybe Stemme.

Junkeren smilede. »Du er en klog Dreng, og kommer du med godt Bud hurtigt, skal du faa en Sølvskilling. Hvis Vagten standser dig, skal du sige Feltraabet, som er »*Freundsberg*«.«

Wyatt havde skrevet. »Hjælp mig at folde Papiret sammen, Dreng,« sagde han, »min Haand ryster. Stil Lygten fra Dig.«

I samme Nu, Agneses Haand berørte hans, følte han Skæftet af en kort, italiensk Dolk mellem sine Fingre.

Som et Lyn sprang han op og frem mod Junkeren, og inden denne kunde sanse, sad Dolken i hans Bryst, saa han væltede bagover uden et Suk og døde uden Ceremonier, i sine Støvler.

Wyatt rev rask hans Kappe af, spændte hans Sværd ved Lænd og satte den bredskyggede Hat paa sit Hoved.

»Støvlerne,« hviskede Agnese.

»Du har Ret, nu faar vi se, om de passer.«

De passede — det var jo ogsaa hans egne, gjort af godt Læder hos en Mester i Lombard Street.

Saa slæbte de Junkerens Lig hen til Lejet og fulgtes rolig ad gennem Døren. Agnese slukkede Lygten. Ved Enden af Kælderhvælvingen kom Slutteren dem i Møde.

Agnese sagde ham kort, at Junkeren havde befalet hende at ile til Bologna med skriftligt Bud. Hun rakte ham Nøglerne. Manden bøjede sig for Krigskarlen i den lange, tætte Kappe og aabnede Fløjdøren til Gaden, der laa halvmørk og øde.

Wyatt var fri.

Han greb uvilkaarlig til sit Bryst — Bogen, Sonetterne, havde han ladet ligge i Fangehullet. Han standsede. Agnese saa op: »Kom, før vi er ude af Byen, er vi ikke i Sikkerhed.«

Wyatt rystede paa Hovedet: »Cara mia, Patrarcas Sonetter ligger dernede hos den døde Røver. Petrarca har været mig tro i min Nød, og han skal ikke forlade mig. Han slog med Sværdknappen paa Døren, saa det rungede i Kældergangen.

Slutteren kom.

»Herren ønsker at tale med Fangen endnu en Gang,« sagde Agnese; hendes Hjerte bankede voldsomt. Nøglerne, som hun havde givet Slutteren, raslede ved hans Bælte. Han havde tændt Lygten og gik foran dem hen ad Gangen.

»Bogen ligger ved Briksen,« hviskede Wyatt, »skynd dig at tage den og kom saa hurtigt hen til mig, jeg bliver staaende i Døren.«

Slutteren drejede de svære Nøgler om og aabnede Døren. Wyatt gjorde Tegn til ham, at han skulde sætte Lygten paa Briksen. Som en Kat smuttede Agnese foran

ham og greb Bogen, der laa paa Briksen. Slutteren gled og sænkede Lygten. Han havde traadt i Blod. Idet han bøjede sig ned for at undersøge, hvad det var, drev Wyatt ham et Slag over Nakken, saa han sanseløs gik i Gulvet og tabte Nøglerne i Junkerens Blod. I samme Nu var de begge ude af Døren. Agnese havde grebet Lygten og Nøglerne. Døren til Fængslet laasede de efter sig og lukkede sig roligt ud af Fløjdøren.

Da de atter stod paa Gaden, straalede Agneses Øjne af Beundring. Wyatt smilede. Ved Stadporten blev de anraabte af Vagten.

Wyatt gav Feltraabet. Vagten spurgte, hvad han vilde, og hvor han agtede sig hen. Agnese hviskede:

»Et Stævnemøde — en meget højtstaaende Officer.«

Karlen lo.

Saa stod de uden for Muren. Klokken var halv elleve.

Den Nat vandrede de fire Mil uden at møde Hindring. Ved Daggry gjorde de Holdt for at lægge Raad op.

Vejen mellem Bologna og Ravenna er henved en halv Snes Mil. Hovedvejen turde de ikke følge, den var fuld af kejserlige Strejfkorps. Agnese havde endnu de 40 Dukater i Behold. Af en Bonde i en Skovhytte fik de for Betaling og gode Ord, som i hin Tid var sjældne, en Klædning.

I denne hyllede Wyatt sig, og de besluttede, om nogen skulde standse dem, at sige, at det var en pestsyg, der søgte Lægen.

Saaledes slap de uhindrede til Bologna sent den næste Aften.

Det var pavelige Tropper, der holdt Vagt ved Bymuren. Agnese foreviste Brevet til den engelske Gesandt, og man lod dem slippe ind.

Der herskede større Orden i Bologna end i Ravenna. Tropperne var bedre disciplinerede end Swaberne, og Byen var stærkt befæstet. I hine Dage var de faste Steder Pindsvin, der rullede sig sammen for Angreb.

Sir John sad i sit Hus paa Stadens Torv og talte Løsepengene af. Ked af at vente havde den brave Admiral forskaffet sig Summen fra Frescobaldiernes Agent, Kong Henriks italienske Banquierer, for meget dyre Renter. Men han svor paa, at Wyatt skulde løskøbes, før rørte han sig ikke ud af Bologna. Paven trængte paa, han ventede Resultatet af Mæglingen, men Rigsadmiralen var sejg.

Agnese traadte ind i Stuen og nærmede sig Bordet, hvor Sir John sad.

»Bud fra Ravenna,« sagde hun.

Sir John saa op.

»Har de hængt ham,« for Sir John op, »saa skal ikke en af de Slyngler slippe levende derfra.«

I det samme traadte Wyatt hen til Bordet og sagde, idet han slog sin Gedeskinds Kappe til Side og slængte Hatten hen ad Gulvet:

»Nej, Sir John, den Bast er ikke spunden endnu, der skal lægges om Thomas Wyatts Nakke.«

Sir John blev blaa af Overraskelse, saa slog han sine Arme om Wyatts Liv og knugede ham i et Bjørnetag.

Wyatt lo og pegede paa Agnese.

»Havde Paven ikke sendt os den lille Gave, Sir John, saa faar Guderne vide, hvor jeg nu havde været.«

Sir John maabede.

Agnese lo.

Den gamle Sømand stirrede med store Øjne paa Pigebarnet, saa forstod han det og tav skamfuld. Han gav Pigebarnet et forfrossent Kys som sin Skyldighed.

Wyatt lo. »Mad, Sir John, Mad og Vin og Vaskevand i Kummer! I giver vel et Gæstebud for Pengene, vi sparede?«

Sir John kaldte Folk til, og det blev et Gæstebud, som længe mindedes i Bologna.

Pengene delte Wyatt og Admiralen, det var den simpleste Udvej. Wyatt sang til Luten Petrarca paa engelsk, og Agnese hang om hans Hals og lo gennem Taarer.

Sent paa Natten, da alle Lys var slukkede, og Stjernerne flimrede paa den dybblaa Aprilhimmel, knælede Agnese ved Wyatts Leje med Hovedet trykket mod hans Kind.

»Drømmer du endnu om hende?« hviskede hun, og Wyatt smilede og kyssede Taarerne af hendes Øjne.

»Jeg elsker dig, Thomas,« hviskede hun, »havde jeg

ti Liv, jeg gav dem alle for dig. Du ser jo selv, hvad jeg vover for dig, og det er intet mod det, jeg kunde vove, om du bød det. Men du elsker endnu hende. Sig mig da, hvem hun er, og at du trods alt vil være min i de Dage, hvor Mile skiller dig fra hende?«

Wyatt strøg hendes lyse Haar, der endnu krusede og krøllede efter Trykket af Drengeparykken. »Agnese,« sagde han, »Anna er min Hjertes Dronning og forbliver det altid. Hun taler mit Sprog, og fra mine Barndomsdage har jeg kaaret hende til min Brud. Mine Forældre gav mig, medens jeg endnu var Dreng, en anden til Ægte, og denne anden er mig en trofast Hustru og Moder for mit Barn. Hun kender mit Hjertes Hemmelighed, og hun bærer sin Lod taalsomt.«

»Enhver Kvinde vil bære sin Lod taalsomt for at være dig nær,« hviskede Agnese. »Men hun, du elsker, elsker hun dig?« Der dvælede et spinkelt Haab paa Bunden af dette Spørgsmaal.

»Ja,« sagde Wyatt, og Haabet brast.

Hun hviskede: »Petrarca skriver om sin elskede Laura: I min Kærlighed var ikke et Stænk af hæsligt, intet tvetydigt, intet brødefuldt undtagen maaske dette, at den var altfor overvældende stærk. Kan du sige dette om din Elskov, Thomas?«

Wyatt saa alvorligt op. »Da Petrarca skrev dette, var han en gammel Mand, der saa tilbage paa sit Liv. Jeg er ung, Agnese, og mit Syn ser fremad. Men med Pe-

trarca kan jeg sige: det lidet, jeg har ydet, den Ære og det Ry, jeg kan kalde mit, er kommet til mig ved hende. Og disse hans Ord er mine: I min Ungdom har jeg aldrig ønsket andet end at behage hende og hende alene. Hun, der ene af alle har behaget mig.«

Agnese sænkede sit Hoved mod Puden og hviskede: »Var hun *din* — din Anna?«

»Nej,« svarede Wyatt, »men hun har givet mig det Løfte, at den Dag, Englands Konge lægger sit Rige for hendes Fødder, vil hun blive min. Og den Dag bier jeg ikke, al min Id er at rykke den nærmere, derfor er jeg her. Det siger jeg dig nu, da jeg kender dig og ved, at du vil gøre alt, hvad jeg beder dig om. Vil du være hos mig, saa maa du virke i dette som jeg. Kan du det, og vil du det?«

»Alt,« hviskede Pigen og gemte sig ind til ham som et frysende Barn.

»Der gives Fugle, som ej taaler Solen, og derfor løfter Vingen de ved Nat« — en saadan lille, kærlig Ugle var Agnese.

———

FJERDE KAPITEL

Il sacco di Roma

O signor nostro aita, aita: — —
— — Roma ogni ora
Con gli occhi di dolor bagnati
e molli.
Ti chier mercè da tutti sette i
colli.
(Petrarca: Canzone al signor Rienzi.)

Den 4. Maj 1527, det var en Lørdag, stod Konnetablen af Bourbons Hær foran Roms Porte. Han havde slaaet Lejr ud for Sankt Pancratius' Port bag Peters-Kirken og sendte Herold til Pave Clemens om Tilladelse til at proviantere i den hellige Stad. Det var en mægtig Hær, dens Kærne var swabiske Landsknægte under Freundsberg; men Tusinder af Italienere havde sluttet sig til Hæren, nu som altid. Italiens værste Fjender var dets egne Børn. I anden Række stod de halvvilde Spaniere, Morisker fra Andalusien, der i Maaneder havde hærget Milano og fortæret deres Bytte i Lediggang med Dobbel og Drik.

Pave Clemens sendte Herolden tilbage uden Svar. Søndag den 5. Maj gik hen i Stilhed, og dybt bekymret læste Paven Messen i det sixtinske Kapel. Mandag var taaget og skyet, fra Engelsborgen spejdede Pavens Hærfører forgæves mod Sletten, hvor Taagen dækkede Bourbons Faner og den tætte Feltlejr. Borgens Kanoner vare hjælpeløse i den tætte Taage; af og til dundrede et Skud fra Borgens Volde, men hvorhen Kuglen havde Vej, anede ingen, den traf i Mørket Ven snarere end Fjende.

Til den 22de Time havde Konnetablen besluttet at vente, længere kunde han ikke holde sine Lejesvende tilbage. Tidlig om Morgenen gik Hæren frem med Stiger, Konnetablen selv i sin sølverne Rustning gik forrest med en Stige i sin hævede venstre Haand. Der faldt et Skud fra en Hagebøsse; Benvenuto Cellini har siden paastaaet, at Skuddet var hans. Har Benvenuto Ret, saa beseglede han ved dette Skud Roms Skæbne. Charles af Bourbon, Kong Frans' Frænde, Forræder mod sit Fædreland, Tidens største Feltherre, uden Naade, men fast og raadsnar, sank ved Skuddet med Kuglen i sin Bug og døde uden et Ord. Prinsen af Oranien kastede en Kappe om Liget for at skjule Feltherrens Død for de fremstormende Soldater. Den vældige Hær var herreløs.

Taagen blev tættere og tættere, og Folkene kunde neppe se hverandre. Fra Engelsborgens Volde raabte Pavens Hærfører Renzo over Folket, at Konnetablen

var død og Oranien taget til Fange. Men Spanierne stormede frem under Raabene: carne, carne! — sangre, sangre! — Bourbon, Bourbon! Alle havde troet, at Staden ikke kunde tages uden Kanoner, og at Engelsborgens Kanoner vilde værge Staden. Ikke en Borger var flygtet, intet Gods var skjult, alt laa aabent for de vilde Horde, Spanierne angreb. Pave Clemens sad endnu i sit Sæde i Vatikanet, han smilede ad Mængdens Frygt og bad dem være ved godt Mod. Rom kunde ikke stormes med Vaaben i Haand. Men Rædslen steg, og Paven blev reven med af sine Kardinaler; aandeløse flygtede de ad den hemmelige Gang, der førte til Engelsborgen. Over Bastionen San Spirito trængte Spanierne ind over Borgoens Mure, og Forsvarerne grebes af Rædsel, de troede Staden falden og lod sig drive som Kvæg gennem de smalle Gader; de styrtede over hverandre, de knustes og trampedes ned, de rullede i den gule Flods Vande, og deres Kroppe drev med Floden mod Havet.

Jammerskrigene lød over Staden og kaldte Borgerne til Vaaben til den sidste, haabløse Strid. Som Faar for Ulve flygtede Folket over Engelsbroen, ikke *een* Horatius Cocles stod frem for at kaste Broen af, Roms Borgere flyede og skreg, og Vandalerne var over dem.

Vandalerne plyndrede Rom. Hæren var uden Hoved, enhver gjorde, som han lystede. Prinsen af Oranien og Giovanni af Urbino prøvede at stemme op for Ræds-

lerne, men forgæves; et saa forfærdeligt Blodbad havde Rom aldrig set.

Taagen lettede, og fra Engelsborgens Volde saa Pave Clemens over sin Stad, over Verdens hellige Stad i Barbarernes Vold. Magtesløs indesluttet i Borgen, der var for stærk til at kunne indtages af Fjenden, blev han og hans Kardinaler Vidner til Rædsler, hvorom ingen kan drømme. Sir John og Thomas Wyatt havde indfundet sig i Vatikanet om Søndagen og var af Paven anvist Kvarter i Borgen. Nu stod de ved Pavens Side, da Solen sent paa Eftermiddagen brød frem, og Taagen lettede over Tiberen og Byen paa den anden Side.

Et saadant Billede brændes med Ildskrift i Mands Hu og glemmes aldrig.

Fra Borgoen over Broen stormede Spaniere, Swabere og Italienere frem. Broerne St. Maria og Siste faldt, og Byen hinsides Tiber laa aaben for Fjenden. Borgerne kæmpede ikke mere, de flygtede som Faar og sabledes ned af Soldaterne.

I fire Timer myrdede de Kejserlige uden Maal alle, hvem de mødte, Mænd, Kvinder, Oldinge og Børn, saa Blodet dampede og flød gennem Gaderne og farvede Tiberen rød. Saa var det, som om Besindelsen vendte tilbage, og deres første Tanke gjaldt Bytte — Guld og Vin.

Pjaltede, uden Sko, forsultne og pengeløse var de kejserlige Soldater drevne mod Rom som et Kobbel

hungrige Hunde. Et kort, rapt Hug og en Strøm af Blod — nu laa Verdens rigeste Stad forsvarsløs, aaben for deres Fødder, Bytte — Bytte for umættelig Havesyge og Plyndrelyst. Og Hære væltede frem. Marodører, løse Kvinder, Bagtropper, der kviede sig, naar det gik mod Ild og Vaaben, men skød som Giftsvampe op af Jorden, naar Værgeløse skulde plyndres. Og hver Borger i Rom var værgeløs, de store som de smaa.

Pompejo Colonnas Palads, hvor det pavelige Cancelli fandtes, stod i Flammer. Landsknægtene søgte først de riges Borge. Derfor stormede de den portugisiske Gesandts Palads, som Rygtet meldte var Skatkammer for hele Rom, stærkt og befæstet som det var. Gesandten, Don Martino, Kong Emanuels Nevø, traadte frem og anraabte Spanierne om Beskyttelse for sin Herres Skyld. Rundt om ham stod romerske Borgere, Kvinder og Børn, der havde søgt deres Tilflugt i det stærke Hus.

To spanske Kaptajner lovede at beskytte Huset og hejse Kongen af Kastiliens Banner, men den taabelige Portugiser vægrede sig ved, at Spaniens Farver blev hejst. Saa lod Spanierne deres Folk træde over Tærskelen, og Rædsel greb alle, de flygtede fra Kanonerne, der kunde have værget Paladset, de kastede deres Vaaben, og Horden væltede ind over Husets Tærskel og tog hver Sjæl til Fange, Mænd, Kvinder og Prælater. 500,000 Dukater faldt i Soldaternes Hænder, og Don Martino selv maatte købe sig fri for 13,000 Dukater, saa

lykkedes det endda kun i sidste Øjeblik Giovanni af Urbino, Hærens Næstkommanderende, at redde hans Hals, da han udplyndret faldt i Swabernes Hænder, og de forlangte nye Løsepenge. Fra Don Martinos Palads tog Plyndringerne deres Udgangspunkt. Nu dræbte Landsknægtene ikke mere deres Fanger, de bandt dem og førte dem foran sig med Hug, for at de skulde vise dem deres Huse og Skatte. Hvert eneste Hus i Rom blev plyndret. Kun de kejserligsindede Kardinalers blev sparet for nogle Dage.

Andet Optrin af Rædslerne var begyndt. Spredt mellem de indtrængte fremmede som giftige Snoge sneg romerske Renegater og italienske Røvere sig og fortalte, hvor Byttet var at finde. Tjenere forraadte deres Herrer, enhver saa, at kun ved at slutte sig til Angriberne var Frelse at finde, de kastede de faldne Soldaters Klæder om sig og drog hujende gennem Gaderne. Al Disciplin var ophørt. Kaptajner røvede med deres Flokke, Landsknægte løste sig fra deres Høvedsmænd og drog paa Byttejagt paa egen Haand, spredt over Gader og Gaarde, medens Natten sænkede sig over den dødsdømte By.

Hjælpeløse flygtede Borgere op paa Husenes flade Tage; Vinen begyndte at virke, og de drukne Knægte skændede og myrdede Kvinderne. Borgerne søgte Døden som Befrielse og styrtede sig fra Husenes Tage ned mod Gaardenes Sten for at dø.

Klostrene stormedes, medens Munkene samledes for Altrene i Bøn og Sang, de Lutherske Lejeknægte nedtog de hellige Billeder, røvede de hellige Kar og sang deres liderlige Sange for Højaltrene, medens de flaaede Klæderne af de knælende Gejstlige. I Kirken Sante Maria in Popolo knælede en Biskop for Alteret i Bøn, Swaberne trængte ind, og Høvedsmanden saa den blinkende Ring paa Præstens Finger. Han greb om Fingeren for at røve Ringen, men den sad fast. Saa huggede han Fingeren af med et Hug, tog Ringen og slængte den bloddryppende Fingerstump i Ansigtet paa den vaklende Prælat. Nonneklostrene stormedes, og de rædselslagne Kvinder slæbtes bort af Knægtene for at myrdes efter Orgier og Pinsler, som Eftertiden ikke kan gengive, fordi Samtiden vægrede sig ved at nedskrive dem.

Og medens al denne Rædsel gik over Rom i Natten, som om Helvedes Hærskarer var slupne løs, tav Engelsborgens Kanoner, og ikke en Haand hævedes for at frelse de ulykkelige, hvis Blod raabte mod Himlen om Hævn, medens de levende, for at bruge Digterens Ord: »med Øjnene badede af Graad i Jammer skreg om Naade fra alle de syv Høje« — men ingen Rienzi stod frem for at frelse dem.

Solen stod op, og Rædslerne fortsattes. Uhyre Summer var betalte i Løsepenge Dagen forud, nu kom nye Voldsmænd til og krævede nye Løsepenge. De udplyndrede Borgere spændtes paa Pinebænke, deres Lemmer

sledes sønder Led for Led, men de mægtede intet at give, og under ubeskrivelige Lidelser gav de det sidste, de ejede, deres usle Liv.

Ingen Hærfører ledede disse Umennesker, ingen Kommando holdt dem sammen. Konnetablen, den eneste, de havde frygtet, laa Lig i St. Pancratius Kloster. Prinsen af Oranien var Hærens Fører, men ingen lystrede ham; Vicekongen af Neapel var hadet af Soldaterne som Pesten, han turde ikke vise sig paa Gaden, endda han næst Prinsen var den fornemste af Hærførerne. Giovanni af Urbino var syg af Rædsel og magtesløs som de andre.

Og Pavens Soldater prøvede end ikke et Udfald. Det eneste, Prinsen af Oranien naaede, var at frelse Vatikanets Bibliotek ved at opslaa sit Kvarter mellem dets Folianter. Roms Borgere mægtede ingen at redde. Byen forblødte hjælpeløs og forladt.

Den 7de sendte Prinsen af Oranien Høvedsmanden Giacomo Buonaparte til Engelsborgen som Parlamentær, han, hvis Brev til Kejser Karl V melder til Eftertiden, hvad her er skildret af Rædsler.

Clemens sad i sin Tronstol, iklædt den pavelige Tiara, omgivet af sine Kardinaler og tavse Stridsmænd. Den gamle Mand græd og mumlede under Taarer, at siden det var Guds Vilje, at dette forfærdelige skulde times ham, vilde han give sig i Kejser Karls Haand.

Giacomo søgte at trøste ham ved at sige, at Kejseren var

hans lydige Søn; men Paven hævede sine Hænder mod Himlen og pegede ud over den rygende By, hvor hans lydige Søns Knægte myrdede og plyndrede, saa Skrigene lød til selve Borgens skjulteste Kærne.

Dog Paven var villig til alt. Man forlangte 300.000 Scudi for de tyske Tropper alene, og Paven evnede ikke at samle mere end 100.000 ved at ofre alt sit og Kirkens Gods.

Giacomo forlod Borgen, og da han stod i Porten, løsnedes det første Skud fra denne paa en værgeløs, velsindet Gesandt og lammede hans Arm. Dagen gik — i Engelsborgen sad Paven trøstesløs og grædende, i Staden larmede Knægtene, plyndrede, brændte og myrdede.

Uoverskueligt var deres Bytte. Samtiden anslaar det til 8 Millioner Dukater i det mindste; belæssede med Guld og Kostbarheder drev de gennem Gaderne med Juveler og gyldne Smykker, med Følge efter sig som Kardinaler, medens de hujende Soldaterkvinder klædte i de fornemme Romerindes Dragter søgte deres drukne Elskere for at franarre dem Byttet. Terningerne rullede, og Kast paa Kast skiftede det røde Guld Ejer, medens de afblankede tabende spredtes over Byen for at røve paa ny og samle nyt Bytte til Terningekast. Knægte, der paa den første Dag havde gjort et Bytte af 50.000 Dukater, var to Dage efter uden en Mønt, uden et Klædningsstykke til at drage over deres Pjalter.

Endnu var de kejserligsindede Kardinaler, Del Valle,

Siena, Cæsarino og Enchiwort, forskaanede for Plyndring. Men Dagene gik, og det blev sparsomt med Byttet. Saa bredte Rygtet sig, at disse Huse skulde plyndres, og spanske Høvedsmænd tilbød at værge dem for en Sum af 100.000 Dukater. To Dage efter var Summen betalt. Saa meldte Swaberne sig, Spanierne trak sig tilbage med deres Bytte, og de lutherske Knægte stormede Paladserne. Kardinalen af Siena blev ført hele Vejen gennem Staden bunden til et Æsel, sparket og slaaet og tvungen til at betale 50.000 Dukater. Han skaffede Pengene, men umiddelbart efter forlangte nye Horder 50.000 til, og kun ved atter at betale med Forskrivninger reddede han sit Hoved. De andre Kardinaler flygtede til Kardinal Colonna, som stod under Oraniens Beskyttelse, og reddede saaledes deres Liv, men deres Paladser jevnedes med Jorden.

I Kardinal Del Valles Hus var 200 af Roms fornemste Kvinder; de faldt i Røvernes Hænder, og Halvdelen af dem fandt Døden under forfærdelige Lidelser. Swaberne dræbte hver Præst, de traf, og Hundreder af Nonner og Munke blev halshugget paa aaben Gade. Relikvierne spredtes som Avner for Vinden, og ikke en Kirke i Rom beholdt sine hellige Kar. Kun St. Peter lykkedes det Prinsen af Oranien at forsvare. I samfulde tolv Dage og Nætter varede Plyndringen.

Den 19de Maj sluttedes Traktaten med Paven, der

maatte give alt, hvad han ejede, og lidt efter lidt droges Tropperne bort fra den plyndrede Stad.

Men allerede forinden havde en stærkere Fjende, stille, men uimodstaaelig, holdt sit Indtog i Staden. Pesten, den sorte Død, rasede vildt imellem Horderne og slog ned blandt de tøjlesløse Røvere. Byttet spredtes ved Terningekast og Svir, Knægtene drog bort eller fandt Døden i de smuldrende Ruiner. Usle, ludfattige, elendige, som da de stod for Byens Porte, drog største Parten af Hæren bort og lod Ruinerne ligge med ubegravede, forraadnende Lig, medens Paven sad som Fange i Borgen, prisgiven til Kejserens Naade.

Hin Dag i Maj 1527 faldt et Bolværk over Ende; kætterske Tropper plyndrede den hellige Stad, som gennem Middelalderen havde været det, hvorfor alle bøjede sig, Maalet for alle fromme Længsler, Arnestedet for en Verdens Kultur. Hvorhen Rygtet naaede, bragte det Rædslen med sig. Den hellige Stad, helligere nu end Staden ved Christi Grav, var falden, hed det, falden for selve hans katolske Majestæts, Kejser Karls Tropper. Pavens verdslige Magt var brudt, og de lutherske Fyrster med Dr. Martin i Wittenberg talte om Himlens Gengældelse for Kirkens Vildfarelser og Brynde. Den store, stærke, usynlige Gud, sagde de, var det, som havde ledet de Morderhænder, der havde overskaaret Børns og Kvinders Struber, blodige raget i Dynger af Guld for at sætte

Guldet paa Terningekast og drage mod Hjemmet uden Guld, men med snigende Sot i Legemet, der skjult og giftigt bredte sig over hele Europa, den Sot, som Eftertiden forgæves bekæmper.

Dr. Martin og de fromme Fyrster i Saxenland saa i alt dette Herrens Hævn over Paven i Rom; den store Skøge var kvalt i Blod, magtesløs vred Uhyret sig med Landsen i sit Hjerte.

En from Tekst til fromme Bønner. Men gennem den katolske Verden gik en stivnende Gysen. Langsomt hævede en ny Kirkens Vælde sig af den verdslige Pavemagts Ruiner. Kunstens og Videnskabernes Genier tilhyllede deres Aasyn og vendte deres Fakler mod Jord.

Den nye Guldalder kvaltes i Blod, Hellas' Stævne med Kirkens Rom løstes i Skriget fra den døende By. Genierne flyede mod Nord.

FEMTE KAPITEL

Hjemad

But I am here in Kent and Christendom,
Among the Muses where I read and rhyme.
Th. Wyatt.

Roms Plyndring afbrød Sir John Russels Sendefærd. Fra Engelsborgen havde han og Wyatt set Rædslerne, som de drog over Rom. Den gamle Krigsmand gjorde sig haard, de fordømte Italienere var ikke bedre værd. Men Wyatt havde dette grebet dybt. Kardinal Campeggios Ord havde vakt Minder hos ham om unge Dage, da ogsaa han bøjede sit Hoved for Kirken; nu var det ham, som havde han staaet ved den hellige Kirkes Jordefærd. Han havde set, hvorledes de lutherske Knægte havde slæbt Kardinal Ara Coeli mere død end levende paa en Ligbaare gennem Staden for Pavens Øjne, slæbt ham til en lille Kirke hinsides Tiberen og sunget Ligmesse for Baaren med vrængende Mund, medens Skøger bar Lys ved Baaren. For Kirkens Højalter havde de foranstaltet Bisættelsens Ceremonier med

liderlige Viser og tvunget den gamle Mand til at drikke dem til i Kirkens hellige Kar. Med dyre Løsepenge havde han reddet sit Liv, men det var, som om al Kirkens Herlighed var jordet med Kardinal Ara Coeli.

Der var ingen Gud — mere end dette, Sir John havde Ret, der var intet, intet hverken over eller under Jorden. Kun en Flok brunstige, hylende Bæster, Mennesker af Navn, i intet forskelligt fra Dyrene uden i den oprejste Gang og den større Evne til at gøre ondt. Disse forfærdelige Dage, hvor hans varme Hjerte, hans utæmmelige Mod, hans Styrke og Snille forgæves havde løbet Stormløb mod en Oldings hjælpeløse Selvopgivelse, den Olding, der var St. Peters Statholder paa Jorden, med Magt til at binde og løse — disse forfærdelige Dage havde for stedse løst Wyatt fra den hellige katolske Kirke og fra Gud selv, syntes han. De andre, de fra Nord, der lærte, at Hjælpen var i Troen, i det personlige Forhold til Gud, var det ikke deres Disciple, disse stinkende, skraalende Knægte med deres Høvedsmænd, der havde gjort Rom til en aaben Pestbyld, hvoraf Blod og Materie flød? Hos Doktoren i Wittenberg var ikke Støttepunkt at finde, saa hellere søge Saracenerne i det fjerne Østen; om dem hed det dog, at de skaanede Kvinder og Børn, og at de holdt Templerne hellige. Gennem de øde Gader slæbte gridske Asiater Byttet fra Plyndringen; hos dem, hos Guds udvalgte Folk var Guldet havnet, mens sultne Gribbe gnavede Lig.

Nej, Mennesker var Dyr, og der var intet over Verden, intet Forsyn, ingen Styrelse, intet før Fødslen, intet efter Døden, intet, intet. Wyatt greb sig til Hovedet i Rædsel; selve det, at han levede, var til efter alt dette, fyldte ham med Gru.

Gesandtskabets Hverv var endt, intet Bud fra Kardinalen, intet Bud fra Kongen; Paven var en afmægtig Dukke i Kejser Karls Haand. Et eneste Forsøg gjorde Sir John paa at fravriste Hs. Hellighed en Tilladelse til Skilsmisse ved at love ham Englands Hjælp, men Clemens fik et heftigt Anfald af Vrede, og Samtalen blev uden Følger. Kong Henriks italienske Agent, Georgio di Casali, var i Rom; ham overlod Sir John det videre og sadlede sin Ganger for at ride hjem mod Nord, tilbage til England. Wyatt fulgte og Agnese med ham. Alle hendes Minder var revet op med Rode ved Roms Fald, hendes Veninder og Slægtninge havde fundet Døden i Blodbadets Rædsler; kun det, at hun havde været i Wyatts Følge, havde frelst hendes Liv. Stum af Rædsel vendte hun sit Fødeland Ryggen og fulgte sin Skæbne mod Nord, uden Tanke for andet end for ham, hun elskede, men hvis Hjerte var en andens Eje.

I Rom efterlod Gesandterne intet andet end en Tegning, som Wyatt havde gjort paa Væggen i sit Kammer i Borgen, en Labyrint og en Minotaur med en tredobbelt Krone paa sit Hoved, der sank til Jorden mellem brudte

Kæder. Over dette havde han skrevet Salmistens Ord i den CXXIV Salme:

Snaren er brudt, og vi er frelste.

Han havde gjort sig sine egne Tanker derved. I Sandhed, Snaren var brudt; men om Frelsen vidste han intet. — —

Det var ved Aftentid sidst paa Sommeren, Solen sank over de grønne Sletter ved Floden Medway i Kent. Høsten var begyndt, Høstfolkene drog hjem over med de skarpe Segle i Haand, Pigerne dansede hen ad Vejen, og Karlene sang. De kentiske frie Bønder, friere end andre Bønder i England, glædede sig over den rige Høst, mens Faarene græssede paa de grønne Vænger, og Æblerne modnede i de store Æbleskove fra de brede Højderygge, der skære gennem Landet.

Over Floden knejsede Allington Slot med sine graa Sten mod Aftenhimlen. Sir Henry Wyatt sad i Hallen ved Vinduet og saa ud over Marken, hvor Høstfolkene spredtes under Sang; ved hans Fødder legede den lille Thomas, hans seksaarige Sønnesøn, brunet og frisk, ved sin Bedstefaders Fødder, anelsesløs om Synd og Sorg. Fru Elizabeth, Barnets Moder, Lord Cobhams Datter, syede med bøjet Hoved og tænkte paa den trodsige, stærke, brunlødede Mand, som hun elskede inderligt, fromt og uegennyttigt, skønt han havde sagt hende, at hans Hjerte ikke slog for hende, skønt hans Fod vandrede langt bort fra hende, og hendes Leje var ensomt

og koldt. Klokken ringede til Solnedgang, og Sir Henry bad en Bøn, medens Drengen saa op og fulgte den gamles Læber uden at forstaa. Lady Elizabeth bad for sin Herre og Husbond i det fremmede Land, og ved Borgledet standsede Piger og Karle i Sang og Dans og bad med Hovedet sænket mod Jorden.

Paa Bakken bag Byen red et Par Ryttere frem. Den ene høj, klædt i en kort Vams, med krøllet, brunt Haar og Skæg, til Hest paa en bred, stor Ganger med harniskdækket Saddel og svært Ridetøj. Den anden spæd, fin, rød og hvid, klædt i en Svends tætte Ridedragt med Daggert ved Lænd og Luten hængende i et Baand ved Saddelknappen.

Det var Thomas Wyatt, der vendte tilbage til sit Hjem med den unge Kvinde, der havde frelst hans Liv.

Han løftede Armen og pegede mod Allington:

»Der, Agnese, ser du mit Hjem, mellem grønne Skove og Banker, i det Land jeg elsker. Stærkt og ensomt ligger mit Land, borte fra Verdens Kampe, fra alt, der truer i Syden, fra alt det, vi har set, og som har knuget os under sine Rædsler. Agnese, for dem, der vil Fred, er her Fred at hente. Og dog synes det mig, som bar jeg al Verdens Ufred til denne fredsæle Plet.«

Han kastede Hovedet tilbage og sporede Hesten fremad.

»Bedstefader, Bedstefader,« lød en klar Drengerøst

fra Hallens Vindue. »Der er Far! Mor, Mor, Far kommer tilbage!«

Og Oldingens Læber standsede i Bønnen, han rejste sig med et Ryk. Lady Elizabeth lod Arbejdet falde og ilede ad de snoede Trapper til Borggaarden, medens Drengen fulgte med Raabet: »Mor, Mor, tag mig med, jeg vil hilse paa Far — hører du, tag mig med!«

I Gaarden stod Tjeneren allerede med Hestene, og den høje, stærke Mand tog Drengen i sine Arme og knugede ham til sig under Kys. Det stolte, drømmerige, skærmende Kys, hvormed en Fader kysser sit elskede Barn; Barnet, der selv for den, hvem Troen paa alt bag Døden har forladt, bygger Broen over Svælget, der skiller fra den tomme Fremtid, der, hvor intet er. I Faderens Kærlighed til sit lokkede Barn lever det sidste, der knytter Mennesket til den Verden, der lever længere end han selv.

Lady Elizabeth bøjede sig mod sin Husbond; han kyssede hendes Pande og tog Agneses Haand, som han lagde i hendes.

»Elizabeth, denne unge Kvinde har frelst mit Liv og givet mig sin Skæbne. Plej hende vel, hun fortjener det.«

Lady Elizabeth saa paa den fremmede med et usikkert Blik, men Agnese knælede og greb hendes Haand, som hun kyssede med Taarer. Et Blik sagde Wyatts Hustru, at denne unge Kvinde bar samme Lod som hun, og dette Blik var nok til uden Ord at knytte Baandet mellem de to.

Drengen drog Wyatt med sig op ad Trappen og førte ham til den gamle, der rakte sine Arme mod ham.

»Velkommen Søn, og Gud bevare din Indgang,« sagde han højtideligt. »Du rejste i din Konges Ærinde, du vender vel hjem som din Konges tro Mand og har røgtet dit Ærinde?«

Wyatt bøjede Hovedet.

»Hvad jeg har evnet, har jeg gjort, men stærkere Magter har vendt Odden mod os. Vi har ingen Skyld, Tiderne er onde, og ingen udretter mere, end han magter.«

»Naar blot du har været tro, Søn,« sagde Sir Henry, »vil Kongen paaskønne din Tjeneste. Og dit klare Blik varsler mig, Thomas, at du ikke har glemt mine Ord. Vil du synes ærlig, saa vær ærlig, eller ogsaa synes, som du er!«

Og Natten sænkede sig over Allington, over en Olding, der bad, over en Yngling, hvis Tanker higede mod et Maal, der syntes saa fjernt, medens Lykken laa lige for hans Dør, om han vilde tage den i Fred, over to Kvinder, der elskede og led, og som fremmede for hinanden og uden Evne til at forstaa hinandens Sprog, kendte hinandens Hjerter ved første Blik, over et Barn, der sov sin sunde, drømmeløse Søvn, den Søvn, som den vise Sokrates kalder Dødens Salighed.

CARDINAL
WOLSEY

FJERDE BOG

EN KONGELIG HIND

FØRSTE KAPITEL

Hadet

Come who so wyll
To Elynour on the hyll,
Wyth Fyll the cup fyll,
And syt there by styll
Erly and late.

(*Quod Skelton laureat.*)

HOFFET var i Nonsuch, Wyatt og Bryan var dragne til Leatherhead for at fiske i den rislende Aa Mole, der flyder gennem Heden forbi Højene. Det led mod Aften, og Solen sank over den klokkede Lyng, medens Frøerne kvækkede i Kærene, og en enkelt Svale strøg langs hen over Jorden mellem Smaabuske og Græs.

Det varslede Regn.

Bryan var træt og gnaven, Flaskerne var tomme, og Bækørrederne vilde ikke snappe efter Fluen. Wyatt følte Djævlen i Kroppen, som det hændte ham tidt.

Bryan skulde hjem, der var halvanden Mil til Nonsuch, Kongen vilde spille Kort, og da Bryan for Tiden var i Uheld, vilde Kongen spille med ham. Wyatt vandt altid, han vilde blive paa Heden i Natten og synge til Maanen, mens hans Hund hylede, sagde han.

Bryan skulde hjem.

Saa gik de langsomt; Wyatts Dreng bar Medestængerne og den tomme Kurv. Vejen sneglede sig under en Høj, og paa Højen laa et Hus i Læ af en mægtig Elm. Det var klinet af Ler med Bindingsværk. Taget var kantede Sten, Vinduerne var smaa og skæve, og der var to Døre, Skorstenen stod uden for Huset og løb op i Kvader, mod Møddingen bagved skraanede det skævt og stejlt. I Øst var en udbygget Gavl med et Vindue, og fra Gavlen stak en Stage med et malet Blikskilt. Der stod et Navn: »Eli Rimmin«, og i den skæve Dør stod Poeta laureatus Skelton i sin grønsorte Kappe med Laurbærkvistene paa Ærmerne. Sognepræsten fra Diss glødede omkap med den nedgaaende Sol. Han sang:

Der er Tid til at sukke og Tid til at glædes og lege.
Der er Tid til at hvile og tage sig Livet med Ro.

»Holla — Holla! Kongelige Majestæts næsten skægløse Lutkvinkelerer, stop op, stop op for højsalig Kong Henrik VII's Hofpoet, John Skelton, Engellands laurbærkransede Poet og hans Hjertes udkaarne Dame,

Elynour Rummyng, Elynour paa Højen, Digterens Sjæls oldenædende So!«

Dame Elynour viste sig i Døren, og den ærværdige Sognepræst fra Diss lagde sin laurbærsmykkede Arm om Kællingens favnetykke Midie.

»Kom, hvo der vil.
Kom og se til . . .«

Wyatt blev staaende og slog ud med Haanden.

»Perdie, hvor Godtfolk er. — Bryan, Jupiter har bestemt det saa. Vor Aands Stalbroder, den velærværdige laureatus.«

Bryan vrissede: »Han er drukken i Øl. — Kom!«

»Lige meget,« svarede Wyatt. »Her er Musernes Bjerg, her flyder Øl fra Hippokrene, her fører Gratier deres Scepter. Dame Elynour, min næste Sonet gælder Eder. Pokker staa i alle Kvindfolk, Pokker staa i alle uden Jer!«

»Ho, ho!« lo laureatus. — »Kom ud, min Sjæls Basse — kom ud og se paa de fine Spirrevipper. Det er Kongens fineste Kvinkelerer, Thomas Wyatt, den kække og kyske, og Francis Bryan, den mindre kække og betydelig mindre kyske. Det bedste Øl, min Sjæls So — det bedste Øl til Kongens Lutenspillere!«

Kællingen traadte frem i Døren.

Hun lignede en Tudse, som den mod Regnvejr kryber frem mellem Stene i en Slukt.

Hendes Hoved var stort og hæsligt, skjoldet og blaa-

rødt af Drik og Vejrbid, rynket og furet, hærget af Kulde og Sult, vredet og vendt som Øret paa en stegt So, med en grøngul Manke, der stod uredt om hende. Munden var en Revne med et Par lange, gulsorte Tænder, og Øjnene lynede af Vindesyge.

Den lede Heks grinede og strakte Armene ud efter de to unge.

»Kom, fine, ædle Herrer, kom og smag paa Mor Elynours Øl, det gør Jer to Aar yngre og glatter alle de Rynker ud, som kommer efter Kong Harrys vilde Nætter. Kom, fine, unge, ædle Herrer og smag paa Mor Elynours Øl.«

Det rullede tungt i Horisonten, hvor Solen sank. —

»Det er Fanden, der slaar paa Tromme,« sagde Skelton.

Og Kællingen grinede.

»Torden til Aften,« sagde Wyatt kort. — »Francis, det er Gudernes Vilje.«

En brun Tøs stak et frækt Ansigt frem bag Kællingens krumme, brede Ryg. Bryan vejrede som en ung Hest mod det friske Hø.

Saa gik de ind i Stuen.

Loftet laa hen over Gulvet, og i Døren maatte de bøje sig krumme. Den lille Laureat var ellevild af Drikkeglæde, og Heksen vraltede hen over Gulvet som en Gaas.

En gammel Landstryger sad paa en Bænk nær Ild-

stedet og drak uden at se op. Da Herrerne traadte ind, rejste han sig.

»Plads, Tom, for Kong Harrys Hoffolk,« vrissede Madamen.

Manden havde kun et Ben, det andet laa et Sted i Frankrig. Han stjal for at drikke og drak for at faa Mod til at stjæle. Han skulede vredt til Hoffolkene.

Wyatt slog ham paa Skulderen og bød ham en Drik.

Han vrissede ondt. »Jeg betaler for mig selv,« sagde han og trak en Kanin op af Lommen paa sin Hose.

Laureatus lo: »det er god Betaling for Mor Elynours Øl. Nogle betaler med Kaniner, andre med Honning; noget er tjent og andet er stjaalet. Men hver betaler for sig. Det var ret, gamle Tom! Benet tog Fanden først, siden henter han Resten af Kadaveret i en Galge ved Landevejen. Drik du. — Højædle Poet, Thomas Wyatt, det er det engelske Folk, du synger om, Folket, min Far, der slagtes i Dusinvis paa den anden Side Kanalen, naar kongelige Majestæt gør Leding, og dingler i en god engelsk Galge bagefter, naar kongelige Majestæt ikke mere har Brug for dem, formedelst de Lemmer de ikke mere har.

Drik for Djævlen — Kammerat. Thomas Wyatt betaler.«

Tiggeren saa skulende op — og puttede Kaninen til sig. Det lille Dyr gjorde Forsøg paa at rejse Ørene, saa

gled den ned i den fedtede Lomme som en Fugleunge i en Rede.

Wyatt rakte Tiggeren et Krus Øl.

Han drak tavs og samfundsfjendsk. Bryan havde taget Pigebarnet om Livet, hun lo med skinnende hvide Tænder og flygtige Zigøjnerøjne.

Wyatt stod og saa paa Tiggeren, det harmede Manden, han skulede ledt.

»Hvad hedder du?« spurgte Wyatt venligt.

»Thomas Dobinson,« sagde Manden.

»Hvorfra?«

»Fra Hearne.«

»Kent, altsaa Landsmand.«

»Hvem er I?«

»Henry Wyatts Søn fra Allington.«

»Saa! den Æsels Søn,« sagde Manden og vendte Bunden i Vejret paa Kruset. Saa rejste han sig og gik uden et Ord.

Wyatt knyttede Haanden, men tav. De hadede, de Folk, og de hadede naturligvis med Grund.

Han vendte sig mod Heksen og spurgte kort:

»Hvem var den Mand?«

Hun sledskede: »En fattig Englænder, en Soldat, forhen Farver i Hearne i Kent. Kone og to Børn. Konen rendte fra ham med en Munk, mens han sloges med de franske. Sønnen blev hængt et Sted i Surrey, hvor Galgerne staar i fri Luft, og Datteren sidder paa Thems

Banker i London og bjærger Føden. Manden hinker rundt og stjæler, til han en Gang bliver hængt ogsaa, og Fanden samler Familien paa et lunt Sted.«

Kællingen lo.

Solen var gaaet ned, og det lynede i Nord. Tordenen hørte man ikke stort til endnu. Bryan drak Skaaler med Pigebarnet, og Skelton improviserede. Han red sin Kæphest, Kardinalen, Slagterens Hund, som han rimede paa alle Sprogets Skældsord.

Wyatt tog Plads og lagde sin Haand paa den lille, tykke Mands Skulder.

»Skelton,« sagde han, »er I drukken eller ædru?«

Der brændte et Lyn i Poetens graa Øjne, han saa forsigtigt paa Wyatt.

»Skelton,« sagde Wyatt, »hvorfor hader de Mennesker os saa ondt?«

Der gled et underligt, næsten højtideligt Smil over den lille Digters rødblissede Ansigt, og hans Øjne blev med et saa varme og store.

»Lider I under Hadet, Thomas Wyatt?«

»Ja,« sagde Wyatt kort.

Skelton tog hans Haand og trykkede den varmt. »Lid, unge Mand, lid, saa det svier og syder! Der skal hades længe og tæt i dette Land, før de store lærer at føle for de smaa. Jeg vil sige Jer, Thomas, herinde, her bølger det, gør det, i stormende Bølger, for jeg er en af dem. — J eg, John Skelton, Englands allerstørste Digter, udøde-

lig, mindet, naar alle I andre er smuldrede til Aske, mindet, saa længe engelske Tunger taler — den udødelige poeta laureatus; jeg siger Jer, John Skelton er Bror til den enbenede Tyveknægt, der slæber sine Krykker til den nærmeste Galge. Øl, Mor Elynour, en Drik for Landstrygere og Skælmer som for Englands udødelige Skelton, af Landstrygeres og Skælmers Slægt og fodret op i samme Sti som de!«

Han vendte Ansigtet mod Wyatt og føjede til med et underlig vemodigt, vildt Smil:

»Hade, siger I — som om det var noget — nej, myrde, Børnlille, som de gør i Tyskland, og som Jeres Landsmænd Cade og Tyler gjorde. Blaat Blod for Le og Segl og samme Konfekt til Jeres blege Dejligheder, som han, Kongens Francis, gi'er deres brune Tøse derhenne. Øl, Mor Elynour, til Englands *to* største Digtere. I bliver til noget, Thomas Lutenspiller, om I agter paa Hadet og lader Kongen og Fanden tage Jeres langhaarede Anna!«

»Ti,« hviskede Wyatt mellem Tænderne.

Skelton saa medlidende paa ham og drak, saa slog han Armen om den tykke, hæslige Krokælling og drog hende ned paa sit Knæ, mens han sang:

»En Vise om Elynour paa Højen, om Elynour Rummyng og hendes Øl, digtet af John Skelton, poeta laureatus hos Hans Majestæt Kong Henrik VIII af England. — Kom, hvo der vil!«

Nu slog Regnen mod Ruden, mens Lynene glimtede, og Tordenen rullede.

Wyatt rejste sig med et Ryk og gik ud i Natten, hvor de tunge Draaber vædede hans Haar og Ansigt, og Lynene lyste med mægtige Glimt paa hans Vej. Hadet var i hans Tanker; det steg indefra, tog ham i Vold, klamrede sig om hans Hjerte som Polypens Arme og sugede hans Blod. Siden sin Hjemkomst havde han ikke talt med Anna. Hun vidste, at Sir John og han var vendt hjem med uforrettet Sag. Hun holdt sig skjult paa Hever. I Maj havde Kong Frans sendt sine Ambassadører til London for at slutte Traktaten med Kong Henrik. Trolovelsen mellem Mary og Kong Frans havde allerede været paa Tale, og et Rygte var sivet ud, at Frankrigs Gesandt, Biskoppen af Tarbes, havde sagt, at Forbindelsen var umulig, fordi Maria var Frugten af et ulovligt Ægteskab. Biskoppen havde aldrig sagt sligt, Rygtet stammede fra Anna, Tanken var hendes, og gennem Thomas Boleyn og hans Venner spredtes det giftige Rygte over Europa som over England. Anna var nu Hovedet for et Parti, Boleyns Parti, hvortil Suffolk og Norfolk havde sluttet sig og alle Kongens Yndlinge.

Kardinalen var blind endnu. Han havde selv hørt Tale om Annas Ophold ved Hove, men troede intet. Kongen løj for ham hver Dag, de taltes ved, og Kardinalen stolede paa Kongen. Skilsmissen var Emnet for

al Tale, og Kardinalen følte, at kun ved at føre det igennem kunde han beholde Herredømmet over sin Herre. Faren, troede han, truede ham fra Norfolk og Suffolk, de hadede ham, og han besluttede at drage til Frankrig for selv at vinde Kong Frans for Skilsmissen og pleje sine hemmelige Planer.

Men ved denne Færd og hans lange Fraværelse gled Ledelsen ud af hans Haand. Wyatt vidste, at Kongen paa Annas Raad havde sendt sin Sekretær Knight med hemmelige Breve til Rom uden Kardinalens Vidende. Han følte mere og mere, hvorledes Spindet droges tættere om alle, og at Anna var midt i Spindet og spandt Rænkernes fine Traade om Kongens og Landets Ære.

Det sugede om hans Hjerte. Han elskede denne Kvinde, og han hadede hende i sin Elskov. Statsmands Kunst var Rænker, brudte Ord og Løfter, Krigsfærd med Lejetropper, Overfald og brudte Ligaer. Det fik være, det var Skik gennem Tider. England havde altid været bagefter i Statsmandskunst; det syntes, som om Kardinalen havde bragt sit Fædreland adskillige Skridt fremad. Det var Mænds Gerning, Halvmænds kan hænde, som Præster var; men nu tonede en helt ny Statsmandskunst frem i bleg Dagning over mørke Vande: Kvinders Kunst, Rænker spundne med fine, hvide Hænder, skabte til at sprede Fred og Fryd.

Som Kong Frans og hans Frænders Friller spandt nu en Kvinde i England Rænker, der samlede Støv og

Smuds over Englands Krone og Løverne i Landets Vaaben. Troløse, ikke med Mænds svigende Ord, men med Kvinders svigefulde Kys, der forgifter Arnen og Alkoven.

Og den, der førte den nye Sæd til Huse fra Frankrig, var hans Ungdomselskede, hans Anna, til hvem han havde knyttet sit Liv med Baand, der aldrig skulde briste. Han, hvis Vej skulde ligge aaben, ærlig, sand og ren, sprællede som en Spyflue i Spindet, sløvet af Svig, hjælpeløs i Hadet, der sydede, hjælpeløs ved en Elskov, der gød Gift i hans Sind. Han knugede sine Hænder mod sine Tindinger og vendte sit Ansigt mod den tunge, varme Regn, der ikke bragte Køling.

I en Grøft ved Vejen laa Landstrygeren under en Stenkiste. Et mægtigt Lyn belyste hans Ansigt og to onde, stikkende, begærlige Øjne, der flammede mod Wyatt. Manden havde en Kniv, men det ene Ben laa og raadnede i Frankrig etsteds i det nordlige. Wyatt slængte sin Pung til ham, Manden greb efter den. Nu flammede Lynet atter stærkt og skinnede paa Guldet i Pungen og Mandens graadige Grin.

»Had saa i det mindste ikke mig!« sagde Wyatt med et Raab gennem en knaldende Torden, der fulgte Lynet, som pløjede Jorden op nogle faa Hundrede Alen borte.

Saa gik han bøjet mod Vejret hjemad mod Nonsuch.

Mod Midnat kom Maanen frem, og Bryan, støttet til

den vaklende Laureat og Drengen med Medetøjet, gik langsomt op over Heden.

Ved en Stenkiste tæt ved Vejen laa Tom Dobinson med Næsen begravet i Wyatts Guld. Lynet var slaaet ned i ham og havde sendt ham til Fanden midt i al hans Glæde.

Pengene tog Laureaten, han syntes, det var Synd, de skulde ligge der, og ingen af de to andre turde røre ved den døde Mands Ejendom.

Sognepræsten fra Diss holdt en kort Bøn ved Liget og lovede at anvende noget af Guldet til en Sjælemesse.

Han smilede lidt øllet. »Fanden lader sig ikke snyde,« sagde han.

Bryan tænkte paa Tøsen, som var fyrig og havesyg. Men oppe i Hytten rullede Mor Elynour sine Tønder paa Plads og smed sig i Kludebunken som en So i sin Sti for at hvile, til næste Dag kom og gav Handsel.

ANDET KAPITEL

Windsor

Where each sweet place returns a
taste full sour,
The large green courts where we
were wont to rove,
With eyes cast up unto the Maiden's
tower,
And easy sighs, such as folk draw
in love.
(*Jarlen af Surrey. Windsor.*)

WINDSOR var alle Dage et Ridderdigt i Sten. Da Normannerne drog over Havet og lagde det sachsiske England for deres Fod, søgte Vilhelm Erobrerens Øje straks efter udstrakte Skove for sin kongelige Jagt. Faa Mil fra den erobrede Romerstad, ved Floden, der bugtede sig mellem grønne Græsgange, fandt han en kongelige Skov om en gammel sachsisk Borg. Han lod Borgen ligge i Ruiner, men byggede paa en Bakke, hvorfra Synet svævede vidt over Flodens Knæ, over Sletter og gamle Egeskove, et rundt Taarn, der endnu staar, det runde Taarn af Windsor Slot. Højen var yderligere hævet ved Kunst, og som Taarnet staar, er derfra en vid Udsigt over Flodens blinkende Baand, over de vidtstrakte

Skove, over elleve Grevskaber og i det fjerne Staden London med Taarne og Kirkespir.

Sagnet gik, at i denne Borg dvælede Dragen, Riddertidens Drage, midt inde i den dybe, mørke Skov; dér stod det runde Bord, hvorom Kong Arthurs Kæmper til hans Amindelse skulde samles, dér havde Lenstidens Sæder og Skikke sin Rod, og dette Taarn blev Stedet for Riddertidens Fester, Elskovshof og Dystløb, medens Vedbend krøb om dets Fod, i Sprækkerne af dets Flint og Sandsten og dets Fundamenters Granit.

Erobrerens Jernhaand holdt Rigets Tøjler fast ved sit »væ victis« og sin Lov, hvor Viljen stod for Ret. Da han døde, arvede Vilhelm Rufus hans Rige, og fredelig Pantelaaner, som han var for Europas Fyrster, der ilede mod det hellige Land med hans Broder, Robert af Normandiet, byggede han om det runde Taarn Vaaninger og Mure og behængte dets Vægge med Hjortenes Gevirer og Bukkenes Opsatser, saa det kongelige Slot lignede en Vildtgemmers Hus. Rufus faldt for en Morders Bueskud, og hans Broder, Henrik Beauclerc, blev den, der gjorde Windsor til et kongeligt Slot; han slog Normandiets Hertuger, der krævede hans Trone, og blev Kristenhedens mægtigste Monark.

Paa Windsor dvælede den skønne Rosamundes Elsker, Kong Henrik II; fra Windsor sendte han de Mænd, der myrdede Thomas à Becket, Ærkebispen af Canterbury, der vovede at løfte sit Hoved i Trods mod Eng-

lands Konge, og her fejrede han den sidste Jul, før han døde, og Richard Løvehjerte arvede hans Trone.

Om Windsor Slot flammede de voldsomme Kampe mellem Konger, Kongsemner og de stærke Lensmænd, Kampene mellem den hvide og den røde Rose. Strømme af Blod gød sig over det grønne Land mod den klare Flod. Kong Henrik V og den stolte Dronning Eleanor herskede fra Windsor, og under Edvard III blev Slottet jævnet med Jorden undtagen det runde Taarn og en enkelt Længe og bygget af ny af den store Bygmester William de Wykeham.

Riddertidens Drage var vokset for stor til det ringe Gemme, og af Jorden rejste sig et vældigt Slot om de gamle Taarne. I sin Regerings 23de Aar begyndte Kong Edvard Værket, og 14 Aar varede det, før Slottet blev rejst. Alle Englands Haandværksfolk blev tvungne til at sende Arbejdere dertil, strænge Straffe truede dem, der unddrog sig, og selv Pesten, der hærgede Arbejdsskaren, bød Kongen Trods og førte sit Byggeværk til Ende trods den sorte Død.

Paa dette Windsor Slot indviede Kong Edvard III atter det runde Bord fra Kong Arthurs Tid, og her var det, han traf Johanne af Salisbury, den skønne Dame fra Kent.

Det var Johannes Strømpebaand, som Kong Edvard III, Konge af England og Frankrig, under Dansen tog op fra Hallens Gulv, og da hans Hofmænd lo, fordi de

kendte hans Elskov til den skønne, vendte han sig mod dem og sagde højt: »Honi soit qui mal y pense.« Og af den skønnes Hosebaand stiftede han saa den Orden, som Landets store og Europas Monarker skulde regne det for en Ære at bære i kommende Tider.

Om Kongens Kærlighed til den skønne Dame af Kent beretter Sagnet anderledes end om Kong Henriks Elskov til Anna Boleyn.

Hendes Mand var Fange i Frankrig, da Kongen bad hende om hendes Elskov. Kongen talte til hende og sagde: »Mit Hjerte er slagen med Elskov til Eder, jeg beder om Eders Hjerte til Gengæld for mit.«

Og Grevinden svarede: »Herre, spot mig ikke og frist mig ikke; thi jeg kan ikke tro, at I, en ædel Fyrste, vilde volde min Husbond en Vanære, ham, som har tjent Jer som en tro Ridder og nu ligger fangen for Eders Skyld. Herre, I mente ikke, hvad I sagde.«

Og Kongen gik. Han kæmpede haarde Kampe med sig selv ved Dag og Nat og fandt ikke Hvile noget Steds. Saa sadlede han sin Hest og vendte sin Hær mod de skotske, og da han red over Borgens Bro, stod den skønne ved Vinduet. »Vil I bønhøre mig, skønne, om jeg vender hjem med Sejr fra Slaget?« sagde han til hende.

Hun rødmede og hviskede mod ham: »Om I er sejrrig eller slagen, Herre Konge, min Husbonds Ære vil jeg aldrig svige.«

Om denne skønne Dame af Kent gik Sagnet mellem Hoffets Folk højlydt i de Dage, da Kong Henrik havde forvist sin Dronning fra sit Hof, og medens Kardinalen var paa Sendefærd i Frankrig, bedt den skønne Anna Boleyn, ogsaa Dame fra Kent, om at være hans Gæst paa Windsor, medens Løvet gulnedes mod Høst, og Hjortene brølede fra Parken i Parringskampene.

Men Anna smilede. Hun var kysk som den skønne Dame af Kent, hendes Hosebaand kunde Kongen kysse, om han fandt det paa Gulvet; men hendes Dyd skulde straale som Johannes, klar og blank som et Sølverskjold.

Anna var stærk.

Det var en Morgen, Septembersolen skinnede over Parkens Træer, over Taarnenes Tag, hvor Kongebanneret vajede, over Themsens blinkende Baand og over de grønne Vænger, hvor Hjorten græssede i den lette Rim. Foran Slottet strakte sig Terrasser med Boldpladser, hvor Kongen og hans Yndlinge spillede Tennis i det lyse Gry under munter Latter, med Sundheds Rødme paa Kind og spillende Muskler bag lette Silkeskjorter.

Kongen spillede med Wyatt, som var tavs og mut, men drev Bolden med stærke Slag over Nettet og tvang ved sit smidige Spil den svære Konge til prustende Løb. Wyatt bed Tænderne sammen, han vilde sejre i Kampen. Det gjorde ham godt at betvinge Kongen selv i Leg, og hans Hjerte svulmede bittert i Hadet, han ikke kun-

de vise, og som han kun med voldsom Spænding betvang.

Bolden berørte Jorden uden for Stregen, og Wyatt lod den springe.

»Vundet,« raabte Kongen, »de 10 Dukater er mine. Ser du, Thomas, hvor længe end Kampen varede, Sejren blev min.«

Bryan og Poins sprang til: »Eders Naade fejler, Bolden sprang uden for Stregen, Wyatt har sejret.« Wyatt selv stod tavs med sænket Boldtræ.

»Hvad siger du,« raabte Kongen, »de Taaber ere blinde, enhver, der kan se, kan let med et halvt Øje afgøre Sagen. Jeg har vundet Legen. Selvfølgelig. Svar du — hvorfor staar du og stirrer ud i Luften —?«

Kongens Blik fulgte Wyatts. I Vinduet i »Pigernes Taarn« stod Anna med udslaget Haar, som hun redte med Sølverkam. Solen spillede paa Ruderne og paa de sorteblaa Lokker.

Kongen bed Tænderne sammen: »Naar du ser efter Kvinder, Wyatt, og ikke agter Bolden, er det intet Under, at jeg besejrer dig. Tag dine Øjne til dig, Hund!«

Wyatt for sammen: »Taler Eders Naade til mig? Jeg er ikke Hund, og Eders Bold var fejlet, Sejren er min. De 10 Dukater skænker jeg Eders Naade, Æren er mig alt.«

Kongen blev arrig: »Poins! Bryan! er Sejren min eller hans?«

»Wyatts!« lød det i Kor fra de to Hofmænd. Det var saa aabenbart, og to Englændere vilde aldrig fælde en unfair Dom i en Idrætskamp, selv om det gjaldt Kongen, og Indsatsen var 10 Dukater.

Suffolk stod gabende hos, han var træt. Kongen vendte sig mod ham. »Charles,« sagde han, »de Fæpander kan ikke bruge deres Øjne. Hvad siger du?«

Suffolk gabede. »Ærlig talt, min høje Svoger, jeg sov. — Men efter Springet at dømme har Bolden været for langt slaaet. Wyatt har vundet. Lad os saa holde op.«

Kongen traadte frem mod Nettet og strakte Haanden med Boldtræet frem mod Wyatt. »De sover alle, de er for tidlig opstaaede. Dine Øjne var paa Langfærd, Thomas, og jeg gider ikke skændes. Jeg vandt, og Dukaterne er mine.«

»Nej,« sagde Wyatt kort; hans Blik var atter vendt mod Vinduet, hvor Anna stod.

Kongen fulgte atter Blikket. Han følte sig saa sikker paa sin Magt over Anna; Snese Gange havde hun fortalt ham, at Wyatt var intet for hende, glemt med Minder fra Barndomsdage, som hun havde ofret sin ene, rige, store Kærlighed til Kongen. Henrik blev ond. Han vidste, at han havde Uret, de andre løj ikke, Bolden var sprunget for langt. Men for at saare Wyatt hævede han Haanden med en gylden Slangering, en Gave fra Anna, en Ring, han vidste, Wyatt kendte, og sagde haanlig udfordrende, med stærkt Tonefald:

»Sejren er min — den *er* min.«

Solen spillede i Ringen, og det onde Glimt i Kongens Øje lynede grønt som Smaragden i Slangens Øje.

Wyatt begreb Kongens Hensigt, og Vreden steg dybest inde fra som en brusende Strøm, der jog Blodet til hans Hoved.

»Den er min,« gentog Kongen, og denne Gang knyttede han truende Haanden, hvor Ringen blinkede, men han vendte sit Hoved mod Taarnet. »Fattige Nar, løb du efter Æren, hvorhen du vil, Lønnen er min«!

Wyatt rettede sig i sin fulde Højde; han havde bøjet sig, taalt og lidt. Nu haanede denne Mand ham. Kongen, hvad Vægt laa der paa det? Ingen Mand i Verden, end ikke Englands Konge skulde byde Thomas Wyatt Haan; mindst nu, da han intet havde at haabe, intet at vinde, da hans Lykke gled fra ham, og Livet ikke var en Bønne værd. Saa hellere dø i Styrke som Samson, der i sine mægtige Arme drog Filistrenes Søjlehvælving over sig og blev til Støv med sine Fjender.

Hans Blod blev koldt. Kongen skulde have Haanen tilbage, slænget i sit Ansigt, saa den drev en blodig Strime hen over det brede, luende Ansigt, en Strime, der sved.

»Den er min,« gentog Kongen og holdt denne Gang Ringen tæt hen foran Wyatts Øjne; kun Nettet skilte dem. Wyatt kastede Boldtræet og førte hastig sin højre

Haand ind paa sit Bryst, hvor Annas Guldkapsel hængte i en tynd Guldkæde om hans Hals.

Han rev Kapslen med et Ryk fra Kæden og lod den spille i Solen.

Kongen blegnede. Han kendte Kapslen, som han havde set ved Annas Hals; den var kostbar, af Benvenuto Cellinis Kunst og en Gave fra Kong Frans.

Wyatt borede sit Blik fast og stolt i Kongens.

»Den er min. I bærer hendes Ring paa Eders Finger, jeg bærer hendes Smykke ved mit Hjerte. Jeg har sagt Eder, hun elsker mig, og jeg har sagt Eder, jeg elsker hende. Eders Bold sprang over Maalet, Eders Elskov fejler Maalet som Bolden, Sejren er min.«

Og idet han hævede Kapslen i sin Haand, sendte han et langt, lidenskabeligt Kys mod Vinduet i Taarnet, hvor Anna stod.

Kongen dirrede af Harme. Saa voldsomt ramte Slaget ham, at Vejret gik fra ham. Han greb sig til Halsen, stønnede og vaklede og mægtede ikke at mæle et Ord.

Poins og Bryan sprang til, han sank ind imod dem.

Suffolk stirrede paa dem alle med aaben Mund. Kongen tog efter Vejret.

»Giv hid,« raabte han hæst til Wyatt, »giv hid!« og med et Ryk rev han Medaillonen fra Wyatt. Han stirrede paa den med Øjne, der truede at sprænge deres Hulninger, saa hviskede han:

»Saa er jeg altsaa bedragen!«

Wyatt stod rolig, kold som en Støtte af Fjældets Is, og sagde med dyb Stemme: »Det synes saa.«

»Charles,« raabte Kongen med et hæst Brøl, »kald Vagten hid, slut den Slyngel i Jærn i Porttaarnet. Du indestaar mig for hans Liv — jeg beskylder ham for Højforræderi. Hører du, Højforræderi mod sin Konge. Slaa ham i Jærn og svar mig for hans Liv!«

Saa vendte Kongen sig og gik hurtig bort mod Slottet uden at se sig tilbage.

Suffolk nærmede sig Wyatt.

»Taabelige Nar,« sagde han, »hvad er det for Daarskaber; kom, Dumrian, skal det fordømte Fruentimmer bringe Ufred mellem os. Kom nu, skynd dig. Herre Gud, Nar, at sætte sit Hoved i Vove for en Flanes Skyld! I bliver to, gode Ven, du og Anna. Det gør mig ondt for dig, jeg vil komme til at savne dig. Du spiller saa herligt uinteresseret og klimprer saa kønt paa din Lut. Havde din Fader endda været her. Kom nu.«

»Francis og Poins, lad os faa fat i Vagten. Der er ikke andet for end at faa den Vindspiller lænket i Hullet. Dette her ser farligt ud.«

Wyatt fulgte Suffolk uden et Ord. Bryan og Poins gik tavse bag ham. De forstod intet, men de havde ofte frygtet, at Wyatts Dumdristighed vilde koste ham hans Hals.

Ved Trappen til Porttaarnet mødte de Høvedsman-

den for Vagten, der hovedrystende førte Wyatt til Fængselet og slog ham i Lænker i et usselt Fangehul med Gulv af Sten og Leje af Straa.

Wyatt tænkte paa Ravenna, hans Tanke strejfede Agnese, der ventede ham i London, Hustru og Barn, men endte hos Anna. Hun maatte følge ham i Døden. Bedre saaledes. Livet, som det var, havde intet Værd, intet — saa hellere Tilintetgørelsen og den drømmeløse Søvn — —.

Kongen gik straks til Taarnet, hvor Annas Gemakker laa. Pigen Nan søgte at hindre ham: hendes Jomfru klædte sig paa, hun var lige staaet ud af Sengen, upaaklædt, Hans Naade kunde ikke komme ind.

Kongen skød Ternen tilbage med et brutalt Stød og traadte over Tærskelen til Annas Kammer. Anna stod for Spejlet og kæmmede sit sorte Haar. Hun havde fra Vinduet set, hvad der var foregaaet. Det var som et Stik i hendes Hjerte, men lynsnart havde hun fattet sin Plan; sikkert, usvigelig vist vilde hun frelse sig selv og ham.

I et saadant Øjeblik, naar Faren truede, formaaede Anna at samle et Greb om sig selv, der holdt hver Traad fast jernsikkert, og hun tænkte ikke alene paa sig selv. Stærkere end den, der værger sig selv, er den, der værger en anden. Anna var tapper og stærk.

Det var Døden, hun nu skulde se i Øje for første Gang, Ansigt til Ansigt med denne utæmmelige Bjørn, som

hun havde ledet i en Silkesnor, men som gav Døden, naar Snoren brast. Døden til *ham*, maaske til hende.

Og Tanken om Wyatt gjorde hende staalfast og stærk.

Hun nynnede en Sang med Smil paa Læben og redte sit Haar, idet hun vendte Ryggen til Døren.

Kongen traadte ind; hun hørte ham, men ændsede ham ikke. Hun nynnede og redte sit Haar.

»Anna,« sagde han skarpt.

Hun vendte sig. »I her — i mit Kammer. Hvem gav Eder Lov —?«

»Tøs,« sagde han, »spar dit Gøglerspil. Spil ikke den dydige Jomfru, du, der har holdt din Hersker for Nar og slængt dig bort til en Træl!«

Anna saa paa ham med aaben Mund og dyb, ægte Forbavselse i sit Ansigt. Forbavselse, ikke Forfærdelse; hun evnede at beherske de fineste Nuancer i sit Minespil: »Gud være Eder naadig og holde sin Haand over Eders Forstand!«

Hendes Ansigt var saa naturligt forbavset, at Kongen studsede og traadte et Skridt tilbage. Anna traadte uvilkaarlig i Læ af Himmelsengen. Hun bar kun en let, florfin Særk, der var kastet om hendes Skuldre. Hendes Arme var nøgne, hendes Fødder uden Strømper, kun i smaa, venetianske Tøfler.

Kongen samlede sig, hans Bryst arbejdede voldsomt. Wyatts Ord: »jeg elsker hende, og hun elsker mig«, susede og sang for hans Øren, og han saa rødt. Et Sekund

tænkte han paa at drage sin Daggert, men Tanken forlod ham; skarpt Værge i hans egen Haand var aldrig falden i hans Lod. Han hadede at se Blod flyde og lod sin Jæger støde Vildtet ned, naar han havde jaget det til Døde. I Alvorskamp havde Henrik aldrig udgydt Blod.

Anna fulgte hans Bevægelse. For hans Haand frygtede hun ikke, med et Sæt var hun oppe i den store, brede Seng og skjulte sin Halvnøgenhed under det svære, guldbroderede Tæppe, en Gave fra Kongen som selve den udskaarne Seng, hvori hun hvilede. Synet af hendes blottede Lemmer havde hidset Kongens Blod, og som han stod der paa Gulvet med Vamsen løst hægtet om sin Silkeskjorte, med bøjet Hoved og blodskudte Øjne, lignede han en uvan Tyr, der vilde spidde paa korte, tykke Horn.

Anna trak Tæppet tæt om sin Ryg og rejste sig paa den ene Albu. »Er Eders Naade syg?« spurgte hun roligt, og hendes Øjne fik et mildt, deltagende Udtryk, som talte hun til et sygt Barn.

Kongen strakte Haanden ud imod hende med Medaillonen og sagde stakaandet: »Din Elsker pralede af din Gunst og slængte mig Tegnet paa min Vanære i Ansigtet!«

Anna havde i de faa Minutter, der var gaaet efter Scenen paa Tennispladsen, fattet sin Plan; dette ventede hun.

»Min Medaillon,« sagde hun langsomt. »Den, jeg bad

Wyatt bringe til Eder, for at I kunde skænke mig en Lok af Eders Haar. Den Gang, da Kardinalen havde forvist mig til Hever og jeg længtes efter Eder i min første Kærlighed. Wyatt har sagt mig, at den var stjaalen. Har han givet Eder den idag?«

»Du lyver,« stønnede Henrik. »Du lyver.«

Anna strakte sig under Tæppet og lagde sit Hoved paa Puden. Hun foldede sine Hænder over sit Bryst, hvide og runde hvilede hendes Arme paa det røde, guldbroderede Tæppe. Hun vendte sine Øjne mod Himlen og bad fromt: »Forlad mig mine Synder!«

»Du lyver,« gentog Kongen hæst, han kæmpede efter Vejret, hans Hjerte slog endnu heftigt.

Anna bad.

Han forsøgte at samle sig. Han troede hende ikke. Saa stor og herlig var den Bygning, denne Kvinde havde tømret om ham, at han vred sig som en Orm ved at tro hendes Skyld. Men Tvivlen sled i ham. Han stirrede ufravendt mod den bedende Kvinde.

Saa vendte hun Hovedet mod ham med et sygt Smil: »Hvorfor tøver *du*,« sagde hun, for første Gang lød Ordet *du* fra hendes Læber. »Jeg er beredt til at dø, naar min Herre forbander mig. For din Haand vil jeg dø, om du vil give mig Døden.«

Kongen havde rejst sig. Han vendte sig for at gaa.

Der gik en Gysen gennem Anna. — Gik han, var hun fortabt. Han vilde forlade Slottet, ile til London

eller Greenwich. Kardinalen kunde vende tilbage fra Frankrig hver Dag, det vidste hun. Det var Døden — Døden for hende og for Wyatt. Kong Henrik gav kun Døden fra det fjerne.

»Henrik,« raabte hun med et Skrig, »Henrik, vil du forlade mig?«

Kongen vendte sig og stirrede mod hende. Tæppet havde hun slaaet tilside og hvilede paa sine Arme og Knæ, vendt mod ham, medens hendes Haar spredt rullede om hendes Nakke, og hendes Øjne blev store og runde i Rædsel. Særken var gledet ned fra hendes Skuldre.

Kongen blev staaende og sagde hæst: »Du lyver, Anna, Thomas Wyatt er din Elsker og jeg din Nar.«

Med et Spring var hun nede paa det haarde Stengulv, hvor Sivmaatten slet dækkede Kvadrene, rank, rejst og rettet i sin fulde Højde stod hun for ham med Armene strakt i aabent Favntag, medens Solens Lys forgyldte hendes Haar og Kinder, strejfede hendes Skuldre og faldt hen over Sengens hvide Lin.

Buen var spændt, den maatte ikke briste, i dette Nu gjaldt det alt. Ord kunde ikke frelse, kun Handling, lynsnar Handling, kort, bestemt i et Greb, der tog alt og efterlod intet. Hun talte hæst, men tydeligt som Strøget over en Violoncel.

»Ved min Elskov til dig, Henrik, der er mig mere end

min Sjæls Frelse, jeg ved af ingen Mand, tror du ikke mine Læber, saa tro mit Legeme.«

Med et Greb flængede hun det dækkende Lin fra sine Skuldre og Barm og stod i Sollyset nøgen for den dirrende Mand. Blodet farvede hendes blege Kinder i et Nu og gød som en Strøm over Skuldre og Bryst.

Kongen sænkede sit Hoved. Det var, som skulde Blodet sprænge hans Hoved. Urokkelig, med sammenbidte Læber stod hun for ham som en levende, bævende Støtte i Solens lysende Skær. —

Da Solen stod over Taarnet ved Middagstid, traadte Suffolk ind i Wyatts Fængsel med et muntert Smil. »Thomas,« sagde han, »du er fri, men Kongen vil ikke se dig. Skynd dig til Allington og hold dig i din Rede, til Vinden blæser fra en blidere Kant. Din Amulet giver Kongen dig tilbage med en Lok af sit Haar, og *hun* byder mig sige dig, at det er hendes Ønske, at du skal bringe denne Amulet til hendes Hjem, naar Maanen lyser tredje Gang af ny, ikke en Dag før. Forstaar du det? — jeg begriber ikke et Ord.«

Wyatt blussede, han forstod Annas Bud, forstod det kun altfor vel. Staalbuen havde været spændt, spændt til at briste. Nu slappedes den langsomt, slappedes helt.

Han drog til Kent som i Søvne uden at spørge, uden at tænke.

TREDJE KAPITEL

Kardinalens Hjemkomst

Now fykkell Fortune torned hathe
hir whele,
Or I it wyst, all sodenly, and down
she did me cast:
Down was my hed, and upward
went my hele.
My hold faylled me, that I thought
suer and fast.
*(Cavendish: Metrical Visions
Cardinalis Eboracensis).*

Hvad der sker ved Hove, bringes af det tusindtungede Rygte ud over Landet med sandt og Løgn uløseligt forbundet. Rygtet svæver over Landegrænsen, tager Fasthed og Form, men vinder sjældent i Kærne. Hvad der var sket paa Windsor hin Dag erfarede ingen rigtig; men mellem Kongens Yndlinge og deres Damer gik Talen højt, naar de var ene, lavt og hviskende, naar Anna var i Hallen. Og Annas Navn nævnedes nu af alle; det trængte til Kimbolton, hvor Dronning Katharina sad i Sorg med sin Datter, det trængte til den spanske Gesandt Don Inigo Mendoza, der lejede Spioner til at følge

hendes Færd. Og uden at hun mærkede det, fulgte sortsmudsede Karle hende, hvor hun gik, søgte at bestikke hendes Tjenere og spørge Nyt om, hvor hun dvælede, og hvad hun tog sig til.

Sidst i September brød Hoffet op og drog til Richmond. Kongen vilde være ene med Anna og de faa, der stod hende nær. Han havde genvundet Troen paa hende, men hun bar i sit Hjerte det dybe Nag, der følger Skam.

Kongen var tilbageholdende og frygtsom, som i deres Bekendtskabs første Dage. Den 30te September vendte Kardinalen hjem fra Frankrig og ilede til Richmond for at tale med Kongen. Han havde hørt løse Rygter om, hvad der var sket. Paa sin Vej gennem Kent havde han gæstet Sir Henry Wyatt og truffet Thomas Wyatt der.

Sir Henry havde rystet alvorligt paa sit Hoved, Thomas havde været tavs. De talte om Anna, men Kardinalen erfarede intet ud over Rygterne. Han anede dog, at hans Færd til Frankrig havde været uklog, han begyndte at forstaa meget, som han ikke hidtil forstod. Men mere skulde han forstaa og erfare.

Cavendish red forud og bragte Kongen Kardinalens Bud, at hans Herre stod for Richmond og bad om at tale med Kongen.

Anna og hendes Frænder sad om Kongen ved Vin og Musik, og Cavendish laa knælende for Kongens Fod og ventede hans Svar.

Kongen ænsede ham ikke.

Saa spurgte han ærbødig: »Hvor skal Hs. Eminence søge Kongens Majestæt?«

Anna rejste sig da, og af kaad Lyst til at ydmyge den mægtige Mand sagde hun kort og haanligt:

»Hvor skal vel Kongens Tjenere søge Kongen andetsteds, end hvor han er. Sig Eders Herre, han kan komme her.«

Cavendish studsede og vendte sit Hoved spørgende mod Kongen.

Kongen lo, og Hoffolkene lo. Anna gentog: »Er I døv, Mand; sig Kongens Tjener, at han kan søge sin Herre her i Hallen. Han tror vel ikke, Kongen skal gaa til ham?«

Aldrig mindedes nogen at have levet den Stund, da Kongen bød Wolsey dette; saa snart Kardinalen meldtes, var det Kongens Skik at rejse sig og modtage ham i Lønkammeret for at høre hans vigtige Tidender. Og nu vendte Wolsey hjem fra Frankrig fra en fyrstelig Sendefærd med vigtigt Nyt for Staten og Kongen paa en Tid, hvor Paven var Fange i Rom, hvor Wolsey havde tilegnet sig Magt som enemægtig Legat i England, fordi hans Hellighed ikke var fri, og hvor Rygtet talte om, at Kong Frans vilde oprette en ny Pavestol i Avignon og Vesteuropas Kardinaler kaare Wolsey til Pave.

Anna Boleyn, en simpel Adelsmands Datter fra Kent, bød denne Mand at knæle for Kongen i Hallen, hvor han

fjasede med hende og hendes Frænder og i hendes Nærværelse aflægge Beretning om sin Sendefærd. Cavendish meldte Kardinalen, hvad der var sket. Wolsey bed i sine Læber, saa Blodet sprang, men gik rank og stolt til Hallen med Haanden hævet til Velsignelse over dem, han mødte. Han bøjede sig for Kongen, og ikke en Mine i hans Ansigt forraadte Krænkelsen. Kongen bød ham rejse sig og spurgte Nyt.

Wolsey svarede.

Anna spurgte. Wolsey svarede venligt og tydeligt paa hendes Spørgsmaal.

Hoffolkene rakte Hals af Nyfigenhed, og dæmpet Hvisken lød fra Hallen til Borgestue, fra Borgestue over Borgegaard med Flagermuseflugt viden om Land.

Audiensen blev lang, og meget blev der talt, men Wolsey dækkede sin Tavshed om det vigtige ved megen Tale om uvæsentligt. Han følte, at meget var anderledes, at andre havde taget hans Plads, og at det gjaldt meget.

Men ikke en Mine forraadte, hvad han følte.

Mod Aften forlod han Richmond. Suffolk fulgte ham til Dørs. Hertugen skyldte Kardinalen alt; det var Wolsey, der havde reddet hans Hals, da han mod Kongens Vilje havde ægtet hans Søster, Enkedronningen af Frankrig; Wolsey støttede ham med Guld, forgældet som han var. Men Suffolk mærkede, at Vinden blæste fra en anden Kant, og han led ikke Kardinalen.

Da han stod paa Trappen, og Kardinalens Muldyr

førtes frem, sagde Suffolk med et Smil: »God Rejse, Eders Eminence! Havde I anet, hvor skøn en Modtagelse I vilde faa, saa havde I vel næppe jaget Livet af Eders Muldyr. Det stakkels Kreatur hænger helt betænkeligt med Ørene.«

Kardinalen saa skarpt paa Hertugen og svarede: »Spar Eders Omsorg for mine Æsler, my Lord, og vær forvisset om, at for de firbenede Æsler skal jeg nok sørge lige saa vel i Fremtiden, som jeg i Fortiden har sørget for de tobenede.«

Saa drog han tankefuld til London; men over al England fløj Rygtet paa stærke Vinger: Kardinalen er falden i Unaade. Hjulet drejer sig fra Lykken.

FJERDE KAPITEL

Ven eller Fjende

Griffith: This cardinal:
Though from an humble stock, undoubtedly
Was fashion'd to much honour from his cradle . . .
Exceeding wise, fair-spoken and persuading;
Lofty and sour to them, that lov'd him not;
But to those men, that sought him, sweet as summer.
(Shakespeare: Henrik VIII. IV. 2.)

Aldrig før i de Aar, Kardinal Wolsey havde dvælet i Hampton Court, havde hans Palads ligget saa øde og forladt. Selv var han syg, knuget af Modgang, han saa sin Stjerne blegne, og det var Døden for ham, der stod ene mod alle, kun støttet til Kongens Tillid, der nu, som det syntes, skulde tages fra ham.

Om ham var tavst og tyst. George Cavendish sad alene i Hallen, hvor fordum Folket trængtes om ham for at faa Kardinalen i Tale og kaste sig for hans Fødder. Hallen laa mørk og øde i det taagede Novembervejr, Maatterne paa dens Gulv var fugtige, og Ilden ul-

mede over Bukkene, medens Fodtrin klang spøgelse-agtig fra de tomme Vægge, naar en enkelt Tjener gik gennem dens vældige Fløjdøre. Cavendish sad paa en Stol ved Ilden og drømte om Færden til Frankrig, da Kong Frans havde æret hans Herre, som var det den hellige Fader selv, da Adelsmænd, Prælater og Damer havde bejlet til hans Gunst og hele Paris straalet i Fest-glans til hans Ære. Det var knapt to Maaneder siden, og nu — Cavendish gøs og stødte Ildrageren mod Brændet i Kaminen, saa Gnisterne føg. Stjerneskud, tænkte han, saaledes falder Stjernerne i August, blinker, lyser og falder ud i det store, anelsesfyldte Mørke, hvor ingen ved af noget!

Han hørte Skridt bag sig og rejste sig. Det var Wolsey, der stod bag ham. Kardinalen smilede bittert.

»George,« sagde han, »ikke en Ansøger idag, Arbejdet bliver let for dig og mig, lettere end vi ønsker; Luften er ren, du, jeg behøver ikke min Lugteflaske. Nej, Luften er ren, nu samles Fuglene i en anden Rede, og hist oppe paa Gavlen sidder Aadselsgribbe og vejrer Lig.« Saa knyttede han sine Hænder. »Vent, I slugvorne Fugle, — vent. Endnu er Tiden ikke kommen. Jeg siger dig, George, i denne Time kommer der en Ansøger til mig, som jeg aldrig vilde have modtaget for blot et halvt Aar siden. Det bliver i Dag min eneste Klient. Men mærk dig mine Ord, George: i Morgen er Hallen atter fuld af Gæster. Disse Dage har lært dig og mig, hvad vi bør

tænke om de andre. Lad Lysene tændes i min lille Sal ved Lønkammeret og lad Mundskænken komme! Hovmesteren sørger for Vin og talrige Retter. I Aften spiser jeg alene med en Kvinde, som har mere at sige for mig end nogen Fyrste i Kristenheden. Vi har faaet en Lære, George, vi var for overmodige, vi troede, vi stod fast. Der er intet tabt endnu, de kan ikke undvære Wolsey, det er Sagen; de kan ganske simpelt slet ikke undvære Wolsey, det er alt.«

Cavendish vilde spørge, men Kardinalen afbrød ham: »Min gode Cavendish,« sagde han, »jeg ved, at du vil spørge og undres, men vid da, at der gives store Mænd, som der gives Genier. Genierne er dem, der tvinger Tiden til at følge deres Bane, store Mænd er dem, der helt ud forstaar at følge Tiden. Jeg kræver ikke, Cavendish, for mig selv Geniets Navn, men Eftertiden skal sige om Thomas Wolsey, at han var en *stor* Mand. Ved min Ære som Kardinal, det har jeg Ret til at forlange.« —

Kardinalen havde bedt Anna komme, og hun havde givet sit Svar. Hun kom. Nu gjaldt det altsaa at lægge en ny Hjørnesten under ny Magt — at beherske to.

Kongen vilde ægte Anna, og derfor maatte Dronningen bort. Kun ved den hellige Faders Bulle kunde han løses. Den hellige Fader var fangen, i Kejserens Haand. Altsaa syntes det umuligt at naa Maalet. Kongen vilde ikke opgive sit Ønske, og for Wolsey var dette nok: det umulige maa gøres muligt. Wolsey havde ikke før

vidst, hvorfor Kongen ønskede Skilsmisse. Kongen havde skjult det for sin Raadgiver, det var en Fejl; Fejlen maatte ramme Kongen. Man havde sendt Sir John og Wyatt til Rom for at opnaa Pavens Samtykke til Ophævelse af Kongens Ægteskab. Man havde taget i Beregning, at Kongen maatte erhverve en dobbelt Dispensation, og derved blottedes straks for den hellige Stol den Hensigt, som skjultes for Wolsey. Sir John naaede intet, men skadede ikke heller paa Grund af Omstændighederne. Saa drog Wolsey med fejl Besked til Frankrig, og Kongen sendte sin Sekretær, Knight, til Rom. Wolsey fik falsk Besked om hans Sendefærd. En ny Fejl. Det gjaldt om at faa Kongen fri — man vilde opnaa alt med et Slag, derfor naaede man intet. Knight sendte hjem en Bulle, der gav Kongen Ret til at ægte en Kvinde, med hvem han var besvogret i ulovlig Grad, *hvis* hans Ægteskab med Dronningen var ugyldigt. Men hvem skulde bedømme dette. Den hellige Stol havde forbeholdt sig det. Hvem kunde kende dens endelige Dom? For Europas Øjne stod Kongen som den, der for at følge sit Hjerte vil bryde med sin retmæssige Hustru, og de Indsigelser i Formen, der rejste sig mod hans Ægteskab, lod alle kolde, fordi de intet var værd. Hvert af Kongens Skridt havde været urigtige, og Følgen var, at han intet havde opnaaet.

Wolseys Plan var en anden, klog og klar, han vilde bede om Pavens Samtykke til, at Kongen ægtede den

Kvinde, han attraaede. Han havde udfærdiget et Koncept til en Bulle, der skulde tilstilles Knight i Rom.

Styrken i hans Koncept laa deri, at det forudsatte, at Kongen var fri, og uden at dvæle ved Skilsmissen overflødiggjorde den ved at gaa ud fra, at intet Ægteskab forelaa.

Det gjaldt om, at Anna lærte at forstaa, at Wolsey alene kunde fremme hendes Sag, og at han vilde det. —

I den lille Sal, hvor Kardinalen gav Gæstebud for Ambassadørerne og de faa af Rigets allerførste, der kom til hans Bord i Fortrolighed, bugnede Bordet under kostbart Guld og Stager med talrige Lys. Kostelige Retter paa tunge Fade og klar Vin i gyldne Skaale, sjældne Drivhusvækster dækkede den hvide Dug, og fra Arnen steg duftmættet Røg mod Loftet. Kun faa af Kardinalens gejstlige Tjenere gjorde Opvartning ved Bordet, hans Mundskænk var erstattet af en tolvaars krøllet Dreng, og Koret af Musikanter var kun en Kvintet, der spillede den fineste venetianske Musik paa Fløjte, Giger og Virginaler.

Kardinalens Gæst var kun een, en Kvinde — Anna Boleyn.

Anna forstod saare vel Kardinalens Hensigt; hun havde væbnet sig med al sin Evne, bestemt paa ikke at give en Fingersbred bort, men hendes Barm bankede, og hendes Kinder blussede. Kongen var elskovssyg, en Mand hun kunde tøjle, men denne? Hun kunde styrte

ham med et Nik, det vidste hun, men det var uklogt. Hun kunde bruge ham, og han lod sig bruge, Slagterens Søn som han var.

Kardinalen var en ypperlig Vært. Han skæmtede med Anna, medens Druen perlede i Bægrene og Musikken klang, talte om Paris, om Kong Frans, om hendes gamle franske Minder med en sprudlende Livlighed, som var han til Bords med en kær Datter. Vidunderlig var den Aandens Dannelse, der straalede fra denne Mand. Saa ulig var han, Slagtersønnen fra Ipswich, de andre Englands Stormænd, saa dyb var hans Viden, saa fyrstelig hans Anstand, at Anna greb sig i stundom at føres bort fra Nuet som paa en glidende Strøm af klangfuld Veltalenhed og gnistrende aandfulde Tanker. Hun forstod, at denne Mand havde været farlig for Kvinder. Han havde den Evne i sin Tale at lægge sig til Fode for den, han talte til, og dog hæve sig stolt og klogt i aandelig Overlegenhed uden at tynge ved denne.

Under Maaltidet spøgede og lo Kardinalen, han hævede sit fyldte Bæger med ædel fransk Vin og sagde næsten hviskende: »Dette Bæger gav min Konge sin troeste Tjener; ved hvert Maaltid tømmer han det med trofast Tanke, tøm Bægeret med mig, Datter, i Tavshed!«

Han kaldte Anna Datter med Prælatens sikre, overlegne Faderlighed, der brød hver Skranke ned, og i denne Fortrolighed var han dog dybt ridderlig.

Maaltidet var endt, og Kardinalen blev alene med sin

Gæst i Salen ved det flammende Baal. Kun faa Lys blev tilbage, og Tjenerskabet rømmede hurtigt Bordet.

Anna følte, at nu vilde Kardinalen tale. Han havde ønsket Mødet. Hun vilde tie.

Han sad over for hende i sin Armstol med Lugteflasken i sin Haand; hans Kinder blussede af Mad og Hede, men hans Blik var roligt.

»Datter,« sagde han, »Kongen, min naadige Herre, hvem Gud holde i sin Varetægt, har valgt dig til sin Raadgiver. Er det, som jeg tror, ved Guds Førelse, vil alt derved blive til det bedste. Men du vil erindre, Datter, at jeg er gammel i Kongens Raad og kender hans Sind og hans Veje. Du er ung — du er klog, som du er smuk og dydig. Du har troet, at du alene med dine Frænders og Tjeneres Hjælp kunde raade Kongen.«

Anna afbrød: »Kongen raader sig selv.«

»Afbryd mig ikke, Datter — Kongen raader aldrig sig selv; thi kun den raader, der staar uden for Sagen. Kongen elsker dig og vil gøre dig til Dronning i dette Rige. Mærk dig vel: Folket vil rejse sig mod dig, og mange er de, der vil dadle Kongen. Jeg dadler ikke Kongen. Jeg siger ikke dette for at behage dig. Jeg er en gammel Mand, der stunder mod Hvile. Jeg kender Kongen nøje, og i de mange Aar, jeg har staaet ved hans Side, har jeg aldrig modstaaet et eneste af hans Ønsker, der sprang af hans Lyst. Gud har stillet Kongen paa en Plads foran alt Folket og givet ham Ret til at følge sine

Lyster som den eneste helt fri Mand i Staten. Intet Baand binder ham; for mig er Kongens Vilje Lov, og alt mit Arbejde har været rettet paa dette ene: at gøre Kongen Gud lig paa Jorden. Som Olympens Zeus har Kongen Ret til at gøre, hvad der nægtes Jordens Okser; han udstrækker sin kongelige Haand og ønsker eller griber. Har jeg formaaet at lede Kongen i 14 Aar, saa er det kun fordi, jeg har faaet ham til at føle, at mine Planer var de rette, ved at vise ham dette med Ord og Eksempler. Aldrig har jeg paakaldt selv den Højestes Navn for at paalægge ham Tvang.

Jeg har aldrig handlet *for* Kongen; men Kongen har handlet *med* mig, og i alt, hvad hans Person angik, har han handlet selv. Saaledes bør det være.

Kongen elsker dig. Ikke heller dig tør jeg dømme, min Datter. Fra den Dag, da Kongen har sagt mig, at han vil, at du skal dele hans Raad, staar du ved hans Side i min Hengivenhed, og dette skal du tro.«

Anna smilede: »Jeg takker for dette Ord, Eders Eminence.«

»Men du tror det ikke. Du tager fejl. En romersk Prælat vilde have forgiftet din Vin, Datter, og efter Maaltidet vilde dine Læber være blaa og dine Øjne brustne.«

Anna for sammen.

»Bliv siddende, min Datter, jeg er ikke en romersk Prælat, men en Englænder, og hver en Draabe Blod i mig er engelsk Blod. Jeg siger dig ærligt, at om den

store Hersker sendte Dødsenglen og tog dit unge Liv, vilde Englands Konge knæle i fortvivlet Sorg ved din Baare, og jeg, som du kalder din Fjende, og som du vilde styrte, om du troede, du kunde undvære min Kløgt, vilde sørge ved din Baare dybere end min Konge ved hans Hjertes dybeste Sorg. Jeg var en fattig Dreng, og jeg er Englands mægtigste og rigeste Mand. Jeg siger dig, Datter, ved min Ære som Kardinal, alt dette Guld, der er i Hallen, er Kongens, hans mindste Ønske, og jeg lægger det for hans Fod med mit Liv. Kongen, som han sidder i Tronsædet, er min dyrebare Søn, og intet Faderhjerte slaar i dybere Kærlighed for Sønnen end mit for Kong Henrik. Han er alt for mig. Tror du mig ikke, saa husk, hvad jeg sagde før om Vinen og Giften. — Du lever! Ogsaa dig værner mine Arme mod Spaniens Udsendinge, mod Pavehoffets og Kejserens Agenter. Lille Due, der prøver at hæve dig paa Ørneflugt til de kongelige Fugle. Vid, at dette er en farlig Flugt, men at skærmende Vinger breder sig over din Fart.

Vil du, saa giv mig din Tillid. — Tal ikke, du kan ikke give mig den nu, og jeg forlanger det ikke. Jeg har saaret dig den Gang, det gjaldt Percy, senere ved at se bort over dig. Glem det. Hvor du ser dig om i dette Land, ved dette Hof, møder du Mænd, der trænger sig om Tronen for deres egen Skyld, Mænd og Kvinder i Hobetal, der vilde træde dig under Fod, om de evnede og turde det. Du træffer ogsaa de bedste, ærlige Mænd, som Ær-

kebiskop Warham, Sir Thomas More, disse Mænd laster dig, fordi de mener, at du synder mod menneskelige og guddommelige Love. De daarlige skal du vogte dig for, de gode vil dig ikke vel. Kun en Mand blandt alle, mærk dig disse mine Ord, møder du, som ikke vil opnaa noget gennem dig for sig selv, og som ikke dadler dig med en Tanke.

Jeg har staaet saa højt over alle, at jeg tilgiver alt; thi jeg forstaar, at enhver menneskelig Handling skal ses i Forhold til det handlende Menneskes Maal. Derfor er intet her paa Jorden absolut dadelværdigt. Elsker du Kongen, som du siger, og som han siger, og føler du Kraft til at skænke ham Lykke og staa ved hans Side der, hvor han staar fremmest i Mængden, saa tag din Plads, min Datter, uden Dadel. Men du skal vide, at du ofrer dig selv til ham og bliver et Led af ham. Hugger han dig bort, er det Døden, thi dybt er Faldet for den, der højt er naaet.

Den Gud, vi ikke kender, som de fromme aner, de kloge forsker efter, men aldrig faar at se, være med dig, og ham kalder jeg til Vidne paa min Oprigtighed.«

Kardinalen tav. Anna bøjede Hovedet. Talte denne mægtige Mand Sandhed? Hans Stemme bævede endnu i Rummet om hende, hans Tankers Dybde skrækkede hende, men hun turde ikke give sig ind under hans Vælde. Mere end andet forfærdede disse Ord hende: »Elsker du Kongen, som du siger, og som han siger.« El-

skede da han Kongen, elskede han ikke Magten? Denne Mand løj ikke. Han elskede Kongen.

Hun gøs.

Aldrig havde Kongen straalet for hende i stærkere Magtglans end i denne Mands alvorlige Tale, denne hedenske Præst, der vidste alt. Om han kunde se hendes lønligste Tanker. Nej, nej. Hun bed sine Tænder sammen. Var han hendes Ven eller var han hendes Fjende?

Kardinalen læste hendes Tanker, og med korte, klare Ord fremstillede han nu for hende, hvorledes man havde handlet, og hvorledes man burde handle. Sagde hende sin Plan og dens Udførelse, uden at skjule noget.

Anna lyttede tavs. Hun forstod ham, og hun saa, at Planen var den store Kardinal værdig.

Han sluttede saaledes: »Lad intet ske uden om mig, Datter, jeg vil min Konges Vel og har fremmet det hidtil ved aldrig at stille mig mod noget af hans Ønsker. Jeg har ogsaa gjort dette Ønske til mit.«

Anna blussede. Denne Mand havde Ret. Taabeligt havde Kongen handlet, taabeligt hun og de andre. Netop til hans Snille trængte hun nu. Kun han kunde smede de Pile, Kongen vilde sende mod Rom. Hun knælede ned for hans Fod og kyssede hans Haand.

»Tilgiv mig, Eders Naade, jeg har fejlet, og som Eders lydige Datter skal jeg i Fremtiden følge ethvert af Eders mindste Vink.«

Kardinalen lagde sin Haand paa hendes Hoved. »Gør det, Datter. Jeg kalder ikke den mægtige til Vidne, fordi han ser alt, og det er min Tro, at Menneskenes Handlinger ses af ham fra Herskersædet i et andet Lys end det ses af Mennesker, der er krybende Orme for ham. Jeg tjener tro min jordiske Herre, hvis Ønsker jeg kender, og jeg følger Kirkens Bud, som det ligger for mig. Dybest inde i mig som i dig taler en Røst, der byder mig vie mit Arbejde til min jordiske Herres Værk, i hvis Haand jeg er Redskab. Herren over Herrer følger i dette sin egen Vej uden mig.

Gaa, min Datter, og elsk din Konge trofast. Det er en god Lære, at hvad et Menneske øver i trofast Kærlighed, det spirer og bærer Frugt.«

Anna havde rejst sig. »Og I tror, Kardinal, at dette lykkes?«

Kardinalen smilede. »Hidtil er alt lykkedes for mig, og denne Aften giver mig den Fortrøstning, at det vil lykkes. Dog, endnu kun et, Datter. Jeg ved, at du med sand kvindelig Dyd har staaet din Herres Bønner imod, og jeg ærer dig for dette. Dyd er en ung Kvindes fagreste Smykke. Men du ved, at der skrives andre Love for Jordens mægtige end for de fattige og ringe.

Det er min Pligt at opfordre dig, Datter, til at vandre i Fromhed og Kyskhed som hidtil, men du er ikke helt fri. Skal denne store Sag føres igennem, saa maa du bringe den et Offer, det smerteligste maaske, der kan

forlanges af en ung Kvinde. Kongen elsker dig, men jordisk Elskov er flygtig, og der er mange skønne Kvinder ved dette Hof. Du vil forstaa mig, Datter. Kom du til mig med vaade Øjne og blussende Kinder, kastede dig paa Knæ for mig, Kirkens første i dette Land, Kardinalen, Ærkebiskoppen og Legaten, for hvem Kongen selv paa et helligt Sted kan knæle, og sagde: »Fader, for at jeg kunde beholde hans Kærlighed, maatte jeg ofre ham min Ære.« Datter, da vilde jeg sige dig, Synden er ikke altid i Gerning; der er Sagn i den hellige Historie om Kvinder, der syndede i Gerning, men som i deres Tanker var rene som Sne.

Dette vilde jeg sige dig, Datter; thi fra den Vej, vi nu betræder, fører ingen Sti til Siden, vi maa frem, og kun den, der helt er Herre, kan helt herske; men stundom vindes helt Herredømme kun ved hel Underkastelse.

Gaa, Datter, og gør din Pligt, jeg skal gøre min.«

Kardinalen betragtede hende nøje, hendes Ansigt blussede, hendes Øjne straalede, men hun tav.

Det var silde, da Kardinalens Folk bar Annas Bærestol til hendes Faders Hus. Anna havde faaet Svar paa sit Spørgsmaal. Det sidste Ord blev hans.

Ved Arnen, hvor Veddet ulmede i døende Gnister, sad Kardinalen af York med bøjet Hoved. For en Stund endnu var han Herre, men saa —?

Der var kun et at haabe, at hun som en lydig Datter vilde høre hans Raad. Tid vilde gaa, Raad vilde komme.

Kongen vilde ledes ved hendes Lydighed, hendes Tid vilde være omme. Og saa —.

Kardinalen vilde bede, men Bønnens Ord kom ikke. Kun i Modgang beder en Mand som han, kun i Modgang og bitter Nød. Og nu steg jo hans Stjerne.

Men i Boleyns Hus stod en Kvinde i Maanens Skær, lysende skøn, og sin Skønhed bevidst. Hun smilede: »Eders Eminence har Ret, for at være helt Herre, skal man give helt, men give med Forstand. Der findes en Rigdom saa straalende stor, at den mægter at give, og synes at udtømme sig selv hver Gang i sin Gave, men dog forbliver den lige straalende rig. Denne Rigdom ejer jeg, Eders Eminence. Jeg takker for Absolutionen, og jeg skal vide at bruge den. Gør I Eders Pligt, min Rigdom varer Eders Herskertid ud.

Mylord Kardinal, nu kender jeg min Fjende, I kender ikke Eders. Synden er ikke altid i Gerning — godt, jeg bevarer min Tanke ren, som den altid var.«

Skøn Anna sov ind med Smil paa Læben, og hendes Drømme bar hende til Kent.

FEMTE KAPITEL

Kongelig Elskov

Whoso list to hunt? I know where is
an hind!
But as for me alas! . . . .
And graven with diamonds in letters
plain,
There is written her fair neck round
about;
»Noli me tangere« for Cæsars I am,
And wild for to hold, though I seem
tame.
(*Th. Wyatt: The lover relinquisheth
the pursuit.*)

To Gange havde Maanen skiftet af ny siden hin Dag paa Windsor, da Wyatt forraadte sin Kærlighed. Paa Allington levede han ensomt i sit Lønkammer med Platon og Seneca eller til Hest efter Hare og Hjort over stubbede Marker med den fygende Vind. Han hørte ikke fra Hove, men Rygtet bar Annas Navn med Haan og Had over Landet, og onde var de Ord, de talte paa Allington om Anna. Elizabeth sukkede og tav. Agnese, som var hjemme i Huset, sad i de tavse Nætter og læste Petrarcas Digte for Wyatt med dyb, sorgmættet Stemme. Hun visnede som en Rose fra Syd i Nordens Kulde,

hendes Øjne straalede, og hendes Kinder brændte sygeligt, og Glædespigen fra Colonnas Hof levede sine Dage paa Herresædet i Kent som en Nonne. Men dybt i hendes Hjerte brændte den Ild, der fortærede hende. Med hende talte Wyatt om Anna, og for at se hans Smil og høre gode Ord, digtede den unge Kvinde sig ind i den lykkeliges Skæbne, tog hendes Forsvar, talte hendes Lov, medens hendes Blik dvælede forunderlig stærkt i hendes Herres. Dag for Dag gav hun sig selv Døden i dette, og den, hun elskede, ænsede det ikke. Rygtet meldte, at Anna havde forsonet sig med Kardinalen, Wolsey var nu mægtigere end nogen Sinde før, og alt Folket søgte at faa ham til at glemme, at man havde troet hans Lykkestjerne blegnet. Alle troede, at Sagen i Rom var afgjort og klar. Annas Venner udspredte dette Rygte. Kun Dronningen og Kejser Karl vidste bedre, og Kardinalen vidste som de; men derom talte han ikke. Anna var sejrsdrukken. Nu stod hun ved Maalet, den gyldne Krone skulde være Kongens Nytaarsgave til hende. Til Kongen havde Kardinalen talt som til hende, og for sidste Gang stod den Vej hende aaben, hun før havde fulgt: at fly. For sidste Gang fulgte hun denne Vej med helligt Løfte til Kongen, at det var sidste Gang.

Hun tog til Hever, og da Tiden kom, da Maanen skiftede for tredje Gang, beredte hun sig med Bæven til at indfri sit Løfte.

Annas Liv var delt som i to. Hendes Ærgærrighed, ild-

net af Arbejdet med Kongen og Kardinalen i Statssager, hvortil hun mer og mer fik Adgang efter Kardinalens kloge Raad, og de talløse Smigrerier fra alle, der søgte hendes Naade og krøb for den almægtige Kvindes Fødder, alt dette tvang hende fremad mod Magt og Højhed. Men Anna var en Kvinde, hvis Hjerte bankede mod Elskov, og hun elskede ikke Henrik, hun elskede kun en. Der stilledes hende ikke det Valg at vælge imellem Ærgærrighed og Kærlighed, mellem Henrik og Wyatt. Var Valget blevet hende stillet, saa vilde hun, Kvinde som hun var, have valgt begge Dele og taget begge Dele. Om hendes Kærlighed bar hendes Ærgerrighed eller hendes Ærgærrighed hendes Kærlighed, gjorde hun sig aldrig klart. Hun elskede, og i forfærdelige Minutters Kamp havde hun gennem voldsom Smerte følt Forbud om Lyksalighed, der drev hendes Blod sydende gennem hendes Aarer.

Hun lukkede aldrig en Aften sit Øje uden at mindes Benvenutos Medaillon og den, der skulde bringe den, naar Maanen tredje Gang blev ny.

Dagen kom og Aftenen med bidende Kulde og blank Frost. Gravene om Hever laa med Is, og Vinden strøg hen over Sletten mellem Aspens bladløse Grene. Wyatt sadlede mod Aften sin Hest og bød sin Svend følge, men da han vilde stige til Hest ved Borgledet for at undgaa Opmærksomhed, stod Agnese med de optømmede Heste i Karlens Sted. Hun var klædt i den Dragt, hun havde

baaret i Rom, og hendes Øjne straalede i Feberglans, medens Vinden bed i hendes Kinder.

Wyatt bad hende vende hjem, men hun knælede paa den haarde Jord, og han ynkedes over hende og gav hende Lov til at følge.

»En Gang før har jeg frelst dit Liv,« sagde hun, »hvo ved, om ikke netop i denne Stund min Hjælp kan være dig til Nytte.«

Wyatt brummede, og de red, saa hurtigt Hestene kunde bære dem, mod den susende Vind. Henover den frosne Jord lød Hestenes Hove i klippende Tag, den smalle Maaneskive viste sig over jagende Skyer for at dækkes i fint, graahvidt Flor. Træer rejste sig spøgelseagtige i det fjerne, og Blæsten tog Tag i de ludende Hytters Straa og Ler, mens de red dem hastig forbi.

Hovenes Klapren lød som af flere Heste, og ofte vendte Agnese sig om. Blodet jog til hendes Hoved, og Feberen rasede i hendes Aarer og lod hende se Ryttere, der forfulgte dem paa sorte Gangere med gnistrende Øjne og Skum som Damp over den blanke Jord.

Men der var intet.

Hen over Høje og Bakker gik deres Vej gennem Skove, hvor Hjorten sprang over Vejen, og Ræven luskede mellem Buske, hvori Rimen drog sine Traade. Forbi Kirker, der lyste med hvide Mure og brudte Kors over gamle Grave, hvor Uglen skreg og lydløs strøg over de

ridendes Hoveder; hen over Aaer og Søer, hvor Isen brast i Strimer under Hovenes Jern.

Vildt, fortvivlet Ridt mod den fygende Vind, mod Kærlighed og Død.

Der laa Hever bag Aaen og Graven, mørk i Natten, med Taarne og vedbendklædte Mure hyllet i Mørke og Søvn. Den ensomme Borg, der i hundrede Aar havde været Herremænds Sæde, og som Købmanden fra London havde købt for sit Guld for at adles og blive de stores Jævning, husede nu den Kvinde, om hvem hele Europa talte, hende, hvis Navn fik Paven i Rom til at græde og vride sine Hænder i Bøn til Kong Henriks Sendebud, at de dog maatte tage den Kalk fra ham og ikke forlange det umulige.

Alle paa Borgen sov, kun hun vaagede som i hin Sommernat, kun at hendes Drømme nu gik fremad mod en nær Time, der skulde bringe deres straalende Virkeliggørelse.

Ved Lunden foran Borgen gjorde Rytterne Holdt. Wyatt gav Agnese sin Kappe, for at hun skulde holde sig varm. Hans Tanke ilede fremad, ikke et Ord havde han til den, der vilde give sit Liv for et Blik fra hans Øjne.

Anna sad i sit Kammer, og Lyset var slukt. I Mørke vilde hun møde sin Elsker, i Mørke modtage Tegnet af hans Haand, hans Kys og hans Favntag.

Wyatt naaede hendes Vindue og svang sig over Karmen lydløst i Hast og stod paa Gulvet foran hende. Han

saa hende ikke, han følte kun, hvorledes hun kastede sig til hans Bryst og slog sine Arme om hans Nakke, medens deres Læber mødtes i Kys.

Mindet kan stundom glide tilbage til de unge Aar, hvor Hjertets dyreste Tale i Timer lød uden Ord og dog tifold stærkere, end Ord kan lyde, Mund mod Mund, Bryst mod Bryst, mens Timer svandt som Minutter.

En Verden stod i Flammer fra Syd til Nord, Mænd kæmpede mod Mænd, og hastige Bud drog mellem Fyrster i Løndom. Der ulmede en Ild under Aske, der skulde slaa ud i lysende Skær, tændt ved et Navn, slænge Røg mod Himlen af rygende Kætterbaal, bryde Klostrenes Mure og bringe fromme Gejstlige til Martyrdød for deres Tro. Bødlen skulde hæve sin Økse og afhugge de klogeste, bedste Mænds Hoveder paa Tyrannens Bud, og de, der stod højest i Staten, skulde styrte fra deres Højde hjælpeløst i Gruset.

Et Rige, bestemt til at blive Verdens mægtigste, skulde ryste i sin Grundvold i hundredaarig Kamp, den hellige Stol skulde slynge sit flammende Lyn magtesløst mod dets Hersker og Folk.

Alt dette for en Kvindes Skyld, der i denne natlige Time i sin Elskers Arme for første Gang gav sig hen i en Elskov, der døvede alt, fordi den var alt.

To elskende mødtes, der vidste, at dette Møde betød Adskillelse, saa hvert Minut var kostbart som et Liv.

Timerne gik, Natten sænkede sig over Borgen og de

to unge, der glemte alt for at skabe et Minde, der aldrig skulde glemmes. Vinden sang gennem Taarnfløje og Poppelkroner, og Rimen spandt sit flængede Næt mellem Busk og vissent Græs.

Og gennem Kys og Kærtegn bævede Thomas Wyatts sidste Sang til den Anna, mod hvem hans Lut havde klinget i Ungdommens Aar.

En bitter Draabe i Glædens Kalk, der steg gennem Drikkens Sødme. Et fast, ubrødeligt Mands-Ord, født i Kvindes hedeste Favntag; men ærligt holdt, da det havde set Lyset i kvalfuld Fryd:

Hvo lyster at jage, jeg kender en Hind,
Men ak! Jeg tør den ej jage.
Ej jeg vinder den ind, trods mit higende Sind,
Jeg er forrest blandt alle tilbage.
Jeg ser, hvor den flyr, og jeg følger som bedst,
Jeg maa bide min Tunge og standse;
Jeg mægter dog ikke den stormende Blæst
Med et Net at byde en Skanse.
Hvo lyster at jage — han sænke sin Haand,
Det er Cæsars Hind, som han jager;
Diamanters Skrift i et straalende Baand
Om dens Hals hvert Haab ham betager:
»Rør mig ikke — Jeg synes dig tam!
Nej! jeg dirrer af Vildskab, jeg — tilhører *ham.*«

Gennem Natten lød et skarpt, skingrende Skrig og en Vrinsken som af en Hest i rystende Skræk. Saa blev der stille et Sekund, men atter lød Hestens Vrinsken, og der trængte en Lyd til Vinduet som af klirrende Staal.

Hurtig svang Wyatt sig over Muren og gled ned ad Vedbendens Stamme mod den frosne Jord, der slog mod hans Fodsaaler som et Brædt.

Han saa sig om.

Paa Bredden ved Graven faa Skridt fra ham saa han to Skikkelser i Kamp. En hævet Daggert lynede gennem Luften, og atter lød Skriget, denne Gang gennemtrængende skarpt, som naar et Menneske dør.

Wyatt ilede derhen. Agnese laa paa Jorden i sit Blod, den dragne Daggert var falden af hendes Haand, og et Skridt fra hende stod en Mand i en sort, tæt Klædning med hævet Værge i Haand.

Wyatt drog Sværdet fra Lænd og sprang løs paa ham; saa lynsnart var Springet, saa rammende sikkert hans Stød, at Manden med en Rallen slog ud med Armene, saa hans Værge faldt ham af Haand, og en blodrød Strøm stod af hans Næse og Mund.

Wyatt bøjede sig over ham, men hans Øje brast, og han døde uden at tale.

Anna stod i Vinduet, bøjet over Karmen, bleg og skælvende.

Det lød, som om Borgen vaagnede, og Kuren ilede til Stedet med sin Hund, der glammede stærkt. Wyatt løftede Agnese i sine Arme og bar hende hen over Isen til Stedet, hvor Hestene stod. Den ene Hest havde revet sig løs, den anden sled i sine Baand.

Wyatt svang sig i Sadlen og gav den Sporerne hen

over den frosne Jord, saa Bugen rørte Græsset, og Skummet fløj af Biddet under den jagende Fart. Langt borte ved Muren af en Kirkegaard, ensomt paa en Hede, holdt han Hesten an og steg af.

Agnese aandede svagt, hendes Øjne vare lukkede, og Blodet piblede frem fra et Saar i hendes Bryst. Hun slog Øjnene op og smilede, da hun saa den elskede bøjet over hende. Hun greb hans Haand og hviskede, medens Ord kæmpede sig frem over de hvide Tænder med let Skum af Blod:

»Thomas — du blev beluret — Manden havde sneget sig bag dig. Da han vilde fly, traadte jeg imod ham — saa var det ....« hun kæmpede med Ordene. Saa straalede hendes Øjne i Feberglans, og hendes Hænder lagde sig om hans Nakke.

»Kys mig, Thomas.«

Wyatt bøjede sig mod hende, saa sukkede hun gennem Smilet. Blodet strømmede over hendes Læber og vædede hans Ansigt. — Donna Agnese, som Paven i Rom havde skænket Thomas Wyatt, døde i hans Arme, idet hun værgede hans Kærligheds Hemmelighed mod hans elskedes Fjender. — Thomas Boleyn afsøgte Lunden, der fandt han Liget af en sortklædt og sortsmudset Mand, en Tjener hos Don Inigo Mendoza, hvis Hverv det havde været at bringe Gesandten Bud om Annas Færd.

Anna gøs, men i sin Gysen følte hun stærkere og var-

mere end før Mindet om sin første Kærligheds Nat. Alt blev dulgt, ingen fik Nys om hendes Møde med ham; paa Allington jordede Wyatt den trofaste Agneses Lig, og sære Tanker flettede nu Gravkranse om hans Elskovs første straalende Minder, som de hvilede i den Grav, hans ærlige Mandsvilje havde hvælvet over dem for Tid og Evighed.

Juleklokkerne lød over England og kaldte Folket til Højtidsfest, de fromme knælede for Altret og bad for deres Dronning, medens Kardinalen i St. Paul læste Julemesse for Kongen og hans Hof, og Kongen beredte de kostbareste Gaver for hende, han elskede. Den kostbareste, den gyldne Hovedring kunde han ikke give hende endnu, men i sit Palads i Greenwich indrettede han til hende en kongelig Fløj og gav hende Rang først blandt Hoffets Damer.

Anna var Kongens Elskerinde. Wyatt var den, der havde tændt den Ild, der slog med Flammer om Kongens Hoved og drev ham til vanvittig Færd, stedse længere og længere frem, den *kongelige Elskov,* der lagde Riget øde, imedens en ærværdig Kultur sank sammen i Ild og Røg.

Men var denne Eros ikke den uædle Eros, hvorom Pausanias talte ved Agathons Symposion?

Wyatt stævnede mod Syd, Eros drog ham — Eros, ikke Menneske, ikke Gud — avlet af Rigdom, født af Armod

ved Skønhedsgudindens Bryllup. — Wyatt stævnede mod Syd, og Dæmoniet, det gudeskabte, mod hvilket Samvittigheden er en Øjenskalk, skabt af Menneskers Fordom, holdt ham ikke tilbage fra Kampen, han søgte, Kampen mod Guder. Wittenberg var hans Maal.

Hævet var hans Hoved, trodsig knejsede hans unge Nakke, Færden bar fremad, frem mod Maalet, det *sande, skønne* og *gode*, at naa Udødeligheden , se den evige Skønhed skumfødt stige af Havet.

Eros drog ham, den Eros, der hersker over Verden, over Guderne selv, ved sin udødelige Magt.

Endnu forstod Thomas Wyatt ikke ret denne Herskermagt. En Elskov havde han kendt, denne Elskovs Smerte brændte hans Hu, men foran ham, langt borte, vinkede i straalende Skær den store Eros, Herre over sand — *Kongelig Elskov.*

København, Jan.—Okt. 1904.

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 03 23 01 003 6